Wm Shakspere.

VIAȚA ȘI MÓRTEA

REGELUI RICHARD III

TRAGEDIE DE W. SHAKESPEARE

Tradusă în Românesce de

SCARLAT ION GHICA

BUCURESCĬ
Stabilimentul Grafic: SOCECŬ & TECLU.
96, Strada Berzi 96.
1884.

Biblioteca Centrală Universitară
BUCUREȘTI
Cota III 437503
Inventar 406389

[21,239].

Act. IV. Sc. 2.)

ea/6/1/4

NOTIȚĂ ISTORICĂ

Richard, Ducele de York, șeful partidului Rosei Albe, care s'a luptat unspre-dece anĭ cu casa de Lancaster, condusă de Regele Henric VI, șeful partidului Rosei Roșie, în faimosul și sângerosul resbel cunoscut in istorie sub numele de Resbelul Roselor, a avut mai mulțĭ fiĭ, dintre carĭ Eduard care în urmă deveni Rege sub titlul de Eduard IV, George Ducele de Clarence, și Richard Ducele de Gloster, mai târdiu Rege subt titlul de Richard III.

Eduard fiul cel mai mare, s'a stabilit într'un mod definitiv pe tron dupê bătălia de la Tewkesbury în 1471, în care bătălie armata Regelui Henric a fost cu desăvĕrșire biruită de tĕnĕrul Principe de Gallia, Eduard fiul Regelui, măcelărit într'un mod barbar de Gloster și Clarence, frațiĭ Regelui Eduard IV de carĭ fusese luat prisonier după bătălie, acestia erau în aceiașĭ vreme verĭ cu dênsul, căcĭ Resbelul Roselor n'a fost alt ceva de cât lupta între York și Lancaster carĭ erau amĕnduoi descendinți ai familiei Plantagenet, prin diferite ramurĭ.

Luptele cele din urmă din Resbelul Roselor au fost susținute de Margareta d'Anjou soția Regelui Henric VI, o femeie de un caracter întreprindĕtor și ambițios care semăna fórte puțin cu natura blândă și apathică a bărbatului ei.

Eduard Principele de Gallia, fiul lor, era căsătorit cu Anna fiica comitelui de Warwick, cel maĭ puternic din baroniĭ Englesĭ d'atuncea, care era supranumit *„Făcătorul de Regĭ“*, de óre ce, prin puterea ce o avea stabilea tot d'auna pe susținutul sĕu pe tron; Regele Eduard a căpătat inimiciția acestuia prin faptul că nu se ținuse de cuvĕnt de a lua de nevastă pe Bona, sora Regelui de Franția, cu care s'a logodit prin Warwick, cununându-se

într'un mod clandestin cu Elisabetha Woodeville, vĕduva unui Grey, gentleman de familie obscură din partidul de Lancaster. Acéstă alianţă a indispus mult şi pe fraţiĭ Regelui, precum şi pe mai toţĭ nobiliĭ cei puternicĭ din ţéră, de óre ce vedeau pe rudele Reginei înaintaţĭ la graduri marĭ, şi ajunşĭ equaliĭ lor, fapt care a causat o mare desbinare în curtea regelui, care a încercat mult în aniĭ ceĭ de pe urmă ai vieţei séle, să o aline, ajungând chiar la resultatul dorit, făcând o împăciuire generală, pe care numai hypocrisia şi reaua credinţă a lui Richard a turburat'o; acesta prin intrigĭ a făcut pe frate seu Eduard să omóre pe Clarence, neavênd altă ideie în cap de cât aceia de a face să dispară pe copiĭ lui Eduard după mórtea acestuia, ei fiind singurul obstacol ce'l vedea Richard între el şi tron. Prin ajutorul lui Tyrrel care a trimes nóptea doi asasinĭ, Dighton şi Forrest să omóre pe Prinţiĭ în Turnul Londrei, a ajuns la scopul sĕu, şi susţinut de puternicul sĕu vĕr Ducele de Buckinghan s'a şi proclamat Rege în Londra la 1483. Dupĕ acésta a voit să se consolidede pe tron, luând de nevastă pe Elisabetha fiica lui Eduard, n'a putut ânsă realisa acéstă dorinţă, de óre-ce în bătălia de la Bosworth (1475) a fost învins şi ucis de Richmond care s'a şi proclamat Rege atuncĭ, sub titlul de Henric VII, fiind cel d'ântêĭ Rege din dynastia Tudorilor.

Richard avea un caracter crud, era lipsit de ori-ce scrupul în faptele ce le comitea ca să ajungă unde 'l împingea ambiţiunea, era om fără credinţă şi ambiţios, exteriorul era tot atât de urît ca şi caracterul; diform, mic şi cocoşat, avea dinţĭ marĭ şi strâmbĭ, şi o frunte sbârcită, cea ce a şi făcut să fie supranumit *mîstreţul*.

Acţiunea piesei, (luând într'un mod strict faptele după ordinul lor) s'ar petrece de la 1471—1485, căcĭ în 1471 a fost asasinat Regele Henric VI în Turnul Londrei; ânsă se vede că Shakespeare ar fi comis aicea o licenţiă poetică, sau, mai bine dis istorică, căcĭ la actul I vedem întemniţarea lui Clarence care a avut loc în 1478, pe când înmormêntarea lui Henric VI este represintată în actul II, făcând ast-fel ca un fapt posterior altuia să se petréca înaintea lui. Se atribuim acest anachronism necesităţeĭ găsite în interesul desfăşurărei dramei.

PERSÓNE REPRESINTATE

Regele Edward IV.
Edward, Principe de Gallia, în urmă Regele Edward V } fiĭ Regeluĭ
Richard, Ducele de York
George, Ducele de Clarence } frațiĭ Reg.
Richard, Ducele de Gloster, în urmă Regele Richard III
Un fiu al lui **Clarence.**
Henric, comite de Richard, în urmă Regele Henric VII.
Cardinalul **Bourchier**, archiepiscopul de Canterbury.
Thomas Rothesham, archiepiscopul de York
John Morton, episcopul de Ely.
Ducele de **Buckingham.**
Ducele de **Norfolk.**
Comitele de **Surrey**, fiul lui Norfolk.
Comitele **Rivers**, fratele Regineĭ Elisabetha.
Marquesele de **Dorset** } fiĭ Regineĭ Elisab.
Lord **Grey**
Comitele de **Oxford.**
Lord **Hastings.**
Lord **Stanley.**
Lord **Lovel.**
Sir **Thomas Vaughan.**
Sir **William Ratcliffe.**
Sir **William Catesby.**
Sir **James Tyrrel.**
Sir **James Blunt.**
Sir **William Herbert.**
Sir **Robert Brackenbury**, locotenentul Turnului Londrei.
Sir **Christopher Urswich**, un preot.
Un alt **preot**,
Lordul **Mayor** de Londra.
Sheriful Wiltshirului*)

Elisabetha, soția Regelui Eduard IV.
Margareta, vĕduva Regelui Henric IV.
Duchesa de York, muma Regelui Edward IV, lui Clarence și lui Gloster.
Anna, vĕduva lui Eduard, fiul Regelui Henrich VI, în urmă soția Ducelui de Gloster.
O fiică a lui **Clarence.**

Lordi, Gentelmeni, un poursuivant, un grefier, cetățeni, omorîtori, vestitori, umbre, soldați, etc.

Scena Anglia.

Pronunțarea a câtor-va nume propriĭ din acéstă piesă.

Vaughan	Von.	*Tewkesbury*	Tiuksbri.
Catesby	Chetsbi.	*Norfolk*	Norfoc.
Mayor	Mear.	*Warwick*	Uaric.
Chertsea	Chertsi.	*Leicester*	Lester.
Salisbury	Solsbri.		

---

*) Un înalt funcționar însărcinat cu executarea justiției în fie-care county saŭ provincie.

ACTUL ÂNTÂIŬ

SCENA I.

Londra. — o stradă.

Gloster

Gloster. Intunecósă érnă a desbinărilor
S'a prefăcut în véra, căcĭ sórele unirei
Din York resare măndru : asupritorul nor
Lăsat pe némul nostru e 'nmorměntat adânc
Subt apele uitărei ale-'oceanului.
Acuma fruntea nóstră e 'ncinsă cu coróna

Victoriei glorióse; şi armele ciuntite
Atîrnă ca trophée, ear sunetul resboinic
S'a prefăcut în cântec de veseliĭ, de rîs,
Şi marşul bătăliei în joc de bucurie.
Posomorîtul Marte începe a zîmbi:
Sbura teribil, mândru, pe calul sĕu de fer,
Cu care îngrozesce pe duşmaniĭ fricoşĭ,
Şi mult blând se preumblă cu dómne p'în iatace
Duiósa melodie a lyrei ascultând.
Pe mine nu m'încântă plăcerile acestea,
Şi nicĭ n'am obiceiul 'n oglindă să privesc;
Ne fiind chipos la faţă, amorul nu 'ĭ al meŭ,
Nu 'mĭ place a petrece cu desfrânatele
Statura maiestósă a celor l'alţĭ bărbaţĭ
Natura 'nşelătóre n'a voit să 'mĭ o dea,
Neisprăvit şi gârbov născut sunt fără vreme
In astă lume aspră, pe jumătate gata.
Schiopând betég şi ghebos, şi gróznic la vedere,
Şi câiniĭ chiar mĕ latră când lângă ei m'opresc.
Nu, mie nu 'mĭ convine acéstă vieţuire
De cântece, de jocurĭ, plăcută celor slabĭ; —
Privind să 'mĭ petrec vremea la umbra mea în sóre;
Să stau s'admir d'aprópe diformitatea mea?
Luat am hotărire, nu pot fi curtesan, —
Şi cum fac să mai trécă un veac atît de pacĭnic?
Mai bine aş comite o crimă-'o mişelie
Căcĭ mult îmĭ sunt urîte aceste vremurĭ line.
Făcut am planurĭ negre, viclene pregătirĭ,
Voiŭ ca prin calomnie, prin visurĭ, prorocirĭ,
Discordia, ura, certurĭ, urţind cu dibăcie,
Pe fratele meu Clarence cu Regele să 'l stric:
D'ar fi Regele Edward precum e just şi sincer,
Falş, trădător ca mine, şi plin de viclenie
Ar fi în loc mai sigur acum închis şi Clarence;
Din causa prorocire ce ţice că cu G.
Scriĭ numele acela, purtat de ucigaşul
Hereţilor luĭ Edward. — ascunde gândul tĕu
In inima'ţĭ adâncă! E Clarence care vine.

Intră Clarence păzit, şi Brakenbury. *)

Frăţióre, bună ḑioa: — ce ânsă vrea să ḑică
Un paznic însoţesce pe ducele de Clarence!

Clarence. Stăpânul nostru Edward, cătându'mĭ siguranţa
Orânduit a garda cu care am să merg
La Turnul Londrei negru.

Gloster. Şi pentru ce?

Clarence. Find că mĕ chémă «*George*»

Gloster. Aş. Domnule, ce vorbă! — Nu este vina ta;
Acésta e greşéla a naşilor tei numai: —
Cum, óre ca monarchul să aibă intenţiunea
Să te boteḑe astăḑĭ din nou în Turnul Londrei!
Zeu spune ce e, Clarence? Sau nu vrei ca să sciu?

Clarence. Ba 'ţĭ spnn când aflu, Richard; dar pot asigura,
Că nu sciu pân'acuma: din ce aflai, eu, ânsă,
S'a speriat de visurĭ şi prorocirĭ nefaste;
Norocul i arată o slovă mare G.
Şi spune că prorocul preḑice că un G.
Va stinge dynastia de regĭ a sa cea veche:
De óre-ce începe cu G şi al meŭ nume
El bănuiesce tocmai că eu sunt ucigaşul:
Din câte sciu acestea şi multe ca acestea
Pe Regele 'l împinge închis să mĕ păstreḑe.

Gloster. Aşia e, când bărbatul ascultă pe femeia: —
La Turnul nu eştĭ astăḑĭ de Regele trimes;
Se face şi acésta de Lady Grey, Regina,
Ea este, scumpe Clarence, da, dênsa te trimete.
N'a fost tot dênsa óre acnm câtă-va vreme
Cu Anthony de Woodville, excelentul ei frate,
Ce trimetea pe Hastings un prisonier la Turnu;
Din care închisóre acum e liberat?
Nu suntem siguri, Clarence, suntem ameninţaţĭ.

Clarence. Pe legea mea, aş crede că nimenĭ nu e sigur, —
Da, rudele Reginei şi cei trimeşĭ de nópte
Ce vorbe de la Rege aduc la Mistres Shore.

---

*) Locotenentul Turnului Londrei era un fel de Director militar peste închisóre.

Ce, n'ai băgat de sémă cum se ruga la dênsa,
Cu umilinţă mare, Lord Hastings, ca să scape?

Gloster. Plângându-se la dênsa chiar ca la o ḑeiţă,
Căpětă libertatea un mare chambelan.
A mea opiniune, e că ne trebuesce,
Ca să fim în favóre pe lângă Regele,
Să fim slugĭ înaintea'ĭ, purtându'i şi livreaua;
Căcĭ veduva jelósă şi cu acéstă Dómnă,
In ăst regat al nostru putere au imensă.

Brackenbury. Supus vě cer ertare, Măriilor Vóstre,
Dar din porunca strictă a Maiestăţei Sele,
Nu are voie nimenĭ ca să se întreţie
Cu Ducele de Clarence, de or ce grad va fi.

Gloster. Permite, Brackenbury, Domnia ta ai voie
Să eai d'aprópe parte la or ce ne am spune:
Vorbim nu de trădare: ḑiceam că Regele
E înţelept şi mare; şi că Regina sa
In vêrsta'ĭ cam bětrână, frumósă, nu jelósă;
Shore are o nevastă c'un prea frumos picior,
Cu buza ca cireaşa.
Ea farmecă cu ochiul, la vorbă e plăcută;
Că rudele Reginei sunt înălţaţĭ la grad:
Rěspunde, de, Domnule! — Ce ḑicĭ că nu'ĭ aşia?

Brackenbury. Mylord, acestea tóte nu mě privesc pe mine.

Gloster Nu te privesce dênsa? ascultă, omule,
Acel ce o privesce, (afară dór de unu,)
Ascuns să o privéscă fiind singur şi secret.

Brackenbury. Mylord, şi care unu?

Gloster. Bărbatul ei, prostule; — ce vrei să mě trădeḑĭ?

Brackenbury. Rog pe Măria Vóstră să mě ertaţĭ, pe urmă
Să încetaţĭ la vorbă cu nobilul duce.

Clarence. Cunosc porunca dată, şi noi ne vom supune.

Gloster. Suntem robiĭ Reginei, să ne supunem cată.
Adio, frăţióre, mě duc la Regele;
In ce privinţă, spune'mĭ, te pot servi şi ce fel;
Voiŭ ḑice «*surióră*» la věduva luĭ Eduard.
Or ce, ḑic, că voiŭ face ca să te libereḑ.
Să 'ţĭ spui, — acéstă lipsă de dragoste frăţéscă
Prea mult mě întristéḑă.

Clarence. Dar cred că la nicĭ unu din noi, no fi plăcută.

Gloster. Nu 'ţĭ va fi condamnarea prea lungă 'ţĭ o promit.
Am să mĕ pun în locu'ţĭ, de nu pot să te scap:
Ear pân' atuncĭ mai rabdă.

Clarence. Răbdarea 'mĭ e impusă chiar făr' să vreaŭ; — adio.

(Es Clarence, Brakenbury şi păzitorul)

Gloster. Pe drumul ce calcĭ astăḑĭ, nu te mai vei întórce.
Nenorocite Clarence, aşia mult te iubesc,
Că făr' întârḑiere la cer te voiŭ porni, —
D'o vrea ca să primésca un dar ca ăsta, cerul.
Dar cine vine 'ncóce? Din închisóre Hastings
Cel liberat de astăḑĭ.

Intră Hastings

Hastings. Ureḑ o vreme bună înaltuluĭ meŭ Lord!

Gloster. Asemenea urare Lordului Chambelan!
Te vĕd cu bucurie pus ear în libertate;
Mylord, cum aĭ maĭ dus'o? Cum 'ţĭ place închisórea?

Hastings. Răbdam cum se cuvine să facă prisonierĭ:
Sper ânsă să am ḑile ca să le mulţumesc
La toţĭ ce ajutară să fiŭ încarcerat.

Gloster. Dar fără îndoiélă; asemenea şi Clarence,
Duşmanĭ tot aceiaşĭ aveţĭ unul şi altul,
L'au asuprit pe dênsul precum te asupreau.

Hastings. Pĕcat e ca aquila să fie 'n colivie,
Când ulei şi vulturiĭ predéză unde vor.

Gloster. Ce veste e p'afară?

Hastings. P'afară nicĭ o veste aşia rea ca acésta:
E suferind Regele, e slab şi întristat,
Şi doctoriĭ ce 'l cată au multă îngrijire.

Gloster. Dar, jur pe Sântul Paul e vestea rea de tot!
Căcĭ de mai multă vreme ducea o viaţă próstă,
Persóna sa regală prea mult a ostenit'o;
Mĕ întristéză gróznic gândidu-mĕ la asta;
E óre 'n pat?

Hastings. De mai mult timp el zace.
Gloster. Ei, dute înainte, curênd te voiŭ urma.

(Ese Hastings)

Nu póte să trăiéscă; şi sper că n'o să móră;
Antâi la cer cu poşta pe George să 'l trimet.
Să intru în odaie, să 'l maĭ lucreḑ pe Clarence,
Cu argumente multe şi cu minciunĭ să 'l sap;
Amar de nu m'înşélă tot ce am calculat,
Nicĭ ânc'o ḑi nu póte să maĭ trăiéscă Clarence:
Pe urmă D-zeule să eai când veĭ voi
In sênul tĕŭ pe Eduard
Şi mie, lasă'mĭ lumea să fac ce voiŭ cu ea!
Pe fata cea mai mică lui Eduard, voiŭ lua'o
Cu tóte că pe soţul şi tatăl l'am ucis;
E mijlocul mai lesne să mĕ împac cu fata,
Voiŭ fi eu pentru dênsa şi tată şi barbat.
Acésta o voiŭ face, nu de amor împins,
Şi pentru o dorinţă ce am urḑit secret,
La care voiŭ ajunge luând'o de nevastă: —
Vĕd ânsă că la asta prea mĕ gândesc d'acuma;
Trăiesce âncă Clarence, domnesce âncă Eduard;
Când oiŭ scăpa de dênşi atuncĭ să maĭ vorbim.

(Ese).

SCENA II.

Londra. — Altă stradă.

Se aduce pe scenă corpul Regeluĭ Henric al IV, într'un cosciug deschis, păzit de cavalerĭ cu halebarde, Lady Anna plângênd.

Anna. Jos aşeḑaţĭ aicea cea sarcină cinstită, —
De póte âncă cinstea trăi într'un cosciug, —
Vom zăbovi o oră, plângênd cu întristare
Sfîrşitul fără vreme al Lancasterilor. —

Oh! nemişcat şi rece, aicĭ a fost un rege!
Şi o cenuşă albă din Lancaster rĕmâne!
Oh! resturĭ fără sânge ai sângeluĭ regesc!
E luerul óre bine să chem ear duhul tĕŭ,
S'asculte plânsul Anneĭ, nenorocita sóţă,
A tênĕruluĭ Edward ucisul tĕŭ copil?
Străpuns chiar de acela ce aste rănĭ tăcu!
In uşile acestea, pe unde viaţa ta
Eşea, ochiĭ'mĭ revarsă zadarnicul lor balsam: —
Blestem pe mâna cruntă ce rana a făcut'o!
Blestem pe crudul suflet ce mâna împingea!
Pe sângele prin care vĕrsat fu acest sânge!
Să 'ĭ fie sórta vieţei mai rea şi mai amară
Fiinţeĭ detestate ce ne nenoroceşce!
Să móră ca vipera, ca brósca, ca şopîrla
Lighióne otrăvite, tărîndu-se ce mor!
Copiĭ betegĭ să facă, urâţĭ, strâmbĭ la vedere,
Născuţĭ ei fără vreme, să fie fără viaţă;
Chiar muma lor, născându'ĭ, să fugă îngrozită:
Nenorocirei sele moscenitorĭ să aibă!
De va avea soţie să fie şi aceia
Maĭ mult nenorocită şi tristă de cât mine,
Ce v'am perdut, pe tine şi pe un soţ iubit.
Veniţĭ acum spre Chertsey*) cu sarcina cea sântă,
De v'osteneşce ânsă şi grea de 'ĭ de purtat,
Maĭ odihniţĭ o vreme pe când eu plâng pe Henric.

(Purtătoriĭ rĕdică corpul şi încep a înainta)

Intră Gloster

Gloster. Voi, ce purtaţĭ cadavrul, aicea aşeḑaţi'l

Anna. Fiinţă 'ntunecósă de dracu eştĭ trimes
Acum, să ne împedicĭ în faptul de iubire?

Gloster. Puneţi'l jos, mişeilor, căcĭ jur pe Sântul Paul,
Pe cel ce nu ascultă pe loc am să 'l ucid.

I-iul Paznic. Mylord, stăi la o parte, şi las' să trécă mortul

---

*) Pronunţat Chertsi.

Gloster. Mişel fără purtare, stăi tu, când poruncesc,
Şi nu 'ţĭ maĭ ţine arma drept lângă peptul meŭ,
Saŭ jur pe Sântul Paul te culc jos, unde staĭ.

(Păzitoriĭ aşadă jos cosciugul)

Anna. Ce, tremuraţĭ acuma?— V'a speriat el óre?
Da, tremuraţĭ,— se vede; sunteţĭ voĭ muritorĭ:
Nu póte muritorul pe dracu să 'l privéscă. —
Te trage la o parte, tu, cel trimes din iad!
Tu pe al sĕŭ trup numai puterea'ţĭ exerceai,
Putere n'aĭ pe suflet, — te du, — ce mai aştepţĭ?

Gloster. Cu milă, dulce sânta, nu mai fi aşia rea.

Anna. O demone teribil, nu ne mai supĕra;
Din lumea asta bună tu 'ţĭ aĭ făcut un iad,
Cu lacrimĭ de mâhnire cu plânsurĭ ai umplut'o;
Privesce'ţĭ dar victima măcelăriilor: —
Priviţĭ, voi, — tu privesce, cum rana celuĭ mort
Gura 'ngheţată 'şĭ cască, şi lasă sânge noŭ!
Dar tremură, roşască şi carnea'ţĭ diformată.
Căcĭ chiar a ta presinţă atrage sângele
Din vinele rĕcite, prin mórte deşertate;
Neomenos e faptul ce l'ai comis, sĕlbatic,
Tu facĭ contra naturei ca sângele să curgă: —
Oh Dómne, tot putinte! rĕsbună mórtea lui!
Rĕsbună'l o ţĕrână ce bei sângele lui!
Şi cerul să 'l trasnéscă pe crudul ucigaş,
Cufundă-se pământul ca să 'l înghită iute!
Precum înghite astădĭ sângele ăstui sânt,
Ce l'ai isbit cu braţu'ţĭ de iadul cârmuit!

Gloster. Urmedĭ puţin, oh! Dómnă, perceptele creştine
Făcând bun pentru rĕul şi bine cuvêntând
Pe care te blestémă.

Anna. Tu nu cunoscĭ, tâlhare; — asculţĭ tu de vr'o lege?
Nicĭ féră nu există ce nu cunósce milă.

Gloster. Decĭ eu nesciind de milă nu pot să fiu o féră.

Anna. E lucru de mirare când dracu nu mai minte!...

Gloster. E şi mai de mirare un ânger mâniat.
Permite, o muiere divină şi perfectă,

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ BUCUREŞTI

Ca urma să arate, cât sunt de inocent
Eu, de aceste rele ce creḑĭ că am comis.

Anna. Permite, stârpitură infectă de bărbat
Să te blesteme urma precum eştĭ blestemat
In urma 'cestor rele, ce sciu că ai comis.

Gloster. Fiinţă mai frumósă de cât or ce expresie,
Aştéptă cu răbdare să mĕ pot aquita.

Anna. Fiinţă mai scârbósă de cât or ce credinţă
Spênḑurătórea numai te póte rĕsplăti.

Gloster. M'aş acusa eu singur d'aş face şi acésta.

Anna. Un act de desperare te va scusa, nimic alt,
Căcĭ rĕsbunarea cade pe tine, meritând'o
Pentru omorul celor ce nu sunt vinovaţĭ.

Gloster. Că n'am ucis eu, spune.

Anna. Nu sunt ei morţĭ atuncea: —
Dar morţĭ sunt fórte sigur, de tine omorîţĭ.

Gloster. Nu 'ţĭ am ucis eu soţul.

Anna. Atuncea el trăiesce.

Gloster. E mort făr' îndoiélă, şi e ucis de Eduard.

Anna. Minţĭ, că vĕḑut'a însuşĭ Regina Margareta
Pe spada'ţĭ ucigaşă fumând sângele lui;
Pe care'-o ţineai gata s'o 'nfingĭ în peptul ei,
De nu 'ntorcea tăişul s'o scape fraţiĭ teĭ.

Gloster. Am fost împins de vorba ei calomniósă,
Ce arunca pe mine vinovăţia lor.

Anna. Ba sufletul teu barbar e care te împinse:—
Un suflet ce viséḑă numai măcelăriĭ.
Ucis' aĭ p'acest rege?

Gloster. Da recunosc.

Anna. O recunoscĭ, iasmă!
Oh, era blând şi dulce, era plin de virtuţĭ!

Gloster. Atâta dar mai gata să fie dus la cer.

Anna. Da, unde e acuma tu n'o să 'l întâlneştĭ.

Gloster. Să 'mĭ mulţuméscă mie ce l'am trimes acolo;
Mai mult e pentru cerul de cât pentru pământ.

Anna. Un loc e pentru tine, şi asta este iadul.

Gloster. Mai este încă unu, de laşĭ să ţi'l numesc.

Anna. O fi vr'o închisóre?

Gloster. Odaia'ţĭ de culcare.

Anna. Să fie făr' odihnă odaia unde dormĭ!

Gloster. Nu voiŭ avea odihnă pân' nu mĕ culc cu tine.

Anna. Dea D-zeŭ.

Gloster. Sunt sigur de acésta; — dar, dulce Lady Anne;—
Să încetăm acuma d'a spune aste vorbe;
Vorbi vom împreună cu tonul mai plăcut;
Nu e acela ore, ce causéḑă mórtea
Lui Henric şi lui Eduard (din spiţa cea din urmă
Ai * Plantageneţilor) cu mult mai vinovat
De cât acel, cu mâna, ce mórtea a adus?

Anna. Erai tu astă causă, şi cel ce a adus'o.

Gloster. Nu, causa cea directă fu frumuseţea ta;
Cea frumuseţe, nóptea, ce o vedeam dormind,
Putea să mĕ împingă o lume să repui.

Anna. De vream să cred acésta, fiĭ sigur asasine,
Cu unghile din chipu'mĭ 'mĭ aş rupe frumuseţea.

Gloster. Acéstă stricăciune eu n'aş putea permite'o;
Nu'ţĭ vei atinge chipul, cu mine lângă tine:
Precum întréga lume se bucură de sóre.
Când te privesc mĕ bucur, eştĭ ḑioa, viaţa mea.

Anna. Să'ţĭ fie ḑioa nópte, şi viaţa ta o mórte!

Gloster. Te blestemĭ însuşĭ astfel, oh, gingaşă fiinţă!

Anna. Me blestem ca pe tine să 'mĭ capăt rĕsbunare.

Gloster. O stranie dorinţă mai este şi acésta,
Să cauţĭ resbunare pe cel ce te iubesce.

Anna. E o dorinţă dréptă şi bine raţionată,
Să mĕ rĕsbun p'acela ce soţul meŭ ucise.

Gloster. Cel ce 'ţĭ luă bărbatul, oh! Dómna mea, mĕ crede,
Un scop avea în minte, să 'ţĭ dea altul mai bun.

Anna. Numele luĭ.

Gloster. Plantagenet.

Anna. Aşia se chema dênsul.

Gloster. E numele acelaş, bărbatul e mai bun.

Anna Şi unde e?

Gloster. Aicĭ, chiar el vorbesce.... (Anna scuipă pe el) De ce scuipaşĭ pe mine?

Anna D'ar fi otrava asta cea mai omorîtóre!

---

*) Atât casa de York cât şi cea din Lancaster erau descedenţiĭ Plantageneţilor.

Gloster. Nu póte fi otravă venind din a ta gură.

Anna. Otrava pentru tine ar fi chiar mult prea bună,
Să nu te mai věd, — plécă! — Vederea mea o superĭ.

Gloster. Ah, Dómnă! cu privirea'ţĭ, pe mine m'ai rănit.

Anna. Putea d'aş cu privirea, să te trăsnesc acolo!

Gloster. Era mai bine, astfel muream eu liniştit;
Acuma mě omóră cu mórte îndoită;
Cu ochiĭ tei din ochiĭ'mĭ ai tras amare lacrimĭ,
M'ai ruşinat pe mine c'am plâns ca un copil;
Din ochiĭ'mĭ pân' acuma nicĭ semn n'am dat de milă.—
Când York al meu părinte plângea, nu m'am mişcat;
Când Eduard al meu frate gemea, n'am suferit;
Când ascultam pe Rutland murind în suferinţă
Isbit de spada cruntă lui Clifford sângerosul:
Când tatăl vostru Warwick, bărbatul cel rěsboinic,
Ne povestea de mórtea cinstitului meu tată,
Plângând ca un copil mic la tristă'ĭ povestire;
Oprindu-se adesea ca înecat de lacrimĭ,
Şi toţĭ ce 'l ascultară erau cu ochiĭ umeḑĭ
Ca pomiĭ după plóie; în vremile acelea
'Mĭ era mie ruşine să věrs o lacrimă; —
Ce n'au putut să facă acele marĭ durerĭ,
Făcut-a frumuseţea; — priveşce-mě cum plâng.
N'am îndulcit p'amicul nicĭ pe duşman vre'o dată,
Şi limba'mĭ nu cunósce o vorbă de iubire;
Spre a putea ajunge la chipul tĕu divin
Inima'mĭ mândră cere, — mě face sě vorbesc.

(Anna se uită la dênsul cu dispreţ).

Dispreţul nu stă bine pe buza ta ceréscă, —
E pentru sărutare cea buză nu dispreţul.
D'a rěsbuna setósă de nu poţĭ să mě erţĭ
Acéstă spadă ea-o, e bine ascuţită;
De vrei s'o 'nfingĭ întrégă în peptu'mĭ credincios
De vrei să sbóră 'n fine un suflet ce t'adóră,
Mě veḑĭ făr' apărare cu peptul meu golit,
Cerând cu umilinţă îngenuchiat, să mor.

(Se desface la pept. ear dênsa întórce spada spre el).

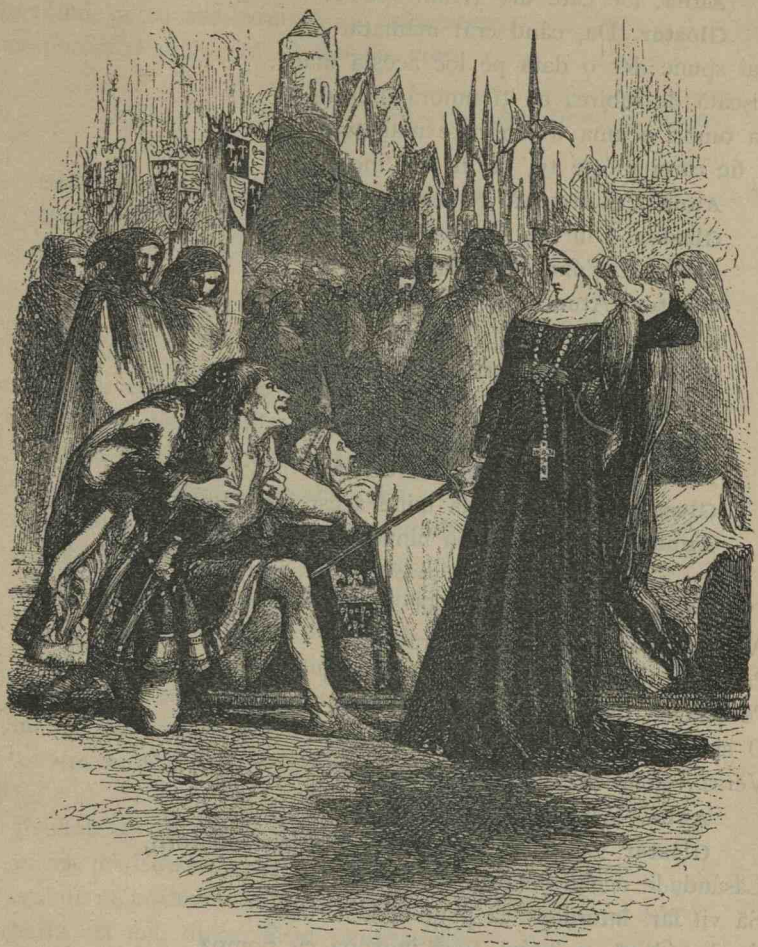

Nu te opri, cu mâna'mĭ am omorît pe Henric;
Mĕ provocase ânsă şi frumuseţea ta.
Ce mai aştepţĭ? Pe Eduard, eu l'am înjunghiat; —

(Anna ear întórce spada spre el).

Cerésca ta figură la faptul m'a împins.

(Anna lasă să cadă spada).

De gios ridică spada de nu, atuncĭ ascultă

Anna. Te scólă, hypocrite, cu tóte că 'ţĭ voiŭ mórtea,
Nu voiŭ fi eu călăul.

Gloster. Să mor atuncea, spune'mĭ, şi singur o voiŭ face.

Anna. De câte orĭ 'ţĭ am spus'o.
Gloster. Da, când eraĭ mâniată.
Mai spune dér o dată pe loc acéstă mână,
Mişcată de iubirea ce 'ţĭ omorâ iubitul,
Va omorî acuma o dragoste mai mare: —
A fie cărei mórte tu, vei fi fost mobilul.
Anna. Aş vrea să 'ţĭ cunosc gândul.
Gloster. Din limba'mĭ se cunósce.
Anna. E ş'una s'alta falşă.
Gloster. Atuncĭ nu e credinţă.
Anna. Ei bine, bagă spada.
Gloster. Că m'ai ertat, ah! spune'mĭ.
Anna. Afla vei altă dată.
Gloster. Pot trăi cu speranţă?
Anna. Dar toţĭ trăiesc cu dênsa.
Gloster. Primesce dela mine acest inel, spre probă.
Anna. Primind nu daŭ nimica.

(Anna pune inelul în deget).

Gloster. Veḑĭ cum inelul ăsta 'ţĭ îmbrăţişéḑă mâna,
Aşia eu, părăsitul te aş îmbrăţişa;
Primesce inima mea a ta e, cu inelul
Pe sclavul, pentru tine ce móre, d'ai permite
O singură favóre ce cere, să obţie,
Vĕrsa vei fericire în vecĭ asupra lui.
Anna. Şi care?
Gloster. Să părăseşcĭ aceste prea triste datoriĭ,
Lăsându-le acelui ce cată să le-observe;
Să viĭ făr' întârḑiere la piaţa dela Crosby;
Acolo, (după ce 'ntâiŭ, voiŭ îngropa cu pompă,
La monastirea Chertsey pe regele acesta,
Udându'i mult ţĕrêna cu lacrimele mele,)
Să ne întâlnim cată, cât vom putea mai iute,
In multe marĭ afacerĭ; mĕ rog dar de la tine,
Să nu 'mĭ refusĭ acésta.
Anna. Din suflet bucurósă, şi mult îmĭ pare bine
Să vĕd că pentru rĕul acuma te căiescĭ.
Voi Berkeley şi Tressel, pe mine m'însoţiţĭ.
Gloser. Dar ḑi'mĭ măcar, adio.

Anna. Cu tóte că n'o meriţĭ:
Dar fiind că cu sila, vrei să eai mângâiere,
Inchipuesce'ţĭ singur că 'ţi am ḑis adio.

(Es Lady Anna, Tressel şi Berkeley).

Gloster. Voi, ridicaţĭ cosciugul.
Gent. Porni vom noi spre Chertsey?
Gloster. La White Friars vĕ duceţĭ, acolo m'aşteptaţĭ.

(Es ceĭ l'alţĭ cu mortul).

Curtatu s'a vr'o dată în aste disposiţiĭ?
Femei ast-fel dispusă mai câştigatu s'a?
O voiŭ lua de sóţă, mult ânsă n'o voiŭ ţine.
Cum? eu omorîtorul al soţului iubit
S'o duc cu'-a lui nevastă, ce m'a primit cu ură
Şi cu blestem în gură, cu lacrimĭ şi cu plâns?
Şi asistând la asta victima sângerând;
Avênd în contra'mĭ astăḑĭ mustrarea consciinţei,
Pe D-zeu în contra'mĭ, pe dênsa, — câte nu?
Şi ne avênd prieten să mĕ susţie, altul
Ci numai singur Dracu, ş'hypocrisia mea,
Şi tot am biruit'o! Toţĭ contra, nimenĭ pentru!
Ah!
Să fi uitat ea óre pe tênĕrul ei Prinţ,
Pe mirele ei Edward, pe care sunt trei lunĭ
In ura'mĭ ne'mpăcată isbiĭ la Tewkesbury? *)
Bărbatul cel mai dulce, făcut pentru iubire,
Cui darnica natura nimic n'a refusat.
Viteaz, cu minte, tênĕr, leal şi credincios,
Ca dênsul lumea asta nu face mulţi bărbaţĭ.
S'ar înjosi ea óre la mine să se uite,
Ce viitorul mândru lui Edward am sdrobit,
In patu'ĭ singuratic o vĕduvă lăsând'o?
Pe mine, ce s' departe d'a preţui cât dênsu?
La mine, sciopătândul cu chipul gârbovit?

---

*) Pronunţat Tiuksbri.

Ducatul meu l'aş pune pe un denariu numai,
Că nu mĕ judec singur pe justa mea valóre:
Şi ea găseşce póte, (am încercat şi nu pot)
Că s' minunat de nostim, şi prea frumos făcut,
Voiŭ face cheltuéla să cumpĕr o oglindă;
Să întreţin pe lună două ḑecĭ de croitorĭ,
Să studieḑe moda, împodobindu'mĭ corpul;
Şi începând eu déră să me găsesc frumos,
Am să'mĭ susţiu ideia cu cheltuiélă mare
Antăi s'arunc în grópă acéstă mortăciune;
Ş'apoĭ la amoréḑă plăngând me voiŭ întórce.
Pân' cumpĕr o oglindă, te rog, lucesce, sóre,
S'admir frumósa umbră ce fac pe zid când trec.

SCENA III.

Londra. — O odaie în palat.

Soția regelui Eduard IV.

Regina Elisabetha, Lord Rivers si Lord Grey.

Fratele reginei Elisabeta.

Contele **Rivers.** Fiĭ cu răbdare, Dómnă, căcĭ fără îndoiélă
Augustul nostru Rege se va 'nsănătoşi.

Fiul reginei Elisabeta

Lord **Grey.** Prin faptul că 'ţĭ e grijă va merge el maĭ reŭ:
Te rog cu insistenţă, să ai speranţă bună,
Inveselesce 'ţĭ soţul cu vorbe de tărie.

Elisabetha. Oh! Dómne! ce m'aş face de ar muri sĕrmanul?

Grey. Dar ce ai perde mai mult de cât un bărbat?

Elisabetha. Perḑând un soţ ca dênsul aş perde tot în lume!

Grey. Eştĭ bine cuvêntată de cer cu un băiat
Ca să te consoleḑe când nu va maĭ fi soţul.

Elisabetha. Ah! dênsul este tênĕr, — minoritatea luĭ
Va fi încredinţată cumnatuluĭ meŭ Gloster: —
Nu mĕ iubesce Richard, maĭ mult de cât pe voi.

Rivers. Hotărîtu s'a sigur să fie el regentul?

Elisabetha. S'a hotărit, da, lucrul, dar nu s'a terminat.
Aşia cată să fie la mórtea Regeluĭ.

Intră Buckingham și Stanley.

Grey. Dar eacă că soseșce Lord Buckingham, — și Stanley.
Buckingham. Urăm o ḑioă bună înalților meĭ Domnĭ!
Stanley. Să vĕ dea Domnul astăḑĭ, Graciósa mea Regina,
Că inainte, bine.
Elisabetha. Cred că contesa Richmond, mylord și bun amic,
Urările acestea nu le împărtășeșce.
Cu tóte astea, Stanley, cu tóte că 'ţĭ e sóţă
Și că nu mĕ iubesce, poţĭ să fiĭ fórte sigur
Că nu 'ţĭ păstreḑ vr'o ură pentru mândria eĭ.
Stanley. Vĕ rog cu umilinţă să nu prea daţĭ credinţă,
La calomniĭ ce spune acel ce o urăsce;
De e pîrită ânsă, chiar cu dreptatea fie,
Scuḑéḑă 'ĭ slăbiciunea, ce, crede-mĕ, provine,
Din starea eĭ bolnavă nu din rêntăţie.
Elisabetha. Vĕḑut'ai aḑĭ pe Rege, mylord de Stanley, spune?
Stanley. Chiar în momentul ăsta Lord Buckingham și eŭ
Sosim din audienţa a Majestăţeĭ Sele.
Elisabetha. Și starea sănătăţeĭ, vĕ rog, cum aţĭ gasit'o?
Buckingham. Avem speranţă bună, ne pare mult maĭ vesel.
Elisabetha. Să ni'l păstreḑe Domnul! — Aţĭ conversat cu dênsul?
Buckingham. Vorbirăm, Maiestate; doresce să împace
Pe Ducele de Gloster cu fraţiĭ Măriĭ Vóstre
Și pe de altă parte pe Chambelan cu dênși;
Și a trimes să 'ĭ cheme acuma ca să 'ĭ véḑă.
Elisabetha. De s'ar îndrepta tóte! Dar asta nu se póte;

Intră Gloster, Hastings și Derset.

Gloster. Dar e o nedreptate ce n'o voiŭ tolera; —
Carĭ óre sunt aceia ce se plâng către Rege,
Că sunt un rĕutăcios, că nu l'aș fi iubind?
Mĕ jur pe Sântul Paul c'acela nu 'l iubesce
Ce 'ĭ otrăvesce mintea c'o sută de minciunĭ.
Fiind că nu 's de fire un falș lingușitor,
N'am zîmbetul tradăreĭ, nu mint și nu înșel,
Nu m'aplec Franţuḑeșce, nu salut ca maimuţa; —

Dar asta vrea să ḑică că s'un duşman pismaş?
Nu póte trăi omul o viaţă bună, simplă,
Trebuie bănuiélă prin asta să 'l apese,
De şarlatanĭ scornită cu şiretlicul lor?

Grey. Din ceĭ ce suntem faţă, mylord, cuĭ t'adreseḑĭ?

Gloster. Mĕ adreseḑ la tine ce eştĭ lipsit de cinste,
Când óre 'ţĭ am făcut rĕŭ? Când te am supĕrat? —
Saŭ ţie? — Saŭ pe tine? — Saŭ pe vre-unul din voĭ?
Pe toţĭ lovi v'ar ciuma! Dar Maiestatea Sa,
Dea Domnul să trăiéscă mai mult de cât doriţĭ!
Nu póte găsi pace nicĭ un minut din viaţă,
Că 'l supérаţĭ într'una cu próste deuunţărĭ.

Elisabetha. Cumnate, scumpe Gloster, mĕ crede te înşelĭ,
Voinţa sa regală pe Regele 'l împinge
Ci nicĭ de cum îndemnul al vr'unui curtesan:
Dar deşteptat el, póte, de ura ta ascunsă,
Ce din purtarea'ţĭ tótă reese 'nvederat,
In contra mea, fraţĭ lor şi a copiilor mei,
Trimete dupĕ tine; să afle prin acésta
De unde vine ura, să pótă s'o împace.

Gloster. Nu pot zĕu înţelege; — nu mai e de trăit,
Căcĭ vrabia predéḑă când aquila nu póte,
Eu vĕd că toţĭ ciocoiĭ făcânduse boierĭ,
Putea vor şi boieriĭ ajunge toţĭ ciocoi.

Elisabetha. Las', las' te înţelegem prea bine, frate Gloster;
A mea înaintare, p'ai mei i pismuiescĭ;
Dea D-zeu de tine să n'avem trebuinţă;

Gloster. A dat acuma Domnul că noi avem de voi:
Căcĭ e închis şi Clarence din pricina vóstră,
Sunt rĕu vĕḑut de Rege, şi tótă nobilimea
E rĕu despreţuită, pe când înaintărĭ
Marĭ, sunt făcute ḑilnic; şi tot la nisce ómenĭ
Carĭ zĕu fără acésta n'ar preţui un ban.

Elisabetha. In numele Acelui, ce singur m'a 'nălţat
La grijele mărirei din liniştea ferice,
In care odinióră trăiam cu mulţumire.
Jur eu, că nicĭ o dată n'am aţîţat pe Rege
In contra fratelui sĕu, — din contra tot d'auna
Cât am putut de sincer l'am susţinut pe dênsul.

Mylord, cu bănuiéla că sunt amestecată
In astă mişelie îmĭ facĭ insultă gravă.

Gloster. Tăgădui vei óre c'ai fost unica causă
Din care erĭ Lord Hartings era în închisóre?

Rivers. Mylord, da, póte, pentru....

Gloster. Da póte, mylord Rivers? Şi cine nu o scie?
Chiar maĭ mult póte face de cât să nege asta:
Ea póte să 'ţĭ ajute departe să ajungi;
Apoĭ tăgăduiescc că 'ţĭ ar fi ajutat,
Atribuind onórea la meritul ce aĭ.
Dar ce nu póte íace? Tot negreşit că póte!

Riven. Şi ce maĭ póte face?

Gloster. Ce póte să maĭ facă? S'a măritat c'un Rege, —
Flăcău ce e şi Rege, şi un bărbat frumos.
Cred că bunica vóstră n'o fi avut maĭ bine.

Elisabetha. Cumnate Lord de Gloster, prea mult am suferit
Batjocurĭ şi însulte din partea D-tale:
M'am săturat, la Rege decis am să mĕ plâng,
O slujnică la ţéră maĭ bine ḑĕŭ să fiu,
De cât Regină mare în aste condiţiunĭ —
Certată, supĕrată, despreţuită ast-fel:
Puţină mulţumire am pentru o regină.

văduva regelui Henri IV.

Intră Regina Margareta în fund.

Margareta. Şi maĭ puţină ăncă, dă, Dómne, să se facă!
Onórea ta şi tronul hrăpite s' de la mine.

(aparte)

Gloster. Acuma me ameninţĭ la Regele să spuĭ?
Dar nu cruţa pe nimenĭ, de, spune'ĭ, tot ce-am ḑis!
O maĭ repet o dată chiar în presenţa sa:
Nicĭ n'o să 'mĭ fie frică să fiu trimes la Turn
E vreme să 'mĭ vĕrs focul, durerea mea vorbesce!

Margareta Tacĭ, demone, în minte 'mĭ rĕmâne ăncă próspĕt:
Pe soţul mĕu, sĕrmanul, în Turnul l'aĭ ucis.
Tu aĭ ucis pe Edward, copilul mĕŭ, la Tewksbury.

(aparte).

Gloster. Pân' nu eraĭ Regină, nicĭ Edward ăncâ Rege,
In treburile vóstre eram ca un hamal;

Plivind p'în omenire la inimiciĭ luĭ,
Şi ear pe d'altă parte p'amiciĭ rĕsplătindu'ĭ;
S'ajungă al luĭ sânge vĕrsat am pe al meŭ.

Margareta. Vĕrsat aĭ şi alt sânge mult maĭ nepreţuit

(aparte)

Gloster. In tótă vremea asta bărbatul tĕŭ, cu tine,
Lucraţĭ pentru partita Lancasterianeĭ case, —
Şi fratele tĕŭ Rivers, — N'a fost chiar soţul tĕŭ
Ucis în bătălia Regineĭ la Sant Albans?
Eŭ să v'aduc aminte dacă voĭ aţĭ uitat'o,
Ce furăţĭ pân' acuma şi ce a ce sunteţĭ;
Ce am fost pân' acuma şi unde am ajuns.

Margareta. Un ucigaş sĕlbatic, şi ast-fel aĭ rĕmas

(aparte)

Gloster. Sĕrmanul frate Clarence, lăsă pe tat' sĕŭ Warwick,
Sperjurându-se ast-fel, — Isus Christos să 'l erte!

Margareta. Să 'l pedepséscă Domnul

(aparte)

Gloster. Să lupte pentru Edward să'ĭ capete coróná;
Şi cum se resplătesce închis în Turnul Londreĭ?
Aş vrea să 'mĭ fie duhul hain ca al luĭ Edward;
Să aibă Edward duhul, milos cum e al meŭ;
Da, sunt prea bun, sciŭ bine, pentru acéstă lume.

Margareta. Te du la iad, cu dracu, şi lasă astă lume,
In iadul 'ţĭ e domnia, tu duh de rĕutate!

(aparte)

Rivers. Mylord de Gloster scie că 'n asprul timp d'atuncea
Ca probă ce învócă că suntem inimicĭ,
Urmam cu toţĭ pe Domnul adevĕrat al nostru;
Te am urma tot ast-fel, de ne erai aţĭ Rege.

Gloster. D'aş fi al vostru Rege! — Mai bine un tolbaş!
Aeésta nicĭ nu póte în gândul meu să intre!

Elisabetha. Mylord, cât ţi se pare de mică bucuria,
Ce ai simţi un rege fiind peste'-astă ţéră:
Chiar tot atât de mică în mine e plăcerea
Ce simt fiind Regină.

Margareta. Da, mică e plăcerea ce simte o Regină;
Căcĭ eu fiind Regină n'am nicĭ o bucurie.
Nu pot răbda acésta

(înaintéḑă)

Piraţilor, fiţĭ siguri, voi care vĕ certaţĭ
Venind la împărţéla de ce mi aţi furat:
Din voi se uită vr'unu ce să nu tremure?
Sau vĕ plecaţi ca supuşĭ fiind că sunt Regină?
De voi deposedată tot v'am înspăimântat,
Nu vĕ uitaţĭ în colo, ah! blânḑilor mişei!

Gloster. Scârbósă vrăjitóre, de ce'mĭ eşĭ înainte?

Margareta Să caut rĕsbunarea de care ai scăpat,
Şi pân'atuncea, Gloster, nu vei scăpa de mine.

Gloster. N'ai fost tu surghiunită s'eviţĭ pedépsa morţiĭ?

Margareta. Mai aprigă durere simţeam eu în surghium,
De cât o mórte dulce ce aş simţi aicea.
Tu 'mĭ ai luat pe soţul şi pe copilul meŭ,
Tu 'mĭ ai luat domnia; — toţĭ îmĭ sunteţĭ datorĭ, –
Şi suferinţa d'astăḑĭ de drept era a vóstră;
Ear bucuria vóstră e mie cuvenită.

Gloster. Blestemul ce'-al meŭ tată pe tine invoca,
Când i puneai pe frunte coróna de hârtie.
La ochiĭ sĕi, dispreţul tĕu, lacrimĭ aducând
Să'ĭ stergĭ acele lăcrimĭ, întins ai mâna'ţĭ, udă
Cu sângele lui Rutland nevinovatului: —
Blestemându-te dênsul cu multă-'amărăciune,
Chiar astăḑĭ simţĭ efectul a cuvêntărei sele,
E Domnul, şi de cum noi ce-'acum te chinuiesce.

Elisabetha. A cerului putere pe toţĭ s'îndreptăţéscă

Hastings. Un fapt de grozăvie când pruncul fu ucis,
nfiorător, nemilos, cum nu s'a mai vĕḑut.

Rivers. Plângeau şi chiar tiraniĭ, când svonul a venit.

Dorset. Toţĭ au preḑis atuncea că va fi rĕsbunare.

Buckingham. Northumberland voinicul plângea, când se uita.

Margareta. Cum voi, ce, când am venit, sfădinduvĕ găseam,
Cu vorbe grele, gata de per să vĕ luaţĭ
In contra mea acuma vĕrsaţĭ a vóstră ura?
Atît de tare óre York blestematu ne-'a,
In cât mórtea lui Henric, sfîrşitul lui Edward,
Şi perderea domniei cu surghinuirea mea,
D'abia rĕscumpĕrară al pruncului măcel?
Ajuns a 'n cer blestemul prin noriĭ străbătând?

La cer ca să pătrundă, voi norĭ staţĭ la o parte,
Blestemul meu cel gróznic!
Nu în rĕsboiŭ să móră acel cui ḑiceţi Rege,
Să'ĭ fie viaţa scurtă prin chiar mărirea sa,
O asasină mână pe tronul l'a urcat;
De principe de Galia, chiar titlul minciunos
Purtat aḑĭ de copilul usurpatorului
Mormêntul să 'ĭ gătéscă; să fie rĕsbunare
Pe grópa ierĭ umpluta pe bietul meu copil!
Şi tu ce eştĭ Regină, ce locul meu ocupĭ
Trăesce tu ca mine, să'ţĭ veḑĭ sfîrşitul cinsteĭ!
Traesce să poţĭ plânge pe toţĭ copiĭ teĭ:
Să veḑĭ regina p'altă, precum te vĕd pe tine
Onorurile mele purtându-le nedrept
Incet ear sâ se stingă nenorocite'ţĭ ḑile,
Şi dupĕ ceasurĭ multe de plâns şi de măhnire,
Să morĭ făr' a fi mumă, regină saŭ soţie! —
Lord Rivers, şi Lord Dorset, voĭ staţĭ chiar şi priveaţĭ,
Asemenea Lord Hastings când copilaşul meu
Ucis cu barbarie căḑu 'naintea vóstră.
Voiŭ cere de la Domnul să nu ajungă vr'unul
La bĕtrâneţea vieţeĭ, întîmpinând peirea
In întêmplărĭ fatale, un sângeros moment!

Gloster. Sfărşeşte'ţĭ descântarea, bĕtrână vrăjitóre.

Margareta. Uitându-te pe tine? — Staĭ câine şi ascultă.
De se găsesc în cerurĭ pedepse şi maĭ aspre,
Ca cele ce pe tine aş vrea să te lovéscă.
Ah! să te maĭ păstreḑe ca şirul de pĕcate
Să'l isprăveşcĭ în fine, atuncea să asvîrle
Pe tine, rĕsbunarea lor, plină de mănie!
Pe tine care turburĭ o lume-'n pacea sa!
Să fiĭ de consciinţă mâncat ca de un vreme!
Prieteniĭ să'ţĭ pară ca nişce trădătorĭ,
Luând şi drept prieten pe trădătorul teu!
Să nu te odihnéscă nicĭ somnul mult dorit,
Zăcând în grozăvia şi spaima unuĭ vis
Infiorător, cu chipul de dracĭ veniţĭ din iad!
Lepădătură strâmbă, mistreţule scârbos!
La nascere, fiinţă alésă de destin

Să fiĭ sclav al natureĭ şi fiu al iaduluĭ!
Chiar pântecile mă'tei roşire pentru tine,
S'a îngrozit chiar tat' teŭ când te vĕḑu născând!
Ruşine pentru ómenĭ! urâtă, detestată —

Gloster. Margareta!

Margareta. Richard!

Gloster. Ce?

Margareta Eŭ nu te chem.

Gloster. Atuncea cer ertare, mi se păruse ânsă,
Că mie adresate eraŭ aceste vorbe.

Margareta. Aşia e, pentru tine, dar n'aşteptam rĕspuns. —
M'aĭ întrerupt cu vorba, nu 'mĭ am sfîrşit blestemul.

Gloster. Sfîrşesc eu pentru tine: urările acestea
Sunt pentru Margareta

Elisabetha. Tot ce spuseşĭ e ast-fel întors in contra ta.

Margareta. Regina mincinósă, al mareluĭ trecut
Prefacere văpsită! — De ce maĭ linguşeşcĭ
Cu vorbe măglisite lighióna ce o veḑĭ?
Ce laţul 'ş îl prepară în care să te prinḑă?
Nebuno'-ascuţĭ cuţitul prin care ai să morĭ!
O sĕ soséscă vremea în care veĭ dori
Să viu eu lângă tine ca să'l mai blăstemăm.

Hastings Afurăsită babă, mai tacĭ cu blestematul;
Ca nu cum va răbdarea s'o perdem, şi s'o paţĭ.

Margareta. M'aţĭ scos voi din răbdare cu mişelia vóstră.

Rivers. Te-om învĕţa noĭ minte, de nu vreĭ să eai sémă.

Margareta. De aţĭ băga de sémă, toţĭ, v'aţĭ supune mie,
Căcĭ eŭ vĕ sunt Regina, şi voĭ supusiĭ mei:
E prima datorie ce să o învĕţaţĭ.

Dorset. Nu vĕ certaţĭ cu dênsa căcĭ este o nebună.

Margareta. Tacĭ, Domnule Marquese, nu te obrăsnici;
D'abia e cunoscută nobleţa ta cea nouă:
Aş vrea s'o perḑĭ o dată, ca să poţĭ judeca
Căderea cât ne costă, pe noĭ, ce suntem sus;
Cu cât maĭ sus stă omul e maĭ bătut de vênt,
Cel care de sus cade e maĭ lovit căḑênd.

Gloster. E statul bun, Marquese, ascultă şi profită.

Dorset. Poţĭ profita ca mine, Mylord, de ce auḑĭ.

Gloster. Da, póte şi maĭ mult chiar; dar m'am născut prea sus,
Clădit fu cuibul nostru în pomiĭ maĭ înalţĭ,
De vêntul nu'ĭ maĭ pasă, cu sórele se jócă.

Margareta. Il chiar întunecésă. Vaĭ! — veḑĭ copilul meŭ!
Era el al meŭ sóre! — ḑăcênd în nóptea morţiĭ!
Ca raḑa strălucindă pornea din tinereţe
O viaţă, în speranţă de glorie bogată:
Mânia ta drăcósă acéstă raḑă stinse
'Ntinḑênd întunecimea mormêntulnĭ pe el. —
Clădit e cuibul vostru în locul altuĭ cuib: —
Un loc ce voĭ prin sânge hrăpiră'ţĭ de la noĭ:
Oh! Dómne, n'o permite! cădeaveţĭ la pământ
Vêrsânduse ear sânge.

Buckingham. De nu ruşinea barim te'-ar învĕţa să tacĭ
Tacĭ cel puţin de milă.

Margareta. Nicĭ de ruşine mie să nu'mĭ spuĭ nicĭ de milă;
In făptuirea vóstră aţĭ fost lipsiţĭ de milă;
Speranţa 'mĭ aţĭ sdrobit'o şi milă n'aţĭ avut
In resbunare milă câta-voiŭ pentru mine,
Şi ruşinósa'mĭ viaţă va aţîţa maĭ tare
O flacăre de ură!

Buckingham. Ci isprăvesce'-o dată!

Margareta. O sărutare dulce, de dragoste eternă
Dau ţie, strălucite fecior de Buckingham,
In semn de alianţă, de amicie mare:
Să'ţĭ mérgă bine ţie, noroduluĭ întreg!
Nu 'ţĭ e pătată mâna cu sânge de la noĭ. —
Cuprins nu veĭ fi déră în ăst al meŭ blestem.

Buckingham. Din ceĭ presenţĭ, nicĭ unul; căcĭ numaĭ rĕŭ va face
Aceluia din gura cui ea a fost svârlită.

Margareta. Cred că la cer se urcă, ca fumul dus de vênt
Să turbure acolo cea pace liniştită
In care dórme Domnul, cu ceĭ aleşĭ aĭ sĕĭ;
Oh! Buciknghaм, ascultă, feresce-te de Richard,
Atuncea muşcă tocmaĭ, maĭ jos când se tărasce,
Ş'otrava muşcătureĭ rĕmâne pân'la mórte;
Cu dênsul n'ai a face, feresce-te maĭ bine;
Pĕcatul, mórtea, iadul, l'au însemnat al lor
Lor credincios slugesce.

Gloster. Dar ce'ţĭ tot povestesce, mylord de Buchingham?
Buckingham. Nicĭ n'am băgat de sémă, mylord, la ce vorbesce.
Margareta. Despreţui-veĭ óre cuvêntul meŭ de pace?
Şi linguşescĭ pe omul de care te păzesc?
Veĭ ţine minte'-o dată, de ce a ce am spus,
Când cu durere aspră chiar inima'ţĭ va frânge;
Veĭ ḑice: «Margareta, prea drept aĭ prorocit.» —
Obiectul ureĭ sele în viaţă să trăiţĭ,
Şi el al ureĭ vóstre, ear voĭ ce ascultaţĭ
Victime fiţĭ mânieĭ luĭ D-zeŭ, în vecĭ.

(Ese Margareta)

Hastings. Mi se sbârlesce pĕrul când aud cum blestémă.
Rivers. E tot astfel cu mine mĕ mir că nu'ĭ închisă.
Gloster. Pe Maica prea curată, a Domnului, eu unu
N'o judec aşia aspru, prea mult a suferit,
Şi d'am luat vr'o parte la nenorocul ei
Destul de rĕu îmĭ pare.
Elisabetha. Pe cât 'mĭ aduc aminte, eu n'am rĕutăţit'o.
Gloster. Cu tóte aste ânsă pe D-ta se sparge.
Prea m'am grăbit un bine la cineva să fac
Ce s'a grăbit prea iute să uite faptul bun.
Cât pentru bietul Clarence, e bine resplătit,
El pentru ostenéla mai stă în închisóre,
Şi D-zeu să ierte pe cei ce l'au închis.

Intră Catesby.

Catesby. Am fost trimes de Rege pe Dómna s'o poftesc, —
Pe Ducele de Gloster şi Lorḑiĭ toţĭ cei l'alţĭ.
Elisabetha. Bun Catesby, sunt gata: — Mylords, vreţĭ să veniţĭ?
Rivers. Noi adăstăm poruncă a Maiestăţei Vóstre.

(Es toţĭ afară de Gloster).

Gloster. Am fost eu autorul şi tot eu i acus.
Şi planurile órbe urḑite chiar de mine

M'am lepădat de ele pîrînd pe cei streinĭ.
Pe Clarence, care mie caderea 'şĭ datoresce,
Cu lăcrimĭ de frăţie plăngându'l, înşel lumea,
Precum e Stanley, Hastings ş'amicul Buckingham,
Convins am pe toţĭ ăştia că Dómnă, şi ai ei
Sunt carĭ împing pe Edward în contra luĭ Clarence.
Ca nisce proştĭ, o crede, şi singurĭ me excită
Atuncĭ încep a geme, spuind şi din Scripturĭ
Cum Domnul poruncesce să resplătim cu bine
La cel ce rĕu ne face.
Pe nuda 'mĭ mişelie pun astfel un veştmênt
De veche peticuţe, furate p'în canóne; —
O sânta 'nfăţişare atuncea arătând
Când tocmai lui Satana sunt mai plecat cu gândul.

Intră doĭ omorîtorĭ.

Dar eacă că sosesce călai mei, — tăcere. —
Spuneţi'mĭ bunĭ prietenĭ, cu braţul de aramă,
Vreţĭ să sfîrşiţĭ acuma cea trébă ce v'am spus?

I-ul Omorîtor. Măria ta, acuma; — ne trebuie mandatul
Ca să putem pătrunde la locul unde este.

Gloster. Da, bine că 'mĭ aţĭ spus'o; îl am asupra mea.

(Le dă mandatul).

Afacerea sfîrşită, veniţĭ la Crosby iute,
Căţaţĭ executarea d'o dată să se facă,
Rĕmâneţĭ fără milă, şi dacă s'o ruga;
E bun de gură Clarence, prea lesne s'ar putea
Să fiţĭ mişcaţĭ cu milă, de'l ascultaţĭ vorbind.

I-ul Omorîtor. Fiţĭ liniştit, stăpâne, nu mergem să vorbim,
Căcĭ cel ce mult vorbeşce puţină trébă face;
Cu mâna noi ce facem ci nicĭ de cum cu gura.

Gloster. Pe când alţĭ proştĭ ar plânge, rĕmâneţĭ voi ca piatra:
Aşia să vĕd îmĭ place, sunt mulţumit de voi: —
Acum plecaţĭ la trébă şi iute isprăviţĭ'o.

I-ul Omorîtor. Mylord, plecăm îndată.

(Es).

SCENA IV.

Londra. — O odaie în Turn.

Clarence şi Brakenbury.

Brakenbury. Mylord, ce obosélă pătrunde duhul vostru?
Clarence. Am petrecut o nópte aşia îngrozitóre
Inspăimântat de visurĭ, de gróznice visiunĭ,
O nópte ca acésta n'aş vrea să mai petrec,
Măcar să cumpĕr astfel un an de fericire: —
Atît întunecimea pe tot s'a rĕspândit.
Brakenbury. Ce vis era acela, mylord, spune'mĭ şi mie?
Clarence. Dormind, creḑui odată din Turn c'am eşit,
Spre ţĕrmurĭ depărtate corabia plutea
Şi însoţit de Gloster mergeam spre Burgundie:
Induplecat d'acesta, eşeam ca să mĕ plimb
Pe pod, şi cu suspinurĭ la ţéra mea priveam;
Ne aduceam aminte de vremurile grele, —
Resbóiele trecute de York şi Lancaster,
Cât rĕu noi suferisem: — plimbândune încet
Pe scândurile ude ale podului ângust
Alunecă şi Gloster precum mi s'a părut:
Sărĭ în ajutoru'ĭ, el în căderea sa
M'a îmbrăncit nevolnic, eu ameţit căḑui,
De valurile negre, spumânde înghiţit.
Simţiĭ, ah, Dómne sfinte! durerea d'a muri,
Şi sgomotul teribil de apă, în urechĭ,
O mórte nemilósă priveam cum mĕ lua!
Veḑui în fundul mărei de pescele fetid
O mie de cadavre, mâncate cum zăceau;
Grămeḑĭ de aur strânse, mărgăritarĭ, ancore,
Nepreţuite pietre şi scumpe giuvaere;
Era tot fundul mărei des semănat cu resturĭ
Ascunse p'între crane; în gaurile góle
Ce fusera odată ochĭ, chiar în rîs, intrase
Strălucitóre pietre ca ochiĭ strălucind,
Rîḑĕnd de 'ntunecimea ce tot încongiura,
Cu ósele albite, o jalnică făclie
De mórte combinând.

Brakenbury. Avut ai óre vreme, de mórte asuprit
S'observĭ acele taine ce'n sînu'şĭ destructor
Ascunde oceanul?

Clarence. Da, căcĭ făceam adese zadarnice cercărĭ
Să'mĭ dau acolo duhul, dar unda 'ntărâtată
Ca cu un lanţ pe suflet, greu apăsa, oprindu'l
Să'şĭ ea în libertate un sbor odihnitor
Pe liniştitul aer, pe spaţiul nesfârşit;
Inăbuşit cu frică din pieptu'mĭ palpitând
Plesneam să svârl 'n mare o viaţă de tortură.

Brakenbury. Atîta agonie nu te a deşteptat?

Clarence. De fel, chiar dupe mórte viseam şi tot viseam;
O luptă 'ngrozitóre în mine s'a încins
Şi traversam în barcă pîrîul cel funebru,
Condus fiind de luntraşul de care spun poeţiĭ, —
La vecinica domnie a morţei am ajuns.
Antăi de tot, acolo, am întălnit, intrând
Pe marele meu socru, puternicul Warwick. *
M'a întrebat el tare, cu ce pedépsă óre
Regiunile acestea de negură eternă
Vor sci să resplătéscă pe cei sperjurĭ ca Clarence.
Puţin dupĕ acésta vĕḑuĭ în depărtare,
O umbră ca un ănger, cu pĕrul auriŭ,
Acoperit cu sânge; — vĕḑându-mĕ a ḑis:
Acesta este Clarence, cel falş, cel schimbător,
Sperjurul, — pe câmpia de Tewksbury m'a ucis; —
Luaţi 'l fără milă şi 'l chinuiţĭ cumplit.
La asta, o legiune de dracĭ s'a repeḑit,
M'a 'nconjurat cu hohot, urlând pe capul meŭ
Cu ţipĕt aşia gróznic, că strigătul lor însuşĭ
M'a deşteptat cu frică, şi pentru cât-va timp
In adevĕr zĕŭ credeam că sunt în iadul chiar
Aşia de rea 'nsemnare vedeam în visul meŭ.

Brakenbury. Nicĭ nu e de mirare, — precum pe D-ta
La povestirea 'ĭ numaĭ mĕ simt înfiorat.

Clarence. Ah! Brakenbury, tóte aceste fapte rele,
Ce aḑĭ vin să'şĭ depună în contra'mĭ mărturia

---

*) Pronunţat Uaric.

Le am comis eŭ; însă, nu pentru mine, vream
Să 'l folosesc pe Edward, şi, veḑĭ cum mulţumesce!
De nu te mişcă, Dómne! o tristă pocăinţă,
De cerĭ rĕsplată dréptă a mareluĭ pĕcat,
Pe vinovatul numaĭ mănia ta revarsă,
Dar cruţă pe soţie, pe bieţiĭ copilaşĭ! —
Prietene iubite, staĭ ăncă lângă mine
Simt o tristeţă mare şi voiŭ să m'odihnesc.

Brakenbury. Cum poruncescĭ voiŭ face; şi să'ţĭ dea D-zeŭ
Un somn odihnitor.

(Clarence se odihnesce pe un scaun)

Durerea schimbă tóte, şi ceasul de odihnă
E bun şi diminéţa, când nóptea a trecut.
Afară d'al lor titlu ce fală maĭ aŭ Domniĭ?
Un semn ce dovedesce o muncă ne'ncetată;
Ei, pentru bucuria ce 'ĭ numaĭ 'nchipuită;
Des duc o viaţă lungă de grijĭ, de greutăţĭ;
Pe Domnitorul ast-fel, de cel ce n'are nume,
Nu 'l maĭ deosebesce de cât icóna cinsteĭ.

Intră ceĭ doĭ omorîtorĭ.

1-ul Omorîtor. Eĭ cine e acolo?

Brakenbury. Tu, omule, ce cauţĭ? Cum aĭ venit aicea?

1-ul Omorîtor. Voiŭ să vorbesc cu Clarence, şi am venit pe gios.

Brakenbury. De ce mĕ eĭ repede?

2-lea Omorîtor. Să fiĭ scurt e maĭ bine de cât supĕrător: — Arată'ĭ, mă, mandatul; — Ce maĭ vorbescĭ cu dĕnsul.

(Se dă luĭ Brahenbury o hărtie pe care o citesce).

Brakenbury. Da, mi se poruncesce prin asta, să predaŭ
Pe Ducele de Clarence în ale vóstre mânĭ: —
Nu fac nicĭ o discuţie de ce scop e în ordin
Prefer în consciinţă să nu cunosc cuvêntul.
Poftiţĭ cheia, luaţĭ'o; acolo dórme Clarence;
La Regele voiŭ merge să 'ĭ fac luĭ cunoscut
Că v'am predat pe Duce precum s'a poruncit.

1-ul Ororîtor. Aĭ face fórte bine să 'ĭ spui ce vreĭ, jupune,— Adio.

(Ese Brakenbury)

2-lea Omorîtor. Ce dracu! Să 'l înjungiăm acolo, pe când dórme?

1-ul Omorîtor. Nu, căcĭ atuncea când s'o deştepta o să ḑică că am fost laşĭ.

2-lea Omorîtor. Când s'o deştepta! Bine, dobitocule, nu se maĭ deştéptă până la marea înviere a morţilor.

1-ul Omorîtor. Ei bine, o să spuie atuncĭ că l'am înjunghiat pe când dormea.

2-lea Omorîtor. Vorba asta de înviere a morţilor, îmĭ aduce uu fel de mustrare.

1-ul Omorîtor. Ce 'ţĭ e frică óre?

2-lea Omorîtor. Nu 'mĭ e frică să 'l omor, căcĭ am mandat pentru acésta; dar 'mĭ e frică să nu fiŭ afurisit pentru faptul, de la care nicĭ un mandat nu mĕ póte scăpa.

1-ul Omorîtor. Te credeam om decis.

2-lea Omorîtor. Aş fi decis, să 'l las să trăiască.

1-ul Omorîtor. Mĕ întorc dér la Ducele de Gloster să 'ĭ o spun.

2-lea Omorîtor. Te rog maĭ adastă puţin, sper că acest acees de bunătate 'mĭ va trece, nicĭ o dată nu ţine maĭ mult de cât aĭ numĕra două-ḑecĭ.

1-ul Omorîtor. Cum te simţ acuma?

2-lea Omorîtor. Să mĕ creḑĭ în fundul inimeĭ tot maĭ e o rĕmăşiţă de conscinţă.

1-ul Omorîtor. Adu'ţĭ aminte resplata care mi s'a promis după sĕvărşirea faptuluĭ.

2-lea Omorîtor. Aşia e, va muri uitasem rĕsplata.

1-ul Omorîtor. Dar acum, unde 'ţĭ e consciinţa?

2-lea Omorîtor. In punga Duceluĭ de Gloster.

1-ul Omorîtor. Ast-fel încât, când dênsul 'şĭ deschide punga, să ne dea resplată, consciinţa ta par' că scóră diu ea.

2-lea Omorîtor. Lasă maĭ bine să sbóră încolo; nu sunt multe lucrurĭ care ar putea s'o ţie în loc.

1-ul Omorîtor. Dar dacă se întórce.

2-lea Omorîtor. Nicĭ nu voiŭ să am a face cu un ast-fel de lucru? E ceva primejdios, face pe om să fie fricos; nu póte să fure şi 'l acusă; nu póte să înjure ḑi 'l opresce; nu póte să se culce cu nevasta vecinuluĭ şi 'l tradéză. E o aiasmă palidă şi ruşinósă, care se rĕscólă în pieptul omuluĭ în contra luĭ; nu face de cât a băga beţe în róte; m'a făcut odată să daŭ înapoĭ o pungă cu aur

pe care am găsit'o din întêmplare; este ruina aceluia ce o ţine, e dată afară din oraşe şi din têrgurĭ ca un ce primejdios: şi acela care vrea să trăiéscă în linişte încércă să aibă confienţă în sine şi să nu maĭ asculta de dênsa.

1-ul Omorîtor. Christóse! ea stă lângă mine, îngăduindu-mă să nu 'l omor pe Ducele

2-lea Omorîtor. Gândeşte-te la dracu şi maĭ asculta: vrea să te încurce, să te facă milos

1-ul Omorîtor. Sunt tare, nu mĕ póte asupri.

2-lea Omorîtor. Aĭ vorbit ca un bărbat viteaz, ce ţine la reputaţia sa; aide să ne apucăm de trébă

1-ul Omorîtor. Croiesce'l peste cap cu mănierul săbieĭ, şi pe urmă aruncă'l în butia cu malvoisie ce e dincolo

2-lea Omorîtor. Planul e minunat! — să 'l facem saramură.

1-ul Omorîtor. Incet, se deştéptă.

2-lea Omorîtor. Lovesce.

1-ul Omorîtor. Nu, să discutăm cu dĕnsul.

Clarence. Unde eştĭ pasnice? — Dă'mĭ un pahar de vin.

1-ul Omorîtor. Iţĭ vom da vin destul, mylord, numaĭ de cât.

Clarence. Pentru numele luĭ D-zeŭ, cine eştĭ?

1-ul Omorîtor. Un om ca Măria ta.

Clarence. Dar nu ca mine de sânge regal.

1-ul Omorîtor. Suntem ce nu eştĭ, lealĭ.

Clarence. Glasul tĕŭ e ca trăsnetu, pe când aparenţa ta e de om umil.

1-ul Omorîtor. Glasul meŭ e glasul Regeluĭ pe când aparenţia e a mea.

Clarence. Intunecóse vorbe s'aud în gura ta!
M'ameninţĭ cu privirea: de ce eştĭ aşia palid?
Şi cine vĕ trimete? Şi ce veniţĭ sé faceţĭ

Ambi omorîtorĭ. Să, să, să,.....

Clarence. Să m'omorîţĭ?

Ambi omorîtorĭ. Da, da,

Clarence. D'abia aveţĭ curagiul să pronunţaţĭ cuvêntul,
Şi sĕvârşi-veţĭ faptul ce nu 'ndrăsniţĭ să'l spuneţĭ?
In ce, prietenĭ, óre v'am supĕrat pe voi.

1-ul Omorîtor. L'ai superat pe Rege şi nicĭ de cum pe noi.

Clarence. O să m'împac cu dĕnsul.

2-lea Omorîtor. In viaţă nu, d'aceia prepară-te să morĭ.

Clarence. Din lumea asta mare, ce, voi sunteţĭ aleşĭ
S'ucideţĭ cu cruţime pe cel nevinovat?
Dar unde'ĭ mărturia ce'n contra mea apasă,
Şi unde e juriul ce'şĭ a predat verdictul
In mâna unui jude, cu drept d'a pronunţa
Sentinţa grea de mórte în contra lui Clarence?
Pân' nu pronunţă legea în contra mea pedépsa,
D'a 'mĭ pomeni de mórte e fapt nelegiuit.
Vĕ recomand eu déră de aşteptaţĭ salvare,
Prin sângele lui Isus, ce pentru noi a curs.
Duceţi-vĕ în pace nu'mĭ faceţĭ nicĭ un rĕu:
Afurisit e faptul ce vreţĭ să'l împliniţĭ.

1-ul Omorîtor. Or şi ce fapt comitem e după o poruncă,

2-lea Omorîtor. Şi cel ce poruncesce e chiar al nostru Rege

Clarence. Greşită ascultare! Al Regilor Rege
In cartea sa cea sântă de legĭ, a poruncit:
«*Omor nu vei comite.*» Despreţui veţĭ óre
P'un Rege tot puternic, să ascultaţĭ p'un om?
Băgaţĭ de sémă bine, în mâna'ĭ e un trăsnet
Ce svârlă cu mânie pe cel ce'ĭ frânge legea.

2-lea Omorîtor. Cădea-va chiar pe tine. acéstă rĕsbunare,
Pentru jurare falşă şi omucidere:

Pe darul sânt jurat-ai că vei susține téfér
Pe Lancaster în luptă, or ce s'o întempla.

1-ul Omorîtor. Călcându'ți jurămêntul, un trădător vulgar
Taiai cu spada'ți falșă pe un copil regesc.

2-lea Omorîtor. Pe care te jurașeși să'l aperĭ să'l iubescĭ.

1-ul Omorîtor. In contra nóstră astădĭ invocĭ acéstă lege
Ce ai călcat-o singur în întregimea ei?

Clarence. Vai! vai! dar pentru cine făcut-am cel pĕcat?
Mi l'a cerut un frate, da, Edward m'a împins;
Mai vinovat e dĕnsul de tot ce s'a comis;
Și rĕsbunare dréptă de cere Dumnezeu.
Veți sci că'n fața lumei El va executa.
Din brațul sĕu puternic să nu'ĭ răpiți sfîrșirea,
Căcĭ nu prin căi ascunse și indirecte, dênsul
Va nimici p'aceia ce nu l'au cunoscut.

1-ul Omorîtor. Prin ce orînduire, agentul sângeros
Aĭ fost, atuncĭ când bravul Plantagenet, copilul
De spița cea domnéscă, căḑu, lovit la mórte?

Clarence. Iubirea unuĭ frate, mânia mea și Dracu.

1-ul Omorîtor. Iubirea celuĭ frate și datoria nóstră
Acuma ne provócă să te măcelărim.

Clarence. Iubiți voĭ p'acel frate? Atuncĭ nu mĕ urîțĭ!
Căcĭ eŭ 'ĭ sunt bun frate și sincer îl iubesc.
De faceți pentru plată, ah! mergeți înapoĭ,
Și cŭ vĕ voiŭ trimete la un alt frate, Gloster,
Ce viața mea maĭ scumpă la voĭ va cumpĕra,
De cât va plăti Edward, aflând că am murit.

2-lea Omorîtor. Eștĭ înșelat amarnic, căcĭ Gloster te urăsce.

Clarence Nu, sciŭ că mĕ iubesce, mĕ prețuesce scump,
Mergeți la el din parte'mĭ.

Ambi Omorîtorĭ. Fiĭ sigur de acésta.

Clarence. Aduceți-ĭ aminte, în tinerețea nóstră
Când tata, York cel falnic, rĕsboinicul bĕtrân,
Da bine cuvêntarea la ceĭ treĭ fiĭ aĭ seĭ,
Punênd pe capul nostru puternica sa mână,
Recomanda din suflet ca noĭ să ne iubim;
Nu se gândea el sigur că va peri amorul!
Luĭ Gloster spuneți asta, — va plânge cum plâng eŭ.

2-lea Omorîtor. Din ochiĭ noștri pietre, să pice, ear nu lacrimĭ,
Ne învĕța, milosul.

Clarence. Nu spunețĭ adevĕrul căcĭ Richard este bun.

1-ul Omorîtor. La seceră ca gerul. Să sciĭ că te înșelĭ,
Căcĭ dênsul ne trimete ca să te omorîm.

Clarence. Acésta nu se póte; plângea erĭ pentru mine,
Strângându-mĕ în brațe, cu lacrimĭ îmĭ jura,
Că 'mĭ va lucra scăparea.

1-ul Omorîtor. Așia chiar tocmaĭ face, scăpându-te de lume,
Și de necaḑurĭ multe, și trimețêndu-te
La bucuriĭ eterne.

2-lea Omorîtor. Veĭ cere ertăciunea pĕcatelor comise
Căcĭ mórtea te aștéptă.

Clarence. Puțină omenie tot 'ți-a rĕmas în suflet:
Creștină sfătuire îmĭ daĭ cu aste vorbe:
Puțină îngrijire ai ânsă pentru tine,
Și pentru al teŭ suflet, făcând împotrivire
Porunceĭ celeĭ scrise, când vreĭ să mĕ uciḑĭ!
Gândiți-vĕ, prietenĭ, acel se vĕ trimete
Ca să comiteți faptul, chiar pentru că 'l veți face
Vĕ va mustra, fiți siguri.

2-lea Omorîtor. Și ce să facem déră?

Clarence. Pe cel ce se căiesce nu'l pedepsesce Domnul

1-ul Omorîtor. Femeile și lașiĭ simt numaĭ pocăința.

Clarence. Ceĭ ce n'o simt sunt barbarĭ, saŭ bestiĭ îndrăcite: —
Născut din sânge nobil, e óre cine-va
Căḑut la închisóre, precum sunt eŭ căḑut,
Când ar veni la dênsul doĭ ucigașĭ, ca voĭ
Ce n'ar cerși de viață, precum cerșesc și eŭ? —
Amice, în privirea'ți, vĕd par'că ți e milă,
De nu m'înșélă ochiul teŭ, când te uiți la mine;
Oh! vino, pentru mine, să'l rogĭ și tu pe dênsul!
Precum eŭ pentru tine aș stărui să'l moĭ,
Chiar cerșetorĭ ar plânge vĕḑându-mĕ cerșind,

2-lea Omorîtor. Intórce-te și uite.

1-ul Omorîtor. Ia asta, și cu asta, și de nu e destul

(Îl înjunghie)

In butia d'afară cu malvoisie plină
Am să te bag cu capul.

(Ese cu corpul)

2-lea Omorîtor. O crimă sângerósă, sfîrşită cu cruḑime!
Cum aş maĭ vrea ca Pilat, pe mână să mĕ spăl;
Căcĭ prea cumplit e faptul subt ochi'mĭ petrecut!

Reintră 1-ul Omorîtor.

1-ul Omorîtor. Eĭ bine, cum se póte să nu'mĭ daĭ ajutor?
La Ducele voiŭ spune cât aĭ lucrat de slab.

2-lea Omorîtor. Aş vrea să spuĭ luĭ Gloster că frat'seŭ maĭ trăiesce.
Ah! dute, ia'ţĭ rĕsplata, şi spune'ĭ ce am ḑis.
Căcĭ tare rĕu îmĭ pare că Clarence a murit.

(Ese).

1-ul Omorîtor. Aşia nu'mĭ pare mie; dar dute, eştĭ un laş
Am să ascund cadavrul p'aicea undeva,
Şi Gloster va trimete ca să'l înmormênteḑe:
Mĕ duc să'mĭ eau resplata, şi am să plec d'aicĭ;
O să se afle lucrul nu trebuie să stau.

(Ese).

ACTUL AL DOILEA

SCENA I.

Londra. — O odaie în palat.

Intra Regele Edward susţinut, fiind bolnav, Regina Elisabetha, Dorsel, Rivers, Hartings, Buckingham, Grey si alţi.

Regele Edward. In fine 'mĭ pare bine de cele aḑĭ făcute; —
Unirea începută, mylords, continuaţĭ'o:
Aştept eu o chemare a marelui meu Rege
Ce ḑilnic mĕ invócă să merg pe lângă dênsul:
In linişte mai mare mĕ voiŭ apropia,
Lăsând împăcăciunea prin toţĭ amiciĭ mei.
Luaţi-vĕ de mână, Lord Hastings, şi tu, Rivers;
Juraţi-vĕ iubire, n'ascundeţĭ nicĭ o ură.

Rivers. De ură şi de pismă 'mĭ e sufletul curat;
Şi spre credinţă, eată, întind acéstă mână.

Hastings. Asemenea dovadă cu mâna'mĭ iscălesc.

Regele Edward. Cătaţĭ cu'-a vóstre vorbe să nu 'nşelaţĭ pe Rege,
Ca nu cumva un Rege mai mare, mai puternic,
Minciuna pedepsind'o, să nu orînduiéscă
Să piéră din voi, unul, prin mâna celui l'alt.

Hastings. Să nu'mĭ maĭ mérgă bine de nu păstreḑ credinţă.

Rivers. Nicĭ mie de'ĭ ascunsă trădare 'n vorba mea.

Regele Edward. Aceste vorbe tóte şi Dómnei se aplică,
Şi fiului sĕu Dorset, şi ţie, Buckingham,
Avut aţi voi într'una gâlcévă între voi: —
Iubesce'l pe Lord Hastings, dă'ĭ mâna s'o sărute.

Elisabetha. Consimt cu bucurie. Da, Hastings, voiŭ uita
Trecutul, numai astfel ḑic: Domnul să'mĭ ajute.

Regele Edward. Imbrăţişéḑă'l Dorset; tu, Hastings, pe marquesul
Cu dragoste, sărută'l.

Dorset. Jur înaintea vóstră, că jurămêntul ăsta
De dragoste, e sacru.

Hastings. Asemenea jura-voiŭ.

(Sărută pe Dorset).

Regele Edward. Domnescul meu Buckingam, îţĭ cer iscălitura:—
Sărută cu iubire pe rudele Reginei,
Să nu vĕd nicĭ o pată pe fericirea mea

Buckingham. Când s'o schimba în ură, amorul cel jurat
De Buckingham, Reginei ş'întregului ei neam;
S'întîmpin numai ură unde'-aşteptam iubire!
O astfel de trădare s'o pedepséscă Domnul
Trădându-mĕ amiciĭ în carĭ mĕ încredeam;
Plin de înşelăciune să fie către mine
Acel ce la nevoie îl chem in ajutoru'mĭ: —
Acésta e pedépsa ce voiŭ să me lovéscă
Din ceruri, când amorul ce'l jur, se va reci.

(Sărută pe Rivers, etc.)

Regele Edward. Ah! Buckingham iubite! un balsăm rĕcoros,
Pe inima'mĭ bolnavă cu vorbele'ţĭ reverşĭ.
Ne mai lipsesce Gloster, cu dragoste frăţéscă
S'încoroneḑe pacea ce aḑĭ am terminat'o.

Buckingham. Precum doriţĭ vin tóte, căcĭ Ducele soseşce.

Intră Gloster.

Gloster. Graciosului meu Rege ca şi Reginei mele
Doresc ferice viaţă, precum, mylords, şi vouă.

Regele Edward. Da, da, să fie bună, aşia ca pân'acum. —
Frăţióre, aţĭ făcurăm fapt mare de iubire,
Din neamicĭ, prietenĭ; din ura cea mai négră,
Am stabilit unirea în curtea mea de Lorţĭ.

Gloster. Isbânda e frumósă: — promit eu, Maiestate,
De se întêmplă vr'unul din principiĭ aceştia,
Pe care bănuiélă saŭ svonul minciunos
L'a supĕrat pe mine.
D'o fi făr' de sciinţă sau în mânia mea
Vr'un fapt comis de mine, în contra or şi cărui
Din toţĭ ce sunt aicea, din suflet aş dori
Cu dênsul să fac pace, cu dragoste în gând.
E mórte pentru mine gândindu-mĕ la vrajbă;
Mi se sburlesce pĕrul, şi mai presus de tóte
Aş vrea să am iubirea acelor ce sunt bunĭ.
Antâi de tot, Reginei voiŭ îndrăsni a cere,
Cu mare umilinţă, un semn de bunătate,
Drept care, eu, în viaţă, i voiŭ slugi supus;
Asemenea şi ţie, Lord Buckinghame, vere;
Vĕ cer tot ast-fel vouă, Lord Rivers, şi Lord Grey;
Voi toţĭ, făr' de dreptate aţĭ fost certaţĭ cu mine;
Căcĭ în regatul ăsta nicĭ nu cunosc un om,
Cu care, zĕu. din suflet, să nu fiŭ împăcat;
Sunt liniştit ca pruncul d'abia născut în lume;
Sunt mulţumit că Domnul aşia blând m'a făcut.

Elisabetha. In vecĭ ţioa de astăţĭ va fi o sĕrbătóre: —
Aş vrea ca or ce vrajbă să se aline astfel. —
Ah! Sire, prea putinte, din inimă te rog,
Primesce în favóre pe Clarence ânc'o dată.

Gloster. A mea voinţă bună o resplătiţĭ voi astfel,
De mai glumiţĭ cu mine chiar în presenţa asta!
Ce, nu ştiţĭ óre bine, că Clarence a murit?

(Toţĭ tresar).

Regele Edward. Ţicĭ, cine nu o scie! O scie cineva?

Elisabetha. Din cer, Tu, ce veţĭ tóte, ce lume e acéstă!

Buckingham. La faţiă, sunt eu palid, Lord Dorset, ca cei lalţĭ?
Dorset. Mylord, da, şi mai palid; şi toţĭ ce sunt aicea,
Sunt albĭ şi traşĭ la faţiă, coprinşĭ de gróză mare.
Regele Edward. Cum óre muri Clarence? — S'a revocat porunca.
Gloster. Nenorocitul ânsă prin cea d'ântâi perea,
Mercur sbura cu dênsa pe aripiĭ de vênt;
Un biet beteag p'a două, încet încet ducea,
D'abia sosind la vreme să'l puie în mormênt: —
Sunt alţĭ maĭ puţin nobilĭ, maĭ puţin credincioşĭ,
Mai gios născuţĭ de sânge iubind să'l verse ânsă,
Ne meritând atîta zĕu, cât sĕrmanul Clarence, —
Cu tóte astea, nimenĭ nu 'ĭ bănuieşce astă-ḑĭ.

Intră Stanley.

Stanley. Cer o favóre, Sire, drept tot ce am făcut!
(Se aruncă în genuchĭ).
Regele Edward. Ah! lasă-mĕ în pace, sdrobitu-m'a mâhnirea.
Stanley. Aicea voiŭ rĕmâne de nu vrei să m'asculţĭ.
Regele Edward. Vorbesce dér, o dată, şi spune'ţĭ rugămintea.
Stanley. Cer ertăciunea, Sire, al unui om al meu; —
El a ucis în cértă p'un turbulent bărbat,
Ce ca soldat slugise la Ducele de Norfolk.
Regele Edward. Pe frate meu, la mórte, am glas ca să'l condamn,
Şi rĕdica-voiŭ glasul pe sclavul teŭ să'l iert?
N'a omorît pe nimenĭ, nenorocitul Clarence,
Greşea cu gândul d'óră; — pedépsa sa fu mórtea.
Rugatu s'a la mine vre unul pentru el?
Căḑut'a la genuchiĭ 'mĭ ca să mĕ îndulcéscă,
Mânia când stinsese iubirea mea de frate?
Adusu'mĭ a aminte, cum dênsu părăsea
Pe Warwick cel puternic, să lupte pentru mine?
La marea bătălie din Tewkesbury, cum dênsul,
Când Oxford mĕ trântise, m'a rêdicat, ḑicând:
«Iubite frate, scólă şi te vom face rege!»
Cum dênsul, în câmpia, când amênduoi zăceam,
Şi îngheţam pe earbă, m'a învelit sĕrmanul

Cu manta după dênsul, expus el rămâind
La asprul vênt al nopţei, gol, ostenit, bolnav.
Sălbatica mânie din gândul meu a şters
Aceste fapte bune, şi nicĭ un om din voi
Nu s'a gândit să vie să mi le amintéscă.
Când căruţaşiĭ vostri cu cei l'alţĭ servitorĭ,
Se cértă în beţie, distrug fără ruşine,
Icóna cea preciósă a Mântuitorului;
Sunteţĭ gios la genuchiĭ 'mĭ, plângând, cerând ertare;
Şi eu, făr' de dreptate, voiŭ fi silit să iert?
Dar pentru bietul Clarence nicĭ unu n'a vorbit,
Nicĭ n'a vibrat în mine o córdă de pietate,
Să lupte pentru dênsul. — Cel mai măreţ din voi
In viaţă pentru multe s'a 'ndatorat la el, —
Dar pentru viaţa'-aceia nu s'a rugat nicĭ unu.
Dreptatea ta, oh, Dómne! mă tem să nu atingă
Pe mine, pentru crima, pe voi, p'ai mei, p'ai voştri.
Dă'mĭ braţúl, scumpe Hastings, şi du-mă la iatac. —
Nenorocite Clarence!

(Es Regele, Regina, Hastings. Rivers, Dorset şi Grey).

Gloster. Ce e neprevederea! Cum, n'aţĭ băgat de sémă,
Cum rudele Reginei, simţind că's vinovaţĭ
Au tresărit, de mórtea lui Clarence când vorbeau?
Tot dênşiĭ, să'l omóre, pe Rege l'au împins,
O să'l răsbune cerul! Mylords, veniţĭ cu mine,
Să'l mângâiem pe Rege cu compania nóstră.

(Es).

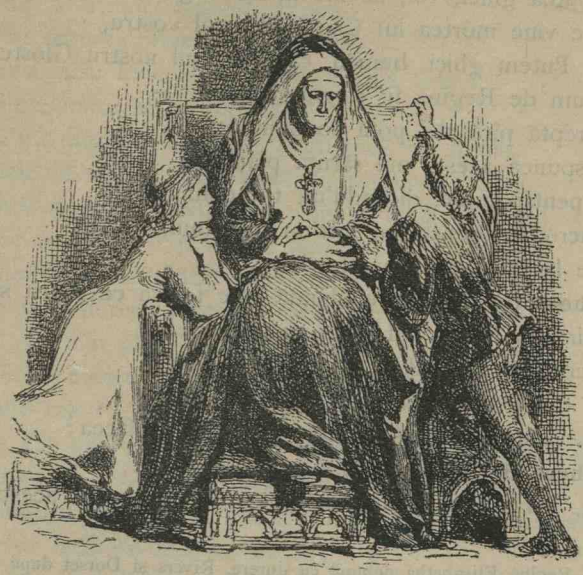

SCENA II.

O odaie în palat.

Duchesa de York cu un fiu şi o fiica a luĭ Clarence.

Fiul. Bunico dragă, spune, e mort al nostru tată?
Duchesa de York. Nu băeţele dragă.
Fiica. De ce dér plângĭ într'una? bătândute la pept;
Strigând: — oh! Clarence, Clarence! nenorocitul mĕu!
Fiul. Şi ne privescĭ cu milă, şi dai din cap şi plângĭ?
Ḑicêndu-ne: vai orphanĭ! — sermanĭ abandonaţĭ;
De este încă 'n viaţă ilustrul nostru tată?
Duchesa de York. Vĕ înşelaţĭ cu totul, gingaşilor nepoţĭ;
Indelungata bólă a Regeluĭ, plâng eu;
Mâhnită sunt d'acésta; — şi nicĭ de cum pe Clarence
Căcĭ ce folos aş trage să plâng pe cel perdut?
Fiul. Atuncea dér, bunico, ne spui că a murit.
E unchiul nostru Edward culpabil pentru asta;
Mĕ voiŭ ruga din suflet la Domnul, să'l rĕsbune.
Fiica. Asemenea voiŭ face.
Duchesa de York. Copiĭ, tăceţĭ din gură, căcĭ Edward vĕ iubesce;

Nu veţĭ putea ghici, voi, nevinovaţĭ şi fragedĭ,
Din ce loc vine mórtea luĭ Clarence, tatăl vostru,

Fiul. Putem ghici. bunico, căcĭ unchiul nostru Gloster,
Spunea cum de Regina fu Regele împins. —
Căta nedréptă pîră să'l pótă condamna:
Pe când spunea acésta mĕ săruta plăngând
De milă pentru mine, ḑicându'mĭ tot d'auna
Să mĕ încred în dênsul ca într'un tată bun,
Uitênduse la mine ca la un fiu iubit.

Duchesa de York. Ce blândă este forma ce ea ca să înşele!
Subt a virtuţeĭ mască cât viciu se ascunde!
Al meŭ copil el este, dar, spre ruşinea mea.
N'a subt din peptul ăsta atîta viclenie.

Fiul. Atuncea credĭ, bunico, că el se prefăcea?

Duchesa de York. Copilul meŭ, fiĭ sigur.

Fiul. Nu pot eu crede astfel. — Ce sgomot e acesta?

Intră Regina Elisabetha nebună cu durere. Rivers şi Dorset dupĕ dênsa.

Elisabetha. D'a geme şi d'a plânge să nu m' opréscă nimenĭ!
D'a 'mĭ blestema norocul şi d'a mĕ chinui!
Cu négra desperare mĕ voiŭ uni, în pismă,
Să fiu eu inimică a sufletuluĭ meŭ —

Duchesa de York. Şi ce e scena asta de desnădejde aspră?

Elisabetha. Şi să comit o faptă de violenţă 'n contra 'mĭ: —
Vai! vai! al nostru Rege, bărbatul meŭ iubit,
Copilul teŭ, vai, mamă, vai! Edward a murit!
De ce mai creşce craca când a murit tulpina?
Şi nu s' usucă frunḑă când mustul a secat?
Vrem să trăim? Să plângem! Vrem să murim? Aĭ iute!
Ca sufletele nóstre, în sborul lor cel reped
P'al Regeluĭ s'ajungă, şi ca supuşĭ, urmându'l
La noua sa domnie d'odihnă nestîrşită!

Duchesa de York. Eu, eau atîta parte, aḑĭ în măhnirea ta,
Cât îmĭ rĕmâne parte în bunul teŭ bărbat
Şi eŭ am plâns la mórtea a unuĭ soţ iubit,
Şi maĭ trăiam privindu'l în ceĭ ce'ĭ semâna;
'I maĭ vedeam figura în două oglinḑĭ rĕmase;
Dar mórtea, fără milă, pe amêndouă a spart,

Lăsându'mĭ, solaţiune, oglinda minciunósă,
In care, cu durere, privesc ruşinea mea.
Estĭ vĕduvă, sciu bine, — eştĭ încă mamă totuşĭ, —
O mângâiere mare ai în copiĭ tĕĭ.
Din braţe'mĭ mórtea cruntă pe soţul meu l'a smuls,
Din mâinele'mĭ slăbite răpit a două proptele,
Pe Clarence şi pe Eduard. Ah! cum să n'am cuvênt,
(De óre ce tu suferĭ o jumătate numai
A suferinţeĭ mele) să plâng maĭ mult ca tine?
Cu marea mea durere s'întrec durerea ta?

Fiul. Tu n'ai plâns, mătuşico, aflând de mórtea tatei;
Cum lacrimile nóstre să le amestecăm
Cu lacrimile tele?

Fiica. Cu noi, pe un părinte plângându'l, n'a plâns nimenĭ,
Eştĭ singură dér astă-ḑĭ pe soţul tĕu bocindu'l

Elisabetha. Ah! n'am eu trebuinţă de lacrimile vóstre
Al lacrimilor mele isvorul n'a secat:
Să se reverse 'n ochi'mĭ, a lumeĭ apă tótă;
Precum se umflă apa oceanuluĭ de lună,
Aşia curgând din ochiĭ'mĭ de lacrimĭ, un potop
S'înece lumea tótă!
Vai! cum se duse Edward, sĕrmanul meu bărbat!

Copiĭ. Vai! cum se duse Clarence, sĕrmanul nostru tată!

Duchesa. Vai! amêndoi plecară, sĕrmanĭ meĭ copiĭ

Elisabetha. Aveam pe Edward numaĭ, şi dênsul nu maĭ este!

Copiĭ. Aveam pe Clarence numaĭ, şi dênsul numaĭ este!

Duchesa. Aveam pe dênşi numaĭ, şi nu maĭ sunt în lume!

Elisabetha. A cunoscut nevastă, o perdere ca asta!

Copiĭ. Simţit au copilaşiĭ o perdere ca asta?

Duchesa. Dar mumă, cunoscut'a o perdere ca asta?
Nenorocită mumă a'cestor suferinţe,
A lor e împărţită, întrégă e a mea!
Ea plânge pentru Edward, pe care 'l plâng şi eŭ;
Şi eŭ plâng pentru Clarence, pe care ea nu'l plânge:
Copiĭ plâng pentru Clarence, pe care 'l plâng şi eŭ;
Şi eŭ plâng pentru Edward pe care eĭ nu'l plâng: —
Pe mine, în treĭ felurĭ mâhnită, câte'şĭ treĭ
Vĕrsaţĭ aceste lacrimĭ, — pe mine, cea mâhnită
De ḑece orĭ maĭ aprig; ear a mâhnireĭ vóstre

Eu, doica am crescut'o ş'o voiŭ nutri cu lacrimĭ.

Dorset. Te consoléḑă, mamă, căcĭ Domnuluĭ nu'ĭ place
Când cu nemulţumire El vede că primiţĭ
Inaltele'ĭ decisiĭ; şi pedepsesce faptul
Acesta, ce'l numesce, ingratitudine;
Căcĭ cu nemulţumire acum înapoieḑĭ
Cu darnica sa mână ce cerul îţĭ deduse;
E rĕu, zĕu, ast-fel, mamă, să fi nemulţumită.

Rivers. Acuma, se cuvine, ca mumă, s'îngrijiţĭ
De fiul vostru, Dómnă, de tênĕrul Principe;
Trimeteţĭ dupĕ dênsul, ca făr'întârḑiere
Să se încoroneḑe; în dênsul consolare
Găsi veţĭ; ear mormêntul luĭ Edward reposat
In négra'ĭ adâncime mâhnirea s'o înghită:
Când viitorul mândru va arâta p'un tron
Un Edward ce trăesce.

Intră Gloster, Buckingham, Stanley, Hastings, Ratcliffe şi alţĭ,

Gloster. Nu plânge, sorióră; căcĭ toţĭ avem cuvênt
Să plângem steaua nóstră ce astă-ḑĭ a apus;
Nenorocirea ânsă nu are leac în lăcrimĭ.—
Nu vĕ vĕḑusem, mamă; îngenuchiat, supus
Cer ertăciunea vóstră cu bine cuvêntarea.

Duchesa. 'Ţĭ dau bine-cuvêntarea, rugând pe D-ḑeu,
Să umple al tĕu suflet cu milă, cu blândeţe,
Cu dulce caritate ş'amorul datorieĭ.

Gloster. Trăind până m'oiŭ face un bun moşnéag bĕtrân;
(aparte) Aşia se isprăvesce urarea unei mume,
Şi tare me surprind că ai uitat s'o spui.

Buckingham. Voi, tânguind din suflet, în lacrimĭ adânciţĭ,
Domni nobili, prinţĭ de sânge, purtând de o potrivă
O parte, fie care, al doliuluĭ acesta,
Povara uşiuraţ'o iubindu-vĕ 'ntre voĭ:
O seceră bogată de fapte strălucite
Am strâns noĭ de la Edward; să preparăm acuma,
Recoltă maĭ bogată în viitorul Rege.
Din inimile vóstre mândria să dispară,
Mânia să se smulgă şi legătura păcei

Ce e d'abia 'nădită, ţesută împreună
Va trebui păstrată, 'ngrijită şi pădită.
Şi pare mi se bine s'aducem imediat
Dar cu paradă mică, pe tênĕrul principe,
Din Ludlow pân'în Londra spre a 'l incorona,

Rivers De ce paradă mică, mylord de Buckingham?

Buckingham. Ca nu cumva mulţimea să facă s'isbucnéscă, —
A pismeĭ rană ăncă nu'ĭ bine vindecată:
Fapt care ar aduce primejdie maĭ mare,
Cu cât e ăncă statul ne cârmuit şi fraged;
Aicea fie-care cal umblă unde vrea;
Şi eu sunt de părere să ne ferim, nu numaĭ
De rĕul ce se vede, dar chiar să ne păzim
De cel ce e să vie

Gloster. Sper că cu toţĭ d'aicea s'a împăcat Regele: --
Eu unu, mĕ voiŭ ţine de promisiunea mea.

Rivers. O ḑic şi pentru mine, şi cred că toţĭ vor ţine
Dar tocmaĭ că e pacea cam fragedă şi verde,
Nu trebuie să fie nicĭ semn de depărtare;
Sunt ast-fel de părere, unit cu Buckingham
Că ceĭ ce'l vor aduce pe Principe încóce
Vor fi puţinĭ la numĕr.

Hastings. Eu opineḑ tot ast-fel.

Gloster. Aşia să fie déră; acuma să decidem,
Cui sarcina va cade, d'a merge drept la Ludlow.
Cumnată, dragă mamă, — şi voĭ mergeţĭ cu dênşi,
Ca să vĕ daţĭ părerea în astă grea questiune.

(Es toţĭ afară de Gloster şi Buckiughan)!

Buckingham. Mylord, călătoria or care o va face,
In nicĭ un cas nu'ĭ bine ca noĭ să stăm acasă:
Şi voiŭ căta prilegiul, pe când venim pe drum,
(Ca început la planul de care am vorbit)
Pe rudele Regineĭ să'ĭ depărteḑ încet
De lângă prinţul nostru.

Gloster. Tu eştĭ ca mine însumĭ! sfătuitorul meŭ,
Oracolul, prorocul, şi vĕrul meŭ iubit!
Voiŭ face, ca copilul. precum orânduiescĭ.
Decĭ vom pleca la Ludlow, să nu stăm înapoi.

SCENA III.

Londra. — o stradă.

Doĭ cetățenĭ se întâlnesc

1-ul Cetățean. Vecine, bună ḑioa; 'n cotro alergĭ, ea spune?

2-lea Cetățean. Nicĭ eu nu prea sciu unde, de e să spun drep lucrul
Aflat ai întêmplarea?

1-ul Cetățean. C'ar fi murit Regele.

2-lea Cetățean. E vestea rea pe cinstea'mĭ: dar bună când maĭ vine?
Mĕ tem că turburare veni va peste noĭ.

Intră un alt cetățean.

3-lea Cetățean. Prietenĭ, salutare.

1-ul Cetățean. Ne întâlnim cu bine.

3-lea Cetățean. Ei! svonul se confirmă de mórtea Regelui?

2-lea Cetățean. Da, chiar e positiv.

3-lea Cetățean. Neliniştite vremurĭ vedea vom, Domnilor.

1-ul Cetățean. Ba nu, o să domnéscă acuma, fiul lui.

3-lea Cetățean. Nenorocită ţéră când un copil domnęsce.

2-lea Cetățean. In casul ăsta ânsă avem speranţă bună;
Se va conduce bine minoritatea luĭ,

Când va ajunge ast-fel la vêrsta d'a domni
Va guverna el vrednic, condus drept pân' acolo,

1-ul Cetățean. Așia sta statul tocmaĭ, când Henric al séselea
Fu 'ncoronat în Francia, la vêrsta de nouă lunĭ.

3-lea Cetățean. Nu, nu sta ast-fel statul, iubițiĭ meĭ amicĭ;
In timpul cel d'atuncea, avută era țéră
In consilierĭ politicĭ; și însușĭ Regele
Avea unchĭ, toțĭ de trébă, bărbațĭ cu grĕutate.

1-ul Cetățean. Așia ș'acesta are, de tată și de mumă.

3-lea Cetățean. Ar fi fost toțĭ mai bine să fie despre tată;
Sau rude despre tată de n'ar avea de loc:
Vor pune toțĭ silință să fie mai aprópe,
Simți-vom toțĭ efectul; feresce-ne, oh Dómne!
Periculos e Gloster; ear mândriĭ și fudulĭ
Sunt toțĭ fiĭ ai Reginei, precum și frațiĭ ei.
Stăpânĭ de n'o fi dênși făr' a fi stăpâniți
Acéstă bietă țérĕ va fi mult încercată.

1-ul Cetățean. Să nu ne temem ăncă; vor merge tóte bine.

3-lea Cetățean. Când cerul se 'noréḑă, se 'mbracă cel cu minte
Și frunḑele când pică, aprópe este earnă;
Când sórele apune, nu scim că vine nóptea?
Furtuna fără vreme n'aduce secetă?
O merge tóte bune, dar d'o eși așia,
Va fi cum nu arată și cum nu me aștept.

2-lea Cetățean. In veci cuprins de frică e gândul omului:
D'abia poțĭ sta de vorbă cu un creștin pe drum
Și'l veḑĭ muncit cu păsurĭ, sfios și speriat.
E firea omenéscă să vedă cu sfială
Primejdia ce vine; precum veḑĭ în natură
Cum apele se umflă când vine vijelia.
Dar Domnul va decide. Spre unde ai plecat?

2-lea Cetățean. La judecătorie, suntem chemațĭ cu toțĭ.

3-lea Cetățean. Și eŭ merg tot acolo; vĕ însoțesc, prietenĭ.

(Es).

SCENA IV.

O odaie în palat.

Archiepiscopul de York, tênerul Duce de York, Regina Elisabetha si Duchesa de York.

Archiepiscopul de York. Am auţit că nóptea au stat la Stony Stratford;
Vor rĕmânea diseară să dórmă la Northampton:
Şi mâine sau poimâine în Londra vor sosi.

Duchesa de York. Simt mare nerăbdare pe Principe să'l vĕd;
Şi sper c'a crescut mare de când l'am mai vĕţut.

Elisabetha. Am auţit, din contra, că fiul meŭ de York
L'ar fi ajuns aprópe.

Duce de York. N'aş vrea să fie ast-fel, iubita mama mea.

Duchesa de York. De ce nu, nepoţele? E bine să fiĭ mare.

Ducele de York. Bunico, într'o séră, pe când şedeam la cină,
Spunea al meŭ unchiŭ Rivers ce mare m'am făcut, —
Mai mare de cât Edward. Da, ţise unchiul Gloster
Buruenile cresc iute, le merge lor mai bine;

D'atuncea par' că pofta d'a creşce 'mĭ a perit,
Căcĭ flórea cea frumósă nu creşce ca buruéna,

Duchesa de York. Pe legea mea, proverbul destul de minciunos
Eşit a în privinţa acelui ce l'a spus!
In tinereţe dênsul era slab, gigărit,
D'abia crescând la vrema, încet, cu grĕutate
Conform spusei, astfel frumos urma să fie.

Archiepiscopul de York. Frumos în fapte bune, graciósa Dómna mea

Duchesa de York. Acésta 'mĭ e speranţa; de şi i sunt eu muma
Tot mai am indoiélă,

Ducele de York. Pe legea mea, bunico, de 'mĭ aduceam aminte,
Iubitului meŭ duce, i dam eu peste nas.
Să critice pe alţiĭ!

Duchesa de York. Te rog să'mĭ spui şi mie. nepóte tinerele.

Ducele de York. Da cum nu; mi se spune, de unchiul meŭ, bunico,
D'abia că se născuse şi cója o rodea.
Doi anĭ întregĭ trecură şi nu'mĭ crescea măsele.
C'o glumă ca acésta i astupam eu gura.

Duchesa de York. Dar York, drăguţul mameĭ, de unde sciĭ şi asta?

Ducele de York. Chiar doica lui 'mĭ a spus'o.

Duchesa de York. Cum? doica lui murise pân' nicĭ nu te născuseşĭ.

Ducele de York. Atuncea nu ţiu minte de cine mi s'a spus.

Elisabetha. Limbut băiat eştĭ, dragă; mai tacĭ că prea sciĭ multe.

Archiepicopul de York. Graciósa mea Regină, nu mai certa băiatul.

Intră un vestitor.

Archiepiscopul de York. Ce veste e, amice?

Vestitor. Stăpâne, veste tristă, ce nicĭ nu voiŭ s'o spun.

Elisabetha. Dar Prinţu cum mai merge?
Vestitor. E sănătos şi bine.
Duchesa de York. Ce veste dér adus'ai?
Vestitor. Au fost trimeşĭ la Pomfret, Lord Rivers şi Lord Grey:
Sir Thomas*) Vaughan cu dênşiĭ se află prisonier.
Duchesa de York. Mandatul cine 'l dete?
Vestitor, Puternicul Buchingham şi Ducele de Gloster,
Elisabetha, Şi pentru ce, ea spune?
Vestitor. Cât sciŭ v'am spus, atîta aflai, nimic maĭ mult;
Ear pentru ce greşélă cei Domni au fost închişĭ
Necunoscut 'mĭ e mie cu totul, Maiestate.
Elisabetha. Ruina casei mele citesc în viitor!
Pe căprióra blânda o asupresce tigrul:
Incepe să apese trufaşa tyranie
Pe sceptrul ce'l cârmesce copilul inocent.
Veniţĭ, peire, nópte şi mórte sângerósă
Pe voi ca într'o chartă întinsă vĕ ḑăresc.
Duchesa de York. Afurisite ḑile de vréjbă, de mânie!
Cât timp acest spectacol d'adêncă 'ntunecime?
Cel sceptru să'l apuce bărbatul meŭ murea;
Incóce şi încolo umblat-au fiiĭ mei,
Când vesela cu dênşi, cu dênşi când plângând,
Ear când se aşeḑară, şi când s'aŭ potolit
Acele certurĭ aspre, biruitorĭ rĕmaşĭ
Ei între ei se cértă, cu fratele un frate
Luptând, acelaş sânge cu sângele acelaş
Nepomenit e faptul!
Furiósă vijelie sfîrşesce 'ţĭ dér turbarea!
De nu, să mor me lasă, să nu mai vĕd tot mórte!
Elisabetha. Iubite băeţele, la rugăciunĭ să mergem;
Decĭ vĕ lăsăm cu bine.
Duchesa de York. Vom merge împreună.
Elisabetha. N'ai pentru ce, ca mine.
Archiepiscopul de York. Graciósă Dómnă, dute.
Du 'ţĭ la altar comóra, tot ce ai, ce iubescĭ.

---

*) Pronunţat Von.

Eu, Maiestăţei Vóstre, ântâi voiŭ înmâna
Sigiliul meŭ de funcţie; aşia să'mĭ mérgă mie,
Precum pe voi, p'ai voştriĭ, i voiŭ servi şi eu!
Chiar eu vĕ voiŭ conduce cu mine la altar.

(Es).

ACTUL AL TREILEA

SCENA I.

Londra. — O stradă.

Trompetele sună. Intra Principele de Galia, Gloster, Buckingham, Cardinalul Bourchier si alţi.

Buckingham. Cu bine, dulce Prinţe, veniţĭ la voi, în Londra.

Gloster. Dar şedĭ, iubite vere, al gândului meŭ Rege
D'atîta cale lungă eştĭ obosit şi trist.

Principele de Galia. Nu, unchiule, aceia, dar multele ocoluri,
Fac ca călătoria să 'mĭ pară tristă, grea.
Toţĭ unchiĭ mei sperasem să'ĭ văd sosind aicea.

Gloster. Virtutea neatinsă a tineruţei vóstre,
Vĕ face, dulce Prinţe, să nu poţĭ mĕsura
Inşelăciunea lumei; prin exteriorul numai
Pe omul sciĭ să'l judecĭ; şi cerul scie numai
Ce grĕu se va cunósce din aparenţiă, gândul:
Cei unchĭ ce cerĭ acuma sunt toţĭ periculoşĭ;
Maria ta, ţiĭ sémă de vorbele de zahar
Ce promiteau cu gura, făr' a vedea otrava
Curgênd din al lor suflet; să te feréscă cerul
De ei, şi de toţĭ cei l'alţĭ, ce sunt ca dênşiĭ falşĭ

Principele de Galia. Aşia ţic şi eu singur, dar dênşiĭ falsĭ
n'au fost.

Gloster. Vĕ ese înainte*) Lord Mayorul de Londra.

Intră Lordul Mayor cu suita sa.

Lordul Mayor, Maria ta, cu viaţa, cu sănătate, Domnul
Rog să'ţĭ ajute vecnic.

Prinţul. Iţĭ mulţumesc din suflet, mylord, şi pe voĭ toţĭ.

(Ese Lordul major cu suita),

Să spun drept, zĕu, sperasem că muma mea şi York
De mult era să vie ca se ne întâlnéscă:
Ce maĭ trândav e Hastings, nicĭ dênsul să nu vie
S'anunţe, dacă vine cu fratele meu, mama.

Intră Hastings

Buckingham, Veţĭ, chiar la timp sosesce, înăduşind cu grabă.

Prinţul. mylord, de mama spune'mĭ, sosiva în curênd?

Hastings. Nu sciu ce a împins'o, şi cerul nnmaĭ scie
Din ce anume frică Regina şi cu York,
La altar alergară; drăguţul copilaş.

---

*) Pronunţat Mear.

Prea mult dorea din suflet să'ţĭ easă înainte,
Oprit în plan fu ânsa de măsa maĭ sfiósă

Buckingham. Ruşine pentru dênsa e ast-fel să alégă
Mijlóce indirecte şi chiar rĕutăcióse;
La Prea Sfinţia vóstră, venim Lord Cardinal
S'înduplecĭ pe Regina pe York ca să'l trimétă
La frate sĕù să vie, şi făr'întârdiere!
D'o refusa Lord Hastings cu Cardinalul dute,
Hrăpiţĭ'l chiar cu sila din braţele'ĭ gelóse,

Cardinalul. Lord Buckingam, fiĭ sigur, cu slaba mea vorbire
Din mâinile Regineĭ de voiŭ putea să eaŭ
Pe Ducele cel tênĕr, puteţĭ să'l aşteptaţĭ
Chiar în curând aicea; d'o fi nesimţitóre
La blânda'mĭ rugăciune, să mĕ ferească Domnul
Să cerc să calc vr'o dată sfinţita siguranţă
Altaruluĭ luĭ Isus! Acest pêcat n'aş face
De mi s'ar da domnia acesteĭ ţĕrĭ întregĭ.

Buckingham. Dreptate n'aĭ cu totul în astă decisiune,
Cam prea mult ţiĭ în sémă şi tradiţiunĭ şi forme
Compară dér cu vécul cel fapt ce aĭ comite,
Să veḑĭ că chiar hrăpindu'l nu violeḑĭ altarul.
E privilegiul vrednic acelor numaĭ, care
Prin fapte petrecute au meritat asilul,
Şi voinţ'au destulă acolo să alerge;
York n'a cerut asilul nicĭ nu l'a meritat,
D'aceia în părerea'mĭ nu'l póte reclama;
Luăndu'l decĭ d'acolo, de unde nicĭ nu este,
Nu calcĭ nicĭ privilegiul, nicĭ frângĭ vr'o lege scrisă.
Am auḑit adesea că la altar bărbaţĭ
Alérgă în pericol; dar nu sciam pân'astă-ḑĭ
Că şi copiĭ o fac.

Cardinalul. Mylord, de astă-dată voinţa mea o schimbĭ,—
Să mergem dér, Lord Hastings,— de vreĭ să viĭ cu mine?

Hastings, Da viu, mylord.

Prinţul. Şi înapoĭ cu grabă, vĕ rog, să vĕ întórceţĭ.

(Ese Cardinalul şi Hastings)

Ḑi unchiule, de vine al nostru frate York,

Incoronarea nóstră în ce loc adăstăm?

Gloster. In locul chiar acela ce'l veţĭ alege singur.
Un sfat de 'mĭ aş permite să dau, o ḑi sau două
Măria ta, în Turnul ai sta să te-odihnescĭ:
Or unde, dup'aceia, veĭ vrea, şi va fi bine
Şi sănătăţeĭ vóstre, veţĭ merge să rĕmâneţĭ.

Prinţul. Acolo'ĭ tocmaĭ locul ce maĭ puţin 'mĭ ar place,
Adevĕrat e óre că Caesar l'a clădit?

Gloster. E început de dênsul, dar veacurĭ ce urmară
Adăogat au multe acestui vechiŭ locaş.

Principele de Gallia. E positiv? Sau numai din svon e repetat
Din veac în veac, că dênsul cu mâna sa vitează
'I puse temelia?

Buckingham. Prin scrisurĭ se constată.

Principele de Gallia. Mylord, închipuiesce'ţĭ că nu printr'un înscris
Ar fi cu siguranţă acest fapt stabilit;
Tot cred că adevĕrul din anĭ în anĭ, în vecĭ
Nestrămutat primindu'l posteritatea, sigur
Trăia în gândul lumeĭ şi pân' l'al ei sfîrşit.

Gloster. (Aparte) Cei, carĭ la tinereţe atîta minte au
Nu pot trăi, se ḑice.

Principele de Gallia. Ce, unchiule?

Gloster. Ḑiceam că fără scrisurĭ în vecĭ trăesce fama.
(aparte) Poftim cum viclenia naturei mele strâmbe
M'ajută 'n douĕ felurĭ c'o vorbă să rĕspund.

Principele de Gallia. In adevĕr cel Caesar era un om vestit;
Precum şi vitejia i 'mpodobea sciinţa,
Tot astfel prin sciinţă păstra el vitejia;
Biruitorul ăsta nu'ĭ biruit de mórte,
In cinste tot trăesce, cu tóte că s'a stins
Ce lumea chémă viaţă. — Sciĭ, vere Buckingham, —
Să'ţĭ spun ceva. —

Buckingham. Măria ta, ce lucru?

Principele de Gallia. De'mĭ va da Domnul viaţă, să mĕ fac şi eŭ om.
Voiŭ cuceri cu spada dreptăţile din Franţa
Să mor, voiŭ ca ostaşul, dupĕ un traiŭ de Rege:
Acésta'mĭ e dorinţa.

Gloster. E scurtă tot d'auna o véră ce soseşce
Prea iute dupe earnă (aparte.)

Intră York, Hastings, Cardinalul.

Buckingham. Poftim- la timp soseşce şi Ducele de York.
Principele de Gallia. Richard de York, frăţióre, cum ai mai mers, iubite?
York. Stăpâne, fórte bine (căcĭ astfel se cuvine
Să'ţĭ ţic acuma, dragă'.)
Principele de Gallia. Aşia, frăţióre,—mie ca ţie 'mĭ pare reŭ.
D'abia de erĭ se duse acel, ce titlul ăsta
Aş fi dorit din suflet mulţĭ anĭ să'l mai păstreţe.
Gloster. Cum mergĭ cu sănătateă, iubite vere York?
York. Cu multă mulţumire, prea bine, unchiul meŭ.
Buruienile cresc iute, aşia 'mĭ ţiceai odată:
Veţĭ fratele meŭ Edward m'a întrecut cu mult.
Gloster. Adevĕrat, aşia e.
York. Buruéna dér să fie?
Gloster. Ah! vere prea iubite, cum vrei să ţic acésta?
York. Atuncĭ îţĭ datoresce recunoşciinţă multă; —
Mai multă de cât mine.
Gloster. Ca Rege, el în tóte, îmĭ póte porunci
Maria ta, ca rudă, poţĭ cere tot la mine.
York. Da? Dăruiesce 'mĭ déră acest frumos pumnal
Gloster. Pumnalul, verişóre? Din inimă 'ţĭ 'l daŭ!
Principele de Gallia. Un cerşetor, eştĭ, frate.
York, Dela unchişorul nostru! Sciam ca o să'l dea.
E zĕu o jucărie nu'ĭ póte pare rĕu.
Gloster. Aş da un dar mai mare?
York. Ai da un dar mai mare? E sabia atuncea?
Gloster. L'aş da, iubite vere, d'ar fi uşor destul.
Ducele de York. Pricep, uşóre darurĭ îţĭ place să facĭ numaĭ;
Când sunt ce-va maĭ grele şi ţi se cer, ţicĭ nu.
Gloster. Ar fi o greutate prea mare ca s'o porţĭ.
Ducele de York. Chiar şi maĭ grea să fie, destul e de uşóră.
Gloster. Adevĕrat, eştĭ sincer, vreĭ arma mea, mylord?
Ducele de York. 'Ţĭ voiŭ da o mulţumire precum îmĭ ţicĭ că sunt.

Gloster. Cum?

Ducele de York. Mic.

Principele de Galia. E tot posac la vorbă Lord Ducele de York.
Dar, unchiule sciĭ bine cum să te porţĭ cu dênsul.

Ducele de York. Cu mine să se pórte! Maĭ bine să mĕ pórte!
Sciĭ, unchiule, că rîde de noĭ doĭ frăţiorul;
Fiind-că nu sunt mare, — că sunt ca o maimuţă,
Şi ḑice c'ar fi bine să mĕ ducĭ în spinare.

Buckingham. Deşteptăciune mare în glumele arată
Dispreţul să'l ascundă ce 'l are pentru Gloster,
Se face chiar că rîde de sine şi 'l înşelă;
Eŭ nu pricep cum este aşa şiret, — că'ĭ tênĕr.

Gloster. Vĕ rog, graţióse Dómne, să treceţĭ înainte;
Eŭ, în acéstă vreme, cu vĕrul Buckingham
Mĕ duc la mama vóstră, ca să mĕ rog de dênsa
Sosind la Turnul Londreĭ s'o întêmpinaţĭ acolo.

Ducele de York. Mylord, la Turnul Londreĭ te ducĭ, adevĕrat?

Principele de Galia. Mylord Protector ḑice c'aşa va fi maĭ bine.

Ducele de York. Nu voiŭ dormi în pace în 'cele ziduri negre.

Gloster. De ce să'ţĭ fie frică?

Ducele de York. De umbra mâniată a unchiuluĭ meŭ Clarence
Bunica mea îmĭ spuse c'acolo fu ucis.

Principele de Galia. De unchĭ morţĭ nu 'mĭ e frică.

Gloster. Şi maĭ puţin, aş crede, de ceĭ aḑĭ în fiinţă.

Principele de Galia. De sigur, trăind dênşiĭ n'am pentru ce mĕ teme.
Să mergem, dar acuma, cu întristare 'n suflet;
Gândindu-mĕ la dênşiĭ în Turn voiŭ intra.

(Es Principele de Galia, Ducele de York, Hastings, Cardinalul şi suita sa).

Buckingham. Nu creḑĭ, mylord, că micul York, nepoţelul vostru.
A fost împins de mă'sa, viclénă tot-d'auna,
Să te batjocoréscă precum făcea, pe faţă?

Gloster. Da, fără îndoială; e guraliu copilul;
E îndrăsneţ şi iute, deştept, inteligent;
Şi mult de mă'sa ţine, de sus şi până jos.

Buckingham. Eĭ, să 'ĭ lăsăm în pace.
Bun Catesby, vin'o 'ncóce, căcĭ tu te-aĭ jurat
Să 'ndeplinescĭ în totul ce vrem, şi cu credinţă,
S'ascunḑĭ orĭ-ce cuvinte rostite 'n tăinicie.
Cuvintele aflat'aĭ pe drum venind încóce,
Creḑĭ dar că ar fi lesne să 'l facem pe Lord Hastings
Să fie d'o părere cu noĭ în ce am spus?
Pe strălucitul Gloster să 'l instalăm pe tron.
Făcêndu'l domn puternic pe marea nóstră ţară?

Catesby Iubeşce mult pe Prinţul precum iubea pe Edward,
Cu greŭ se va decide să făptuiască lucrurĭ.
In contra luĭ, fiţĭ sigur.

Buckingham. Şi ce creḑĭ tu de Stanley; va consimţi acela?

Catesby. In totul el va face ca contele de Hastings.

Buckingham Atuncĭ, atâta numaĭ: să plecĭ imediat;
Ş'aşa, maĭ pe departe, pe Hastings să 'l sondeḑĭ,
Cum ar avea plăcere în scopul urmărit.
Să vie, spune'ĭ, mâine, să mĕ găséscă 'n Turn,
Să chibzuim acolo asupra 'ncoronăreĭ.
De'l simţĭ că'ĭ favorabil, chiar câtu-şĭ de puţin.
Atrage'l expuindu'ĭ cuvinte ce avem:
D'o fi ca ghiaţa, rece, nesimţitor de tot,
Fiĭ tot aşia cu dênsul din vorbă încetând,
Comunicând sciinţă de disposiţia lui:
Căcĭ noi, în parte, mâine vrem să ne chibzuim, —
Acolo îţĭ incumbă un rol de confienţă.

Gloster. Mĕ recomandă, Catesby, şi spune'ĭ, salutându'l,
Că mâine o să curgă la Pompfret sânge mult
Al vechilor sei duşmanĭ, felicitéḑă'l sincer
Din parte'mĭ pentru asta; pe mistress Shore sărut'o
Mai dulce, pentru mine, cu dragoste, te tog.

Buckingham. Acum te duce, Catesby, sfârseşce astă trébă.

Catesby. Da, Domnilor, fiţĭ siguri cât voiŭ putea în grabă.

Gloster. Dar veste de la tine ne dai, până diseară?

Catesby. Mylord, făr' îndoiéla

Gloster. La piaţă lângă Crosby, acolo ne găsim.

(Ese Catesby.)

Buckingham. Acum, mylord ce facem în cas de observăm
Că Hartings tot refusă cu noĭ să se unéscă?
Gloster. 'I tăem capul, vere; sau alt ceva aşia: —
Când me voiŭ face Rege, vei cere de la mine
Un comitet de Hereford*), cu starea mişcătóre,
Şi tótă stăpânirea a fratelui meu Edward.
Buckingham. Voiŭ reclama atuncea acéstă promisiune
Gloster. Cu mare bucurie o să se implinéscă.
Antâi la cina mergem, astfel ca dup' aceia
O să avem şi vreme să ne -'ocupăm de alte.

(Es).

SCENA III.

Inaintea caseĭ lui Hastings.

Intră un vestitor.

Vestitor. Mylord, mylord —

(bate la uşă)

Hastings. (Inăuntru). Ei, cine bate?
Vestitor. Din partea lui Lord Stanley.
Hastings. Ce oră e?
Vestitor. Aprópe patru oră,

Intră Hastings.

Hastings. Stăpânul teŭ, nicĭ nóptea nu s' odihneşce óre?
Vestitor. Aşia, mylord, s'ar pare din vestea ce aduc.
Antâi se recomandă cu amicie vouă.
Hastings. Pe urmă ce?
Vestitor. Comunică pe urmă c' aĭ nópte a visat
Că capul seŭ mistreţul i l'a tăiat chiar nóptea.

---

*) Pronunţat Harford.

Afară de acésta că se ţin două sfaturi,
Că ce se va decide în cea d'ântâi din ele
Prea bine póte face pe amĕndoi din voi,
Să plângă la a două,
D'aceia mĕ trimete să aflu ce doriţĭ, —
Vreţĭ făr' întărţiere cu el ş' încălicaţĭ?
Spre nord în mare grabă să vĕ dirigeţĭ iute,
Ferindu-vĕ de rĕul ce simte 'n viitor?

Hastings. Băete, dute, dute, stăpunului teŭ spune,
De loc să nu se témă de cele într'unirĭ,
E faţă la cea-l'altă, amicul meŭ bun Catesby
Şi nu se va decide ceva 'n privinţa nóstră,
Făr'ca pe loc să aflu, primind dela el, scire;
Ţi'ĭ dér că fără causa şi în zadar se teme:
In ce privesce visul, — mĕ mir, cum se încrede
In góla ilusiune a somnuluĭ stricat;
Să fugă de mistreţul pân' nu 'l gonesce ăsta;
E tocmaĭ să 'l aţîţe să 'l ia ântêiŭ la góná;
Stăpân'tĕŭ să se scóle, să vie-ântêiŭ aicea;
Vom merge împreună în linisce la Turn,
Cu ochiĭ seĭ vedea-va că ne primesce bine
Mistreţul.

Vestitor. Mĕ duc, mylord, îndată, să 'ĭ spun porunca vóstră.

(Ese).

Intră Catesby.

Catesby. Salut cu plecăciune pe nobilul meŭ Lord.

Hastings. De vreme viĭ Sir Catesby; îţĭ ureţ ţioa bună:
Ce noutăţĭ, ce veste p'în sdruncinata ţară?

Catesby. E'n adevĕr o ţară ce 'n vecĭ e cletinată,
Şi cred că statul ăsta nu va sta drept vr'o dată
De cât când Richard Gloster guirlanda va purta'o.

Hastings. Guirlanda! ce guirlandă? Saŭ vreĭ să ţicĭ coróna?

Catesby. Aşa mylord.

Hastings. Prefer maĭ bine mie să mi se taie capul,
De cât să vĕd coróna ajunsă unde ţicĭ
Ce, óre observat'aĭ că asta'ĭ ţinta luĭ?

Catesby. Pe viaţa mea, s'ar crede! Şi are chiar speranţă

Să te găséscă gata acolo, să'ĭ ajuţĭ
Şi asta e şi causa vestireĭ ce 'ţĭ dă dênsul
Că rudele Regineĭ şi inamiciĭ voştri
Peri-vor aḑĭ la Pomfret.

Hastings. Pe legea mea, o veste ce nu mĕ întristéḑă!
Căcĭ eĭ aŭ fost într'una duşmanĭ marĭ pentru mine :
Dar să'ĭ daŭ ajutorul luĭ Richard în acésta,
S'exclud moştenitoriĭ iubituluĭ meŭ Domn,
N'aş face-o pân'la mórte, 'mĭ e martor D-zeŭ!

Catesby. In aste disposiţiĭ dea Domnul să rĕmâĭ!

Hastings. Dar, dup' un an de ḑile voiŭ rîde şi eŭ bine!
Să pot să vĕd stîrşitul acelor ómenĭ, tocmaĭ
Ce au lucrat în viaţă s'aducă'-a mea peire.
O lună nu va trece şi veĭ vedea. tu, Catesby
Pe alţĭ voiŭ maĭ rĕmâne, la carĭ nu te gândescĭ.

Catesby. Mylord, grozav e lucrul să móră cine-va
Când nu aştéptă mórtea şi e nepreparat.

Hastings. Ingrozitor, — aĭ ḑis'o! Şi ast-fel este casul
Cu Lord Grey, Vaughan şi Rivers, precum o să maĭ fie
Cu mulţĭ alţĭ ce cunóscem, şi carĭ se cred maĭ siguri
De cât cu toţiĭ ne credem, carĭ chiar sunt prea iubiţĭ
De Buckingham fălosul, de Richard cel Domnesc.

Catesby. Consideraţie mare au pentru D-ta,
(aparte) Căcĭ capul ţi 'l şi vede pe pórta cea fatală.

Hastings. Da, sciŭ că mĕ stiméză precum am meritat.

Intră Stanley.

Dar aide! Te ducĭ óre mistreţul să 'l vêneḑĭ,
Şi suliţa 'ţĭ lipseşce! Te temĭ d'acest mistreţ,
Ş'acum cu mâna gólă să 'l întâlnescĭ te ducĭ!

Stanley. Mylord, cu plecăciune; tu, Catesby, cum maĭ mergĭ?
Luaţĭ'o voĭ în glumă, dar jur pe sânta cruce,
De fel nu 'mĭ place mie acest sfat îndoit.

Hastings. Mylord, eŭ ţiŭ la viaţă eât ţiĭ şi D-ta,
Şi jur că nicĭ o dată maĭ mult de cât acum
Ea nu 'mĭ-a fost maĭ scumpă ;
De nu vedeam în stat o siguranţă mare,
M'aş pronunţa aicea cu astă confienţă?

Stanley. Când aŭ pornit din Londra şi aŭ trecut p'în Pomfret.
Eraŭ destul de veselĭ sĕrmaniĭ lorḑĭ, credeaŭ
Că sunt în siguranţă, cu starea lor şi viaţa.
Şi, ce e drept, nicĭ n'aveaŭ de ce să se 'ngrijéscă;
Cu tóte astea uite cum s'a intunecat!
Acéstă rĕsbunare d'o dată isbucnită
De fel nu 'mĭ place mie.
Să 'mĭ fie frica vană din suflet aş dori.
Acuma, aĭ la Turn, căcĭ am întârḑiat.

Hastings. Să mergem, da, să mergem; şi sciĭ ceva, mylord,
Deja la ceasul ăsta s'aŭ şi decapitat.

Stanley. Maĭ drept era ca dênşiĭ să 'şĭ ţie capul lor,
De cât alţiĭ, care astăḑĭ, nicĭ nu 'şĭ scot pălăria
Da, da, mylord, să mergem-

Intră un călăreţ.

Hastings. Voĭ mergeţĭ, înainte, vreaŭ să vorbesc cu ăsta.

(Es Stanley şi Catesby)

Eĭ, Domnule, ce veste? Şi cum o ducĭ cu lumea?

Călăreţul. Mylord, merg şi maĭ bine de când m'aţĭ întrebat.

Hastings. Să sciĭ tu că şi mie, îmĭ merge mult maĭ bine
De cât când tot aicea ne-am întâlnit o dată:
Atuncĭ la închisórea la Turn mĕ duceam;
De rudele Regineĭ îndemnul s'a găsit;
Şi ce 'ţĭ spun eŭ acuma o ţine pentru tine,
Aḑĭ duşmaniĭ aceia aŭ fost executaţĭ,
Şi eŭ staŭ mult maĭ bine de cât am stat vr'o dată.

Călăreţul. Acéstă mulţumire în vecĭ s'aveţĭ, mylord.

Hastings. 'Iţĭ mulţumesc, amice; — bea asta 'n sănĕtatea'mĭ.

('Iĭ aruncă o pungă).

Călăreţul. Mylord, vĕ sărut mâna.

(Ese călăreţul).

Intră un preot.

Preotul. Cu bucurie mare vĕ întâlnesc, mylord-
Hastings, Părinte Prea sfinţite, din inimă mĕ bucur.
Sunt debitorul vostru, de cât-va timp, veniţĭ
Duminecă la mine ca să vĕ resplătesc.

Intră Buckingham.

Buckingham. C'un preot staĭ la vorbă, lord mare Chambelan?
Amicilor la Pomfret le trebuie un preot,
Dar n'aveţĭ voĭ ce face, mylord, cu un duhovnic.
Hastings. In adevĕr voiŭ spune că, întâlnind aicea
P'acest Prea Sfînt părinte, la dênşiĭ m'am gândit.
Te ducĭ d'aicĭ la Turn?
Buckingham. Aşa, mylord, acolo; dar mult nn pot să staŭ:
Mĕ voiŭ întórce sigur maĭ iute de cât voĭ.
Hastings. Destul e de probabil, căcĭ staŭ de prânḑ acolo.
Buchingham Da, stai tu şi de eină, cu tóte că n'o creḑĭ (aparte)
Cu mine viĭ?
Hastings. Mylord, arată'mĭ drumu.

(E

SCENA III.

Pomfret. — Inaintea castelului.

Intră Ratcliffe cu un păzitor, care duce pe Rivers, Vaughan şi Grey, la mórte.

Ratcliffe. Pe prisonieriĭ adu'ĭ.
Rivers. Sir Richard Ratclifte, asta, să 'mĭ dai voie să 'ţĭ spun numai:
Privi vei, astăḑĭ mórtea acelui ce plătesce
Credinţa, datoria, c'un sânge inocent.
Grey. Ah! Domnul să 'l păséscă pe Principe de voi!
O gaşcă blestemată de ucigaşĭ mişei!

Vaughan. Căcĭ veţĭ trăi să plăngeţĭ ce se petrece astădĭ.
Grăbiţive a vieţei mĕsura vi s'a scurs.

Rivers. Ah! Pomfret, negru Pomfret! Ah! carcere fatal!
Locaş ursus, mormêntul al multor nobilĭ Lordĭ!
In zidurile tele, încintă sângerósă,
Ucis fu cu cruḑime al doilea Richard;
Să fie şi mai négră cea listă 'nfiorătóre,
Curênd al nostru sânge pămêntul teŭ 'l va bea

Grey Blestemul Margaretei acuma ne apasă,
Când învoca pe tine, pe Hastings şi pe mine,
O cruntă rĕsbunare, — pe noi, ce stam aprópe,
Când Richard ucigaşul pe fiul ei lovea.

Rivers, Pe Buckingham, acésta cu noi, l'a blestemat
Cu Richard împreuna. Ah! n'o uita, oh, Dómne!
Precum ai ascultat'o cu noi, ascult'o earăşĭ
Şi în a lor privinţă! Ear pentru sora mea
Cu copilaşiĭ tinerĭ, fiĭ mulţumit, oh, Dómne!
Cu sângele ce curge acuma pe nedrept!

Ratcliffe. Grăbesce, ḑic grăbesce; căcĭ ceasul a venit.

Rivers. Veniţĭ Grey, Vaughan, la mine, să ne îmbrăţişăm:
La revedere déră, ne întălnim în cer.

(Es).

SCENA IV.

o odaie în Turn.

Buckingham, Stanley, Hastings, Episcopul de Ely, Catesby, Lovel şi alţiĭ şed împrejurul unei mese; ofiţerĭ ai consiliului etc.

Hastings. Noi, adunaţĭ aicea, stăpâniĭ mei, suntem
Spre a decide tóte privind încoronarea:
Când e fixată ḑioa? Ḑeŭ, spuneţĭ 'mĭ, vĕ rog.

Buckingham. Sunt tóte pregătite de marea serbătóre?

Stanley. Sunt gata tóte, numaĭ o ḑi să se fixeḑe.

Episcopul de Ely. Atunci aş crede mâine ar fi ḑi nimerită.

Buckingham. Cunósce vr' unul planul lui Gloster, în questiune?
Din cei ce sunt aicea, cu dênsu 'n legătura
E vr' unu mai d'aprópe?

Episcopul de Ely. Luminaţia vóstră, noi credem, că sunteţĭ.

Buckingham. La faţiă ne cunóscem, cât ânsă pentru suflet,
El mai puţin cunósce p'al meŭ, de cât cunosc
P'al prea sfinţiei vóstre; din partea mea, p'al lui
Nu'l pot ghici mai bine de cât voi pe al meŭ: —
Lord Hastings e cu dênsul din toţĭ cel mai legat.

Hastings. Da, sciu că mĕ iubesce, sunt recunoscător;
Dar n'am vorbit cu dênsul eu de incoronare;
Nu'ĭ am sondat plăcerea, nicĭ dênsul nu'mĭ a spus
Nimic, cum vrea să facă.
Putea vei ânsă singur, mylord, să o fixeḑĭ;
Prin glasul meŭ sunt sigur că consimţi-va Gloster.

Intră Gloster.

Ely. La vreme tocmai vine chiar dênsul, în persóna: —

Gloster. Lorḑĭ, prea înalţĭ şi rude, pe toţĭ vĕ salutăm.

Sunt în intărdiere, cu tóte aste sper,
Că n'are importanță venirea mea tărdiva; —

Buckingham. De nu veneai la vreme, mylord, la adunare,
Ne declara Lord Hastings plăcerea ce aveți
Asupra 'ncoronărei ce este să se facă.

Gloster. Din toți ce sunt aicea putea el să vĕ spuie;
El mĕ cunósce bine și tare mĕ iubesce, —
Mylord, Episcop d'Ely, plimbându-mĕ la Holborn,
Vĕdut am în grădină c'aveți căpșuni frumóse,
Vĕ rog mult să 'mĭ trimeteți vr'o câte-va și mie

Ely. Cum nu, cu bucurie.

(Ely ese).

Gloster. Lord Buckinghame vere aș vrea să 'ți spun o vorbă

(îl ea la o parte).

Catesby în tréba nóstră pe Hastings l'a sondat,
Pe dênsul îl găsesce așia înflăcărat,
Că capul și 'l va perde, dar nu va consimți,
Să pérdă cărmuirea regatului Engles
Băiătul lui stăpân' seŭ (cum chémă el pe Edward).

Buckingham. Retrage-te, o vreme, și viu cu D-ta.

(Es Gloster și Buckingham).

Stanley. Acéstă di de slavă n'o sorocirăm ăncă.
Aș crede eŭ că măine e prea apropiat;
Căcĭ nicĭ eŭ nu sunt gata, cum aș putea să fiu.
D'ar fi mai depărtată.

Reintră Episcopul de Ely.

Ely, Mylord protector unde 'ĭ? Căcĭ am trimes la fragĭ.

Hastings. Sciți, dênsul mi se pare adĭ, vesel, mulțumit;
In gând eŭ cred că are un ce ce 'ĭ place mult, —
Căcĭ n'ați vĕdut ce vesel ne dete dioa bună?
In lumea creștinéscă nicĭ nu e alt bărbat

Ca el, ce nu 'şĭ ascunde nicĭ ura nicĭ iubirea;
Veḑĭ în a sa figură în inima 'ĭ ce mişcă.

Stanley. Obrazul seŭ ce 'ţĭ spuse de inima sa astăḑĭ.

Hastings. Am înţeles că dênsul nu'i supĕrat pe nimenĭ.
Din cei ce sunt aicea, căcĭ altfel se vedea
Clar, din a lui privire.

Reintră Gloster şi Buckingham.

Gloster. Vĕ rog pe toţĭ, spuneţĭ 'mĭ, ce merită aceia
Ce 'mĭ plăsmuiesc peirea cu planurĭ îndrăcite
A iadului urḑire; şi chiar au reuşit
Cu fermecĭ blestemate să mĕ lovéscă aprig.

Hastings. Iubirea cea adâncă cu care vĕ privesc,
Imĭ dă, mylord, curagiul 'naintea 'cestor Domnĭ
A 'ĭ condamna cu -'asprime, or cine, ḑic, vor fi. —
De mórte sunt pasibilĭ.

Gloster. Atuncea, chiar cu ochiŭ 'ţĭ constată rĕul lor.
Sunt fermecat. privesce; e braţul meŭ uscat
Ca craca putreḑită; cumnata mea, nevasta
Lui Edward, face asta, urîta vrăjitóre,
Lucrând cu paciaura şi curva, Mistres Shore!
Sunt dênsele cu fermecĭ ce astfel m' însemnară.

Hastings. De dênsele de 'ĭ faptul în adevĕr comis.....

Gloster. Ce dracu! ţiitorul acesteĭ curve próste!
Ce 'mĭ mai réspunḑĭ cu »*daca*». — Un trădător eştĭ, Hastings :—
Pe loc să 'ĭ caḑă capul! Şi jur pe sântul Paul,
N'am să mĕ pun la masă pân' am vĕḑut o mórtă!
Voi Lovel şi cu Catesby, vedeţĭ voi de acésta;
Şi toţĭ ce ţin la mine să mĕ urmeḑe' -afară.

(Ese consiliul cu Gloster şi Buckingham).

Hastings. Vaĭ! pentru biata ţéră! Nu ḑic vaĭ pentru mine;
Am fost bun tot-d'auna, veḑĭ, unde am ajuns!
Visase bietul Stanley că capul luĭ cădea,
Visase pe Mistreţul.
Nu l'am băgat în sémă, — am refusat să fug,
Vedeam de treĭ orĭ astăḑĭ că calul meŭ eel ţépăn

S'a poticnit, aprópe de Turn, speriat,
Par-că 'ĭ ar fi fost frică să vie la măcel.
Acum am trebuință prea mare de duhovnic;
Ș'acuma rĕŭ îmĭ pare c'am spus la călăreț
Cu-atâta bizuire cum inamiciĭ meĭ
Chiar astădĭ duși la Pomfret aŭ fost executați,
Și eŭ în siguranță de grație, de favóre.
Regino Margareta! Blestemul tĕŭ cel greŭ,
Pe capu'mĭ cu cruțime descinde apăsând!

Catesby. Mylord, rog isprăvesce, căcĭ Gloster se grăbesce;
Te spovedesce iute, el nu vrea să mănânce
Pân' nu 'ți va vedea capul.

Hastings. Iubire trecătóre de ómenĭ resimțită!
Ce te cătăm maĭ aprig de cât acea de sus,
Acela ce 'șĭ clădesce speranța în privirea-'ți
Atât de înșelătóre, va fi ca marinarul
Ce pe catarg se suie, cu capul amețit
De bĕutură multă; fiind amenințat
Cu orĭ și ce mișcare să cadă, înghițindu'l
Prăpastia nestîrșită în sînul eĭ adânc,

Lovel. Mylord, am țis grăbesce, e vană pocăință.

Hastings. Oh! Richard sângerosul! — Nenorocită țéră!
Itĭ prorocesc o vreme de gróză, de durere
Ce 'n miĭ de veacurĭ încă pe tine nu venise —
Duceți-mĕ la mórte, — purtați'ĭ capul meŭ;
Din ceĭ ce rĭd acuma, curênd mulțĭ vor muri.

(Ese).

SCENA V

Zidurile Londreĭ.

Buckingham si Gloster, îmbracați cu armura sângerósa, ruginita, în stare fórte rea.

Gloster. Ce vrea să țică, vere? Cum tremurĭ, — ce mișcat eștĭ,
Schimbându'ți și colórea? Oprindu-te cu gura

In mijlocul vorbireĭ, — pe urmă iar vorbind
Oprindu-te şi iarăşĭ, ca când ai fi nebun,
Cuprins de vre-o frică îngrozitóre, mare?

Buckingham. Tacĭ, ca tragedianul eŭ sciŭ să mĕ prefac;
Vorbesc, o 'ntorc pe urmă, privesc pe icĭ pe 'colo
De sbóră chiar un paie, mĕ daŭ la o'—parte, tremur
Cu frică prefăcută; privirea'mĭ, îngrozită
O fac când bun îmĭ place, precum ş'un dulce zîmbet.
Dar unde'ĭ Catesby óre?

Gloster. S'a dus, — dar iacă vine, cu el e lordul Mayor.

Intră lordul Mayor, Catesby.

Buckingham. Lăsaţi-mĕ cu dênsul, să'l întreţin —lord Mayor—
Gloster. Veḑĭ la podeţ 'nainte
Buckingham. Par' c' auḑiĭ o tobă
Gloster. Spre ḑid păzesce, Catesby.
Buckingham. Cuvêntul pentru care te am chemat, mylord—
Gloster. Te apără sunt duşmanĭ aceştia ce alerg
Buckingham. A vóstră inocenţă şi cerul să ne scape.

Intră Lovel şi Ratcliffe cu capul lui Hastings.

Gloster. Aştéptă sunt prietenĭ; e Ratcliffe şi cu Lovel.
Lovel. Aicea este capul aceluĭ trădător,
Periculosul Hastings, mult timp nebănuit.
Gloster. Aşa mult îl iubisem că trebuie să plâng.
Credeam că este omul, cel maĭ bun, cel maĭ simplu
Din lumea creştinéscă.
Era chiar ca o carte în care al meŭ suflet
Vĕrsa cu confienţă gândirea sa secretă.
Atât îşĭ poleise subt a virtuţeĭ mască
Ascunsa viclenie, că dacă exceptezĭ
Vĕditele pĕcate ce dênsul comitea
(Voiŭ să vorbesc, pricepeţĭ şi voĭ, de Mistress Shore)
Puteaĭ să 'l numerĭ lesne p'în ceĭ nebănuiţĭ.
Buckingham. Era zĕŭ, trădătorul cel maĭ ascuns şi negru
Ce'-am pomenit vr'odată, mĕ înţelegĭ, lord Mayor, —
Nu mĕ va crede nimenĭ dar nu e o minciună,

Printr'o minune mare de nu scăpam s'o spunem,
El astăḑĭ în consiliŭ, un trădător viclean,
Urzise să omóre pe Gloster şi pe mine.

Mayor. Adevĕrat să fie?

Gloster. Putea să fie alt-fel? — Suntem păgânĭ şi turcĭ?
Nu fără judecată puteam dispune singurĭ
Să condamnăm la mórte pe laşul trădător,
Dar un urgent pericol ameninţa şi pacea
Şi viitorul ţerei în cas de 'ntărḑiere;
Şi siguranţia nóstră cerea imediat
Ca să se pedepséscă.

Mayor. Lucrarăţĭ fórte bine, el mórte merita;
Luminăţia vóstră aveţĭ dreptate, pilda
Va prevesti pe alţiĭ d'a nu trăda ca dênsu.
Să spun drept, dela dênsul mĕ aşteptam la asta,
De când căḑu în mâna aceleĭ Dómne Shore.

Buckingham. Nu hotărâsem ânsă să móre pentru faptul,
Căcĭ vream să fiţĭ acolo, să asistaţĭ şi voi;
Prudenţia necesară şi toţĭ aceştĭ prietenĭ
Impinsu ne-a cu grabă să nu cruţăm pe Hastings:
Am fi ţinut ca singur să auḑiţĭ, mylord,
Vorbind pe trădătorul, şi cum mărturisea
Trădările urzite, cu planul lor întreg;
Aşia puteaţĭ mai lesne da desluşirĭ, mylord,
La cetăţenĭ, ce póte ar înţelege rĕu
Ce am făcut spre bine, şi ar putea să'l plângă.

Mayor. Mai mare confienţă 'mĭ înspiră ce aţĭ spus,
De cât de vedeam singur şi 'l auḑeam vorbind:
Fiţĭ fără îndoiélă, prinţĭ nobilĭ, strălucitĭ,
Voiŭ preveni în íormă pe cetăţeniĭ toţĭ
De marea vĕ dreptate în cele petrecute.

Gloster. Ba chiar pentru acésta te am chemat, mylord,
Să ne scapĭ de a lumei trândavă critică.

Buckingham. De óre ce venirăţĭ târḑiŭ ca să vedeţĭ,
Puteţĭ voinţa nóstră s'o garantaţĭ curată;
Cu astă rugâciune lua vom ḑioa bună.

(Ese Lordul Mayor.)

Gloster. Urméḑă'l de aprópe, bun vere Buckingham,
Spre Guildhall cu grăbire îşĭ îndreptéḑă pasul;
Când veĭ găsi momentul mai nimerit, acolo,
Pe băeţeĭ lui Edward taxéḑă'ĭ de bastarḑĭ:
Chiar spune ce fel Edward la mórte condamna
P'un cetăţean, ce tare a îndrăsnit să ḑică
Că p'al seŭ fiu 'l va face moştenitor la tron;
De óre ce coróna era semn din vechime
Al casei, şi d'aceia chiar numele 'l luase. —
Afară de acésta de luxul lui vorbesce,
De marea cheltuiélă făcută în plăceri
Trupescĭ, ce se întinde pe róbele pe fiice,
Chiar p'ale lor neveste, când ochiul seŭ de féră,
Şi nesătulu'ĭ suflet făr' nicĭ un fel de cârmă
Zăresce préda gata.
Mai spune, când cu Edward era însărcinată
A mca cinstită mamâ, cum strălucitul York,
Domnescul nostru tată era dus în rĕsboie
In Franţia; ânsă timpul drept socotindu'l dênsu,
Descoperi că pruncul nu póte fi al seŭ, —
Şi mai clar âncă proba din chipu'ĭ reesea,
Căcĭ tatăluĭ copilul de fel nu semăna:
Alunecă pe asta ca lucru din trecut,
Căcĭ mama mea trăesce, mylord, să nu uităm.

Buckingham. Oh! fiĭ myiord, pe pace, voiŭ fi un orator
Dibace, par' că premiul cel auriu, ţintit
E pentru mine însumĭ; acuma plec, adio:

Gloster. De 'ţĭ e isbândă bună, cu tine să'ĭ aducĭ
La Baynards Castle iute; vĕ voiŭ găsi acolo,
Inconjurat de preoţĭ şi învĕţaţĭ Episcopĭ.

Buckingham. Mĕ duc, şi poţĭ fiĭ sigur la ora trei sau patru,
Ascéptă noutatea ce vine de dela Giuldhall.

(Ese Buckingham).

Gloster. Tu, Lovel, dute, iute la doctorul meŭ Shaw.
(Lui Catesby) La Penker, tu, monachul, — pe amĕndoi chemaţĭ 'ĭ
Intr'un ceas să m'aştepte la Baynards Casth, sigur.

(Es Lovel şi Catesby.)

Acuma este vreme să eau mĕsurĭ secrete
Să facă se dispară lighiónele lui Clarence;
Să poruncesc pe urmă, ca nimenĭ absolut
Cu nicĭ un preţ să intre la Principiĭ cei tinerĭ.

(Ese).

SCENA VI.

Londra. — o stradă.

Intră un grefier.

Grefier. Acesta este actul de acusaţie
Al bunuluĭ Lord Hastings; şi este copiat
Curat, cu slovă mare; ce e să se citéscă
La Sântu Paul astăḑĭ, s'auḑă toţĭ cuvêntul:
Vedeţĭ ce bine sună, ce clar e redactat;
Eu un-spre-ḑece ore am stat să'l copieḑ: :
De erĭ, chiar de cu séră mi s'a trimes de Catesby
Originalul sigur fu şi mai greu de scris:
Cu tóte aste Hastings trăia acum cincĭ ore,
Nebănuit şi liber.
Ce lume e acésta! — Există óre prostul
Ce nu pricepe lesne vĕdita 'nşelĕciune?
Va îndrăsni el ânsă să spuie c'o pricepe?
E lumea pĕcătósă, şi ce se va alege
Când gândul cel mai tainic corupt e şi stricat?

(Ese).

SCENA VII.

Curtea la Baynards Castle.

Gloster si Buckingham se întâlnesc.

Gloster. Eĭ bine, ce mai spune cinstiţiĭ cetăţenĭ?

Buckingham. Mulţimea este mută, o vorbă nu rostesce.

Gloster. Atins'ai questiunea copiilor lui Edward?

Buckingham. Da, da şi legătura cu domnişóra Lucy,
Precum căsătoria printr'un trimes în Franţia:

Şi poftа nesătulă dorinţelor nedemne;
Nevestele luate de el prin silnicie;
In mofturĭ tyrania 'ĭ şi bastardia lui; —
De nascerea 'ĭ vorbit am fiind în Franţia tat' seŭ,
Puţina 'ĭ semânare cu Ducele de York:
Conchis am c'ale vóstre trăsurĭ cu totul semăn
Cu Ducele părinte, — şi că'l aducĭ aminte
Atît în aparenţiă cât şi în calităţĭ:
Le am adus aminte victoriĭ câştigate, —
Rĕsboiele din Scoţia, — v'am arătat purtarea
In bătăliĭ vitéză, în pace înţeléptă, —
Virtutea, darnicia, frumósa modestie;
In fine, pentru scopu 'mĭ am ḑis tot, n'am uitat,
Discursul meŭ s'atingă, nicĭ n'am alunecat;
Când la sfîrşit ajunse acea vorbire lungă,
Am spus: »Voi toţţ, ce ţéra din inima iubiţĭ,
Strigaţĭ: »*Trăiéscă Richard al Anglieĭ mare Domn!*«

Gloster. Ei bine, şi strigat'au?

Buckingham. Pe legea mea nicĭ unu, o vorbă n'au rostit;
Ca statue de piatră ce n'au nicĭ glas, nicĭ suflet
Uitându-se prosteşte şi albĭ ca nisce morţĭ,
Eu. când veḑui acésta 'ĭ am dojenit pe dênşiĭ,
Ş'am întrebat pe Mayorul de ce tăcerea asta:
Rĕspunse că poporul nu este învĕţat
Să'l adreseḑe altul, şi numai archivarul;
Atuncea el începe să spuie după mine,
Ce Ducele vorbesce şi cum găsesce dênsul?
Dar nu spuind acestea ca de la el venite,
Pe urmă când sfîrşise câţĭ-va urmaşĭ ai mei,
In fundul salei şapca au asvîrlit în sus,
Strigând din ei vr'o ḑece: *Trăiéscă Richard Domnul!*
Am profitat eu iute de faptul ce făcură, —
Vĕ mulţumesc prietenĭ, bunĭ cetăţenĭ, ḑisei;
Obştésca v'aprobare cu ţipet bucuros
Probéḑă 'nţelepţiunea ş'amorul ce purtaţĭ
Lui Richard Duc de Gloster: — cu vorbele acestea
Am încetat cuvêntul şi am venit încóce.

Gloster. Ce nătărei nemernicĭ! — Nu vrură să vorbéscă?
Şi mayorul nu mai vine cu toţĭ ai sei tovarăşĭ?

Buckingham. Da vine, e aprópe, prefă te că 'ţĭ e grijă;
Cu rugăminte multe primesce să'ţĭ vorbéscă;
Bisericésca carte n'o părăsi din mână,
Şi între doi duhovnicĭ aşéḑă-te, mylord;
Eu pe tĕrĕmul ăsta voiŭ face un discurs:
Să nu te laşĭ prea lesne să te înduplecăm,
Ca fetele rĕspunde că nu vrei, şi primesce.

Gloster. Merg; dacă pledoirea ce facĭ i va mişca
Pe dênşiĭ, cât pe mine m' împinge să te' ascult,
E fără îndoiélă că lesne isbutim.

Buckingham. Te du. auḑ pe mayorul ce bate la pridvor.

(Ese Gloster).

Intră Lordul Mayor cu sindiciĭ şi alţĭ cetăţenĭ.

Mylord, îmĭ pare bine, şi eŭ ascept aicea;
Cu Gloster mi se pare nu vom putea vorbi

Intră Catesby de la Castel.

Ei Catesby, ce rĕspunde la rugămintea nóstră?

Catesby. El pe Maria Vósră cu insistenţă rógă
Ca mâine sau poimâine să'l visitaţĭ acasă:
Acum e înauntru cu doi pioşĭ părinţĭ
In meditaţie sântă 'ĭ e duhul adâncit,
Nicĭ suferind să'l mişce vr'o grijă pământéscă,
Ce póte să'l sustragă din sântele 'ĭ lucrărĭ.

Buckingham. Te du ear, scumpe Catesby, la graciosul Duce,
Că'l adăstăm anunţă 'ĭ, eu, mayorul şi sindicĭ,
Cu planurĭ greu urzite, ce cer urgenţiă mare,
Privind directamente pe toţĭ din ţéra asta,
Asupra lor cu dênsul vrênd să ne consultăm.

Catesby. Pe loc, fără zăbavă, i voiŭ comunica.

Buckingham. Ah! principele ăsta, mylord, nu e un Edward!
El nu'şĭ petrece veacul trântit pe o sofa;
Inghenuchiat, se rógă la Domnul să'l inspire;
Nu 'şĭ prăpădesce vremea cu desfrănatele,
Şi nu'şĭ îngraşă trupul dormind o ḑi întrégă;

Cu rugăciunĭ vəgheaḑă pe duhul seŭ continu.
Ce fericită ţéră d'ar consimţi vr'o dată
Coróna să'ĭ o pórte un principe ca ăsta:
Cu greu aş crede ânsă că 'l vom îndupleca.

Mayor. Să ne feréscă Domnul, d'o refusa s'asculte!

Buckingham. Me tem c'o să refuse; ear Catesby se întórce

Intră Catesby

Ce hotărasce, Catesby?

Catesby. Intrébă ce'ĭ cuvêntul cc face s'adunaţĭ
De cetăţenĭ o cétă, să mergeţĭ către dênsul;
Fiind că nu primise vr'o scire de acésta,
In gând c'aveţĭ se teme ceva în contra sa.

Buckingham. Destul de rĕu îmĭ pare că nobilul meŭ vĕr
Să aibă bănuiélă că nu'ĭ voiesc eu bine.
Cu dragoste în suflet venim noi către el; —
Intórce-te şi spune'ĭ o dată pentru tóte.

(Ese Catesby).

Zeu când evlavioşiĭ încep să se închină,
E greutate mare să 'ĭ tragĭ de unde sunt
Aşia plăcere mare găsesc în contemplaţie.

Se arată Gloster, sus la o galerie, între doi Episcopĭ. Catesby se întórce.

Mayor. Priviţĭ acum pe Duce stând între doi părinţĭ!

Buckingham. Acesta 'ĭ demnul rézem al unui Prinţ creştin,
Şi ei o să oprésca mândria d'al orbi.
Vedeţĭ în mână ţine psaltirul cu sânţenie,
Prin care se cunósce că e un om de bine: —
Plantagenet iubite, al nostru Domn gracios,
Dă ascultare bună la ce aḑĭ te rugăm;
Şi eartă supĕrarea nevolnicĭ ce aducem
La sânta meditaţie a sufletului tĕu.

Gloster. Mylord, nu'ĭ trebuinţă d'a cere ertăciune:
Mai mult se cade mie să cer ertarea vóstră;
Dar eu, slugind pe Domnul cu 'ntréga mea silinţă,

Amicii ce mĕ chémă sunt 'desea orĭ uitaţĭ
Dar să lăsăm acésta. — De ce aveţĭ plăcere?

Buckingham Ce vrem, e, sper, voinţa a Domnului din cer,
Ş'a tutulor, ce bine acestei ţerĭ doresc.

Gloster. Imĭ vine bănuiélă c'aş fi comis vr'un fapt
Privită ca greşélă de buniĭ cetăţenĭ,
Şi că veniţĭ acuma să mĕ mustraţĭ din causa'ĭ.

Buckingham. Mylord, e chiar acésta: — ce bine d'ai voĭ,
La rugămintea nóstră greşéla s'o reparĭ.

Gloster. De ce trăiesc în lume, în ţéră creştinéscă,
Greşéla cea comisă de nu pot s'o 'ndrepted?

Buckingham. Greşeşcĭ ascultă bine, nepăsător uitând
Inalta cârmuire şi tronul maiestos,
Cu semnul de putere cel sceptru strămoşesc,
Averea cuvenită prin nascerea ta, ţie,
Şi neatinsa cinste a némului domnesc,
Să le păstreḑe vecinic o spiţă putreḑită?
A adormit trecutul, în gândul tĕu, uitat?
Spre folosinţa ţerei voiŭ cere să'l renascem!
Da, insula s'adune întréga sa putere;
O rană ruşinósă i urăţesce faţia,
Pe nobila'ĭ tulpină e un altoĭ bastard,
E ca şi asvîrlită adânc într'un mormênt,
Uitată'n vecinicie, în nepăsarea lumei.
Noi, spre scăparea ţerei din inimă rugăm
Că, chiar Măria Vóstră să vĕ luaţĭ asupra
Suprema cârmuire a ţerei, — ţéra nóstră:
Şi nu vrem ca protector, vechil sau locţiitor
Lucrând în locul altui şi spre câştigul lui:
Ci vrem prin moştenire, prin dreptul dat de sânge,
Să eai ce 'ţĭ se cuvine, domnia legitimă
Acesta e sfîrşitul chiar ce pe noi acuma
Chibzuind împreună, prietenĭ, cetăţenĭ: —
Insărcinat de dênşiĭ m'închin să ne asculţĭ.

Gloster. Nu sciu cum e mai bine, să plec făr' a rĕspunde,
Sau să vĕ cert amarnic de vorbele ce spuneţĭ;
Doresc ca ce aş face să şi consilieḑe
A nóstră demnitate cu posiţiunea vóstră;
Dar, dacă n'aş rĕspunde, voi aţĭ putea să credeţĭ

Că printr'a mea tăcere aş consimţi, cedând
Ambiţiunei mele ne voind să refus,
Că port cu bucurie domnia aurită
Ce buna vĕ voinţă doreşce să'mĭ confere;
Ear dacă vĕ cert earăşĭ, că v'adresaţĭ la mine
C'o rugă isvorită din dragoste fidelă,
Aş ofensa prin asta pe chiar amiciĭ mei:
Silit dér a vorbi sunt spre a nu face una,
Vorbind să caut ânsă să nu tac pe cea l'altă; —
Acesta e rĕspunsul ce'l dau definitiv:
Prea mare mulţumire simt din amorul vostru;
Să mulţumim pe Domnul, de mine nu'ĭ nevoie;
(In cas chiar când s'ar simte, de loc nu sunt acela
Să vĕ convie vouă.)
Din strămoşésca spiţă eşit a rod domnesc,
Un rod ce se va cóce trecând încet pe el
Anĭ nesimţiţĭ, făcându'l bun pentru maiestate.
Şi în a sa domnie pe noi toţĭ fericind.
Incumbă dar acestui cea sarcină înaltă
Ce vreţĭ voi să 'mĭ impuneţĭ.
Căcĭ steaua sa ferice pe dênsul îl alege,
Şi să feréscă Domnul ca eu să voiŭ s'o smulg.

Buckingham. Mylord, vorbind, probarăţĭ că consciinţa vóstră
In tóte ne conduce; aţĭ dat cuvinte ânsă,
Privite de aprópe, lipsind de greutate:
Că Edward e copilul al fratelui vostru,
Nicĭ noi nu ḑicem altfel, dar nu prin sóţa sa;
Antâi cu Lady Lucy fusese logodit, —
Cinstita vóstră mumă o va mărturisi;
Făcu logodna'-a două printr'un ambasador,
Cu Bona, sora buna a Regelui de Franţia.
Pe amêndouă pe urmă uitându-le, o próstă
Vedană sărăcită, c'o sumă de copiĭ,
Ajunsă cam spre séră în ḑilele'ĭ frumóse,
I'a captivat privirea prin ochiu'ĭ fermecat,
Robindu'ĭ bărbăţia şi forţa gândului,
Lăsându'l în ruşinea spurcatei bigamie:
Din astă cununie nedemnă s'a născut
Cel Edward, cui de formă i ḑicem numai Prinţ.

Puteam da argumente puternice, amare,
Atît, respectul numai, al unor ce trăiesc
M'obligă să'mĭ ţiŭ limba în marginea cuviinţei;
Acum, mylord iubite, în falnica'ţĭ persóna,
Primeşce demnitatea ce aţĭ ţi se oferă.
Nu pentru noi primesce-'o, nu pentru bunul ţerei
Dar ca să'ţĭ tragĭ norodul din grópa nemolósă
In care ajunsese; spre a'l restabili
In albia legitimă.

Mayor. Mylord iubit, primeşce, te rógă cetăţenii

Buckingham. Acest semn de iubire nu'l refusa, mylord.

Catesby. Cu bucurie umplă'ĭ, voinţa lor făcând'o. —

Gloster. Vai, vai! povara asta de grijĭ dese 'm 'impuneţĭ
Nu'mĭ place maiestatea, măririle m'înfióră: —
Rog, fără supĕrare, primiţĭ rĕspunsul meu:
Nu pot 'mĭ e imposibil zĕu, să vĕ satisfac.

Buckingham. Refusul de 'l dictéză fidela pietate,
Căcĭ scim noi fórte bine că bunătatea vóstră,
Cât şi blândeţea dulce şi femeiésca milă,
Ce aţĭ probat în tóte, atât la rude bune
Precum şi la prietenĭ şi la orĭ ce alţĭ ómenĭ,
V'opreşte d'a evinge pe tênĕrul nepot; —
Să sciĭ un lucru bine, primescĭ saŭ nu primescĭ;
Copilul nicĭ odată nu va domni pe noi;
Pe altul stabili vom pe tronul vostru falnic,
Desfiinţând nevolnicĭ măréţa vóstră casă
Decisia ne asta. — Plecăm v'am prevenit.
Urmaţi-mĕ, prietenĭ, — destul ne am rugat.

(Ese Buckingham)

Catesby. Mylord, să se întórcă, oh! chémă'ĭ înapoĭ!
Acordă-le ce cere; căcĭ dacă tot persiştĭ
Intréga nóstră ţéră va suferi cu dênşi,

Gloster. Cu silă îmĭ impuneţĭ cea viaţă sdruncinată,
Să fie dar cum spuneţĭ. — Da, chémă'ĭ înapoi;
Căcĭ eu nu sunt de piatră, nu pot să vĕ refus;

(Ese Catesby)

E 'n contra decisiunei şi consciinţei mele.

(Reintră Buckingham cu cei l'alţĭ)

Gloster. Vĕr Buckingham, prietenĭ. bărbaţĭ cu grĕutate,
De óre ce 'mĭ împuneţĭ în contra voieĭ mele
Să port p'a mea spinare domnia sdrobitóre,
Silit voiŭ fi nevolnic s'o duc cu îndurare.
Dar dacă calomnia sau négra prevenţiune
Urma va de aprópe un fapt ce fac silit,
In siluirea vóstră găsi voiŭ descărcare
De or ce bănuiélă saŭ pată ruşinósă:
Căcĭ Domnul numai scie, şi singurĭ chiar vedeţĭ
Că depărtat de mine e lucrul ce se cere.

Mayor. Să vă ajute Domnul! — Vedem şi o vom spune.

Gloster. Puteţĭ, — ḑicând acésta veţĭ spune adevĕrul.

Buckingham. Te salutăm atuncĭ cu titlul cel regesc. — Trăiéscă bunul Rege, domnéscă mult pe ţéră!

Toţĭ. Amin.

Buckingham. Aveţĭ plăcere mâine să fie 'ncoronarea?

Gloster. Când vreţĭ, căcĭ în acésta sunteţĭ stăpânĭ, fixaţĭ.

Buckingham. Chiar mâine dér veni vom să vĕ luăm porunca; Cu bucurie mare primind ne aţĭ umplut.

Gloster. (Episcopilor) Acuma ne întórcem la sânta ne lucrare: — Adio, dragă vere, prietenĭ bunĭ adio

(Es).

ACTUL AL PATRULEA

SCENA I.

Londra. — Inaintea Turnului

Intra, dintr'o parte, Regina Elisabetha, Duchesa de York, si marquesele de Dorset; din cea l'alta, Anna, Duchesa de Gloster, conducând pe Lady Margareta Plantagenet, fica cea mai mica a lui Clarence.

Duchesa. Ce dulce întâlnire! Iubita mea nepótă,
Şi nora mea de Gloster, ţinându-se de mână.
Pe viaţa mea, spre Turnul îşĭ îndreptédă pasul;
Cu semn de amicie pe Prinţul să 'l salute;

Sosire bună, noro.

Anna. Să vĕ păstreḑe cerul cu bine p'amêndouă,

Elisabetha. Asemenea pe tine, cumnată; unde mergĭ?

Anna. Spre Turnul, şi atâta; dar dacă nu m' înşel,
Şi voi acolo mergeţĭ, să salutaţĭ pe Prinţiĭ.

Elisabetha. Eştĭ bună, sorióră, vom merge împreună.

(Intră Brakenbury)

Intîmpinăm la vreme şi pe locotenentul, —
Amice, ne permitem a întreba ce fac
Băieţiĭ, Prinţul Edward şi mititelul York.

Brakenbury. Mĕ rog, merg bine, Dómnă, dar fără superare
Nu pot permite astă-ḑĭ să 'ĭ visiteḑe nimenĭ;
Avem poruncă strictă de Regele chiar dată

Elisabetha. De Regele! — Ce spune?

Brakenbury. Protectoru, aş ḑice,

Elisabetha. Să n'aibă parte dĕnsul de titlul cel de Rege!
A pus o barieră el între eĭ şi mine?
Sunt muma lor şi nimenĭ să 'ĭ vĕd mĕ va opri!

Duchesa. Şi eu le sunt bunică: am dreptul meu să'ĭ vĕd.

Anna. Prin lege sunt mătuşă, în dragoste ca mamă;
Rĕspunderea să caḑă pe mine de greşescĭ.

Brakenbury. Nu, Dómnelor, n'am voie, nu pot să vĕ permit,
Un jurămênt mĕ légă, vĕ cer supus ertare.

(Ese Brakenbury.)

(Intră Stanley)

Stanley. Myladies, într'o oră să vĕ găsesc aicea.
(Duchesei de York) Să vĕ salut ca muma a două marĭ Regine
(Duchesei de Gloster) La Westminster îndată să mergeţĭ, Dómna mea,
A fi încoronată Regina lui Richard.

Elisabetha. La piept tăiaţi 'mĭ rochia!
Ah! inima 'mĭ plesneşte, leşin înăbuşită,
Cea veste sdrobitóre ce aflu, mĕ omóră!

Anna. Nenorocită veste!

Dorset. Fii liniştită, mamă; te simţĭ acum mai bine?

Elisabetha. Nu 'mĭ mai vorbi, oh! Dorset, şi plécă de aicea.
Aicĭ peirea, mórtea, te urmăresc d'aprópe;
Aduc nenorocire chiar pe copiĭ mei!
Spre a fugi de mórte străbate mărĭ şi ţĕrĭ;
Să scapĭ de iadul ăsta rĕmăi ascuns cu Richmond;
Aicea se comite măcelurĭ, fugĭ departe,
Să nu 'ţĭ soséscă rândul să cadĭ victima lor:
Să mor adeverirea blestemuluĭ grozav
Preḑis de Margareta.
«*Nicĭ mamă, nicĭ soţie, nicĭ Angliei Regină*»

Stanley. Inţelepţiune mare în sfatul arătarăţĭ;—
Profită cât se póte de vremea trecătóre;
Iţĭ dau şi o scrisóre rugând pe fiul meu;
Te recomand la dênsul să te întîmpine:—
Fugĭ căcĭ întârḑierea fatală póte fi,

Duchesa. Ah! vênt de réutate, plin de nenorocire!
Ah! pântecĭ blestemate, de mórte născătóre;
O scorpie clocit aţĭ în lume, ucigasă,
Ce 'mprăştie cu privirea'ĭ peire, sânge, mórte.

Stanley. Veniţĭ maĭ iute, Dómnă; eu am trimes.

Anna. In contra voiei mele voiŭ merge la palat.—
Aş fi dorit din suflet ca cea cununa veche
De aur, poleită, ce are să m'încingă,
Să fie de fier roşiu, să arḑă până la creerĭ!
Şi să mĕ nimicească ca cea maĭ rea otravă;
Să mor eu, maĭ nainte de a pronunţa vre unul
Urarea: *Să trăiéscă!*

Elisabetha. Nenorocito, dute, n'aş vrea să fiu în locuţĭ;
Ca să 'mĭ hrănesc necazul nu'ţĭ pot ura reu ţie.

Anna. Nu căcĭ pe când acela cui astădĭ ḑic bărbat,
S'apropia de mine, urmând pe Henric mort.
D'abia 'şĭ spălase mâna, pătată de cel sânge
Curgând din blândul ânger ce soţul meŭ fusese,
Şi din cel sânt cadavru ce eu 'l urmam plângând;
Atuncĭ, privind pe Richard făcui urarea asta:
»Fi blestemat, tu, care ai transformat prin faptu'ţĭ,
»O tinereţe scurtă in lungă veduvie!
»Odaia'ţĭ nupţială să fie pentru tine
»Locaş plin de măhnire:

»De s'o găsi vre una smintită în atîta
»Să fie'a ta sotie, atuncea şi aceia
»Prin viaţa ta să aibă măhnire chiar mai mare
»De cât avui prin mórtea iubitului meŭ soţ.«
Acuma, înainte d'a repeta blestemul, —
Momentul nu trecuse şi inima mea próstă
De nisce dulcĭ cuvinte s'a fermecat d'o dată,
Indeplinind pe mine blestemul invocat:
Şi négra neodihnă d'atuncĭ s'a pus pe mine,
Fiind des deşteptată prin spaima ce'ĭ causédă
Infiorătóre visurĭ.
Pe urmă mê urăsce din pricina lui Warwick:
Şi va scăpa de mine prin mijlóce ascunse.

Elisabetha. Adio, mult cercată, şi eu te plâng pe tine.

Anna. Precum cu al meŭ suflet, eu, pentru tine plâng

Dorset. Adio, tu, mărirea cu lăcrimĭ ce primescĭ.

Anna. Adio, tu, cu lăcrimĭ, ce cinstea părăsescĭ,

Duchesa. (Lui Dorset) Acum la Richmond dute; să'ţĭ fie bun norocul!
(Reginei Elisabethei) Tu, dute la altarul spre a te linisci! —
Eu, la mormênt m' oiŭ duce în linişte, în paee!
Opt-decĭ de anĭ de trudă trecut au peste mine;
Un veac de suferinţă a fost resplata dréptă
Momentului cel vesel, trecut, uitat îndată.

Elisabetha. Stai un moment cu mine, spre turnul să privim:
Ah! pietre vechĭ şi crudă, vĕ cer puţină milă!
In zidurile vóstre invidia viclénă
Inchis o fără milă doi fragedĭ copilaşĭ!
Ah! légănul e aspru băieţilor drăguţĭ!
O doică fără suflet de dênşiĭ îngrijesce!
Măhnirea mĕ sdrobesce pe când mĕ depărted,

(Es).

SCENA II.

O odaie de ceremonie în palat.

Trompetele sună. — **Richard ca Rege pe tron, Buckingham, Catesby**, un **pagiu** și alți.

Richard. Voi toți, stați la o parte, – Vĕr Buckingham, ascultă —

Buckingham. Stăpâne înălțate —

Richard. Dă'mĭ mâna ta, iubite. Prin sfatul teŭ împins,
Pe tronul seŭ puternic adĭ Richard șede Rege; —
O ți, numai atîta, purta voiŭ astă cinste?
Saŭ va dura și mai mult ca să ne bucurăm?

Buckingham. Mult timp să ție, Sire, neincetat, în vecĭ.

Richard. Ah! Buckingham, acuma te voiŭ proba în fine,
Să ved ce fel e aurul, — adevĕrat sau falș: —
Trăiesce micul Edward. — Ghicescĭ ce voiŭ să ție?

Buckingham. Vorbesce dér, stăpâne.

Richard. Ei, voiŭ să ḑic, amice, c'aş vrea să fiu eu Rege.

Buckingham. Dar nu eştĭ Rege, Sire, — un Rege strălucit?

Richard. Glumescĭ tu când ḑicĭ Rege.—Trăesce încă Edward.

Buckingham. Adevĕrat, stăpâne.

Richard. Şi ce e consecinţa, trăind copilul Edward?
»Adevĕrat, stăpâne«. — Atît găsescĭ să spui?
Era o vreme, vere, când pricepeai mai lesne.
Curat vorbi voi déră, — Aş vrea să fie morţĭ;
Şi aş dori ca faptul să s'execute iute.
Ce ḑicĭ tu la acésta? Rĕspunde, fiĭ mai scurt.

Buckingham. Veţĭ face cum ve place.

Richard. Tacĭ, tacĭ, te facĭ de ghiaţă, iubirea se recesce:
Ai consimţi tu óre să móră ceĭ bastarḑĭ?

Buckingham. O pausă, spre gândire, ve rog să'mĭ daţĭ, mylord,
'Nainte d'a rĕspunde în mod definitiv.
Şi fără întârḑiere ve voiŭ da deslegare.

(Ese Buckingham).

Catcsby. (Aparte) E supĕrat Regele; veḑĭ cum îşĭ muşcă buza?

Richard. Eu stric, că stau de vorbă cu proştiĭ fără creerĭ, —

(Se cobóre după tron).

Şi fără judecată; nu, nu'mĭ eonvine mie
Persóne ce se uita cu scrupul la ce fac:
Pre legea mea, devine prevĕḑĕtor Buckingham!
Băiete —

Pagiul. Mylord?

Richard. Tu nu cunoscĭ pe nimenĭ, ce banul coruptor,
Ar ispiti în taină omor să sevărşéscă?

Pagiul. Da, Sire, aş cunósce p'un paraponisit,
Ce are aspiraţiĭ ce nu se potrivesc
Cu slabele 'ĭ mijlóce: de sigur pentru dênsul
Va fi mai elocinte de cât mulţĭ oratorĭ
Strălucitorul aur, şi lesne 'l va convinge

Or ce să întreprinḑă.

Richard. Prea bine. — cum se chémă?

Pagiul. Mylord, se chémă — Tyrrel.

Richard. Am auḑit de dênsul; — mergĭ, chémă mi 'l încóce,

(Ese pagiul).

Jur că cugetătorul, adâncul Buckingham,
Nu va mai fi de mine chemat ca să ea parte
La planurile mele ascunse, 'ntunecóse:
Cum merse pân' acuma ne obosit şi sincer,
Ş'o dată se opreşce? — Aşia să fie déră!

Intră Stanley.

Ah! scumpul meu Lord Stanley! Ce veste mai aducĭ?

Stanley. Stăpâne vĕ comunic
Marquesele de Dorset precum aud, fugar
Se duse către Richmond, cu care va rĕmâne.

Richard. Tu Catesby, vino 'n cóce, şi fă să mérgă svonul
Ca Anna'-a mea soţie e fórte greu bolnavă;
Şi eu voiŭ da poruncă să stea puţin ascunsă;
Găsesce'mĭ şi un têner de nascere obscură
Să se căsătoréscă cu fiica lui Clarence;
E prostănac băiatul, de dênsul nu 'mĭ e témă.
Dar nu asculţĭ, viseḑĭ tu! — 'Ţĭ am spus să dai de scire
C'ar fi Regina Anna greu bolnava de mórte:
Ai plécă şi lucréḑă, căcĭ ţin peste mĕsură
S'opresc or-ce speranţă mĕ póte vătăma.

(Ese Catesby)

E trebuinţă mare să mĕ căsătoresc
Cu fiica lui Edward, căcĭ altfel stă domnia
Pe temeliĭ prea slabe: întâi dér voiŭ ucide.
Pe fraţiĭ ei pe urmă o fac nevasta mea!
Câştigul e nesigur! Dar m'am înaintat
Aşia departe 'n sânge că trebui să urmeḑ
Cu crimă peste crimă. —
Nu pot să curgă lăcrimĭ din ochiul meu uscat. —

Reintră Pagiul cu Tyrrel.

Te chémă Tyrrel?

Tyrrel. James Tyrrel sunt, stăpâne, şi slugă prea plecată.

Richard. Adevĕrat să fie?

Tyrrel. Incércă-mĕ, stăpâne.

Richard. Ai îndrăsni amice, s'omorĭ p'amicul meu?

Tyrrel. Mai bucuros sunt, Sire, s'omor doi inamicĭ.

Richard. Atuncea tocmai asta'ĭ, doi inamicĭ la mórte!
Duşmanĭ odihnei mele, ce'mĭ turbură şi somnul,
Cu ăştia ai a face.
Da, Tyrrel, sciĭ bastarḑiĭ ce sunt închişĭ în Turn.

Tyrrel. Să'mĭ daţĭ mijlocul numai la dênşi să pătrund
Şi în puţină vreme vĕ voiŭ scăpa de ei.

Richard. Ca musica 'ţĭ e glasul. Ascultă, mai aprópe
Cu semnul ăsta, dute.

(I şoptesce la urechĭ)

Atît aveam a'ţi spune; să viĭ să'mĭ spui pe urmă;
Vei câştiga iubirea ş'a mea recunoscinţă.

Tyrrel. Voiŭ termina pe dată.

(Ese)

Reintră Buckingham.

Buckingham. Mylord, adânc în gându'mĭ am cumpănit îndemnul
De care odinióră în taină 'mĭ ai vorbit.

Richard. Bun, să lăsăm acésta; la Richmond plécă Dorset

Buckingham. Mylord, da, am aflat'o.

Richard. E fiul sóţei tele, veḑĭ, Stanley, să nu uiţĭ.

Buckingham. Mylord, cer împlinirea a promisiunei vóstre;
Sciţĭ bine către mine onórea vĕ obligă; —
Domeniul şi averea şi titlul de Hereford
Imĭ sunt promise, Sîre.

Richard. Veḑĭ de nevasta, Stanley, de va comunica
Cu Richmond, prin scrisóre, rĕspunḑĭ tu pentru dênsa.

Buckingham. La cererea mea dréptă, ce ḑicĭ, Măria ta?

Richard. Par'că 'mĭ aduc aminte, al şeselea Henric
A prorocit că Richmond o dată va fi Rege,
Pe când Richmond acesta era un băieţel, —
Un Rege! — E posibil?

Buckingham. Mylord —

Richard. Cum nu 'mĭ a spus prorocul că'l voiŭ ucide eu
De'mĭ o sta el în cale?

Buckingham. Mylord, rĕspunsul vostru?

Richard. Un Richmond! — Intr'o vreme, trecând p'în Exeter,
M'au dus, de courtoisie, să visiteḑ castelul
Ce are nume Rougemont; ear eu am tresărit,
Căci îmĭ aduc aminte, de mult, când în Irlanda
Un bard îmĭ prorocise că voiŭ trăi puţin
Când voiŭ vedea pe Richmond.

Buckingham. Mylord, —

Richard. Ce oră e acuma?

Buckingham. E sigur îndrăsnélă din partea mea, stăpâne,
Să v'amintesc într'una de ce mi aţĭ promis.

Richard. Am întrebat ce ceas e

Buckingham. Curênd va bate ḑece.

Richard. Atuncea las' să bată

Buckingham. De ce ḑicĭ las' să bată?

Richard. Să vie lovitura s'înece glasul tĕu
Ce'mĭ turbură ideile. Să sciĭ, amicul meu,
Că aḑĭ de dat n'am poftă.

Buckingham. Atuncĭ, te rog, rĕspuude de vrei să ţiĭ sau nu.

Richard. Zĕu crede-mĕ, mĕ superĭ, 'ţĭ am spus că aḑĭ n'am poftă.

(Ese Regele Richard cu suita)

Buckingham. Cum! astfel resplătesce serviciile mele
Cu'-atât dispreţ? — d'aceia făcutu l'am eu Rege?
Mĕ voiŭ gândi la Hastings, şi voiŭ pleca d'aicea,
La Brecknoch, cât în viaţă păstreḑ sufletul meu.

(Ese).

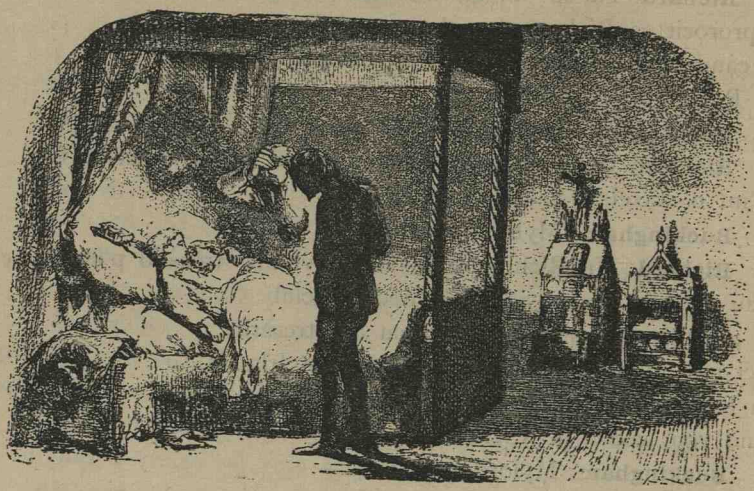

SCENA III.

Intră Tyrrel.

Tyrrel. S'a sevârşit în fine şi faptul sângeros,
Cea mai grozavă faptă de nemilos omor,
Ce s'a comis vr'o data în insula acésta;
Chiar Dighton, da, chiar Forrest pe carĭ am mituit
Spre a comite crima de crudă tyranie,
Obicinuiţĭ cu sânge ca fére fără milă,
Au fost mişcaţĭ în suflet cu blânda compasiune,
Şi povesteau cu lăcrimĭ cum au murit băieţiĭ.
«Pe îngeraşiĭ fragedĭ să'ĭ fi vedut dormind,»
Spunea cu lăcrimĭ Dighton, —
«Ţinânduse de mână, îmbrăţişaţĭ frăţeşte» —
(Pe când vorbea, chiar Forrest d'a plânge nu 'nceta).
«Ca marmora curată era al lor trup fraged;
«O dulce sărutare lipea acele buze,
«Ca patru rose roşiĭ 'nflorite p'o tulpină:
«Pe perină căduse din mâna lor o biblie,
«Ce'mĭ a muiat tăria când am zărit o 'colo;
«Cu tóte aste dracu» — Aicea s'a oprit,
Spuind 'nainte Dighton: «am stins în flórea ei

«O dulce şi perfectă a lumeĭ creaţiune...»
Cu vorbele aceste plecară, rĕŭ isbiţĭ
Cu remuşcare, glasul li se oprea în gât,
Erau grăbiţĭ să mérgă, şi eu i am lăsat,
Pe Rege să 'l vestéscă de faptul isbutit.

(Intră Regele Richard)

Dar eaca 'l că soseşce: – Trăiţĭ Măria ta!
Richard. E scumpul nostru Tyrrel! — Aducĭ plăcută veste?
Tyrrel. Da, dacă fericirea a Maiestăţeĭ vóstre
Constă 'n executarea poruncei ce 'mĭ aţĭ dat;
Fiĭ fericit, oh! Sire, căcĭ lucrul s'a făcut!
Richard. Vĕḑut ai singur Tyrrel?
Tyrrel. Da, chiar, mylord, cu ochiĭ 'mĭ.
Richard. Cadavrele vĕḑut aĭ, — chiar în mormêntul lor?
Tyrrel. Chiar preotu din Turnul sciu că 'ĭ a îngropat,
Dar să spun adevĕrul, în ce loc, bine nu sciŭ.
Richard. Să vii la mine, Tyrrel îndată după cină.
'Ţĭ voiŭ împlini dorinţa; la revedere déră.
Tyrrel. Cu plecăciune, Sire.

(Ese).

Richard. Inchis am în loc sigur pe fiul luĭ Clarence;
Pe fiă sa am împins'o să se mărite prost;
Pe când repauséḑă în sînul luĭ Abram;
Moscenitoriĭ gingaşĭ ai frateluĭ mĕu Edward;
Şi 'şĭ a luat adio nevasta mea din lume;
Eu bănuind acuma că Richmond de Bretagnia,
La tron vrea să ajungă făcênd o alianţă
Cu tênĕra princesă Elisabetha, fata
Lui Edward, drept la dênsa ca peţitor, mĕ duc.

(Intră Catesby)

Catesby. Mylord —
Richard. E rea sau bună vestea de viĭ aşia în pripă?

Catesby, E rea, mylord, căcĭ Morton la Richmond a fugit;
Ear Buckingham în juru'ĭ o cétă dîrge strânge
Din munţiĭ verḑĭ ai Gallieĭ, crescând din ḑi în ḑi.

Richard. Mai multă îngrijire de Ely şi de Richmond
Simţ eu, de cât de céta lui Buckingham din Gallia.
Dar aide, că sciu bine fricósa chibzuire
Urméḑă des zăbava.
Zăbava se cuvine când este slăbiciune;
Pripita decisiune pe mine me conduce!
Tu dute, strânge óstea: în mine 'mĭ e tăria;
Când trădătorĭ se mişcĕ, iuţéla e scăpare.

(Ese).

SCENA IV.

Inaintea palatului.

Intră Regina Margareta.

Margareta. A început în fine să tragă spre sfîrşit
A lor prosperitate; şi pică par' că cóptă
In gura hrăpitóre a morţei putreḑite.
Eu m'am ţinut ascunsă p'aicea împrejur,
Spre a privi peirea a duşmanilor mei;
Sunt martora voiósă desfăşurei 'ntregĭ
A tristei tragedie. Spre Franţia voiŭ pleca,
Sperând că şi sfîrşitul va fi mai negru încă
Dc cât promite astăḑĭ; nenorocito, plécă;
Sĕrmană Margareta! — Dar cine sunt acestia.

Intră Regina Elisabetha cu Duchesa de York.

Elisabetha. Vai! ce nenorocire! Vai' scumpiĭ copilaşĭ!
Ca flórea ne 'nflorite, hrăpită primavéra!
De sbóră încă 'n aer iubitul vostru suflet
Ci nu 'ĭ plecat departe în lunga vecinicie,

Uşor staţĭ împrejuru 'mĭ pe aripĭ îngerescĭ,
Să ascultaţĭ bocirea neconsolatei mame.

Margareta. Stând împrejuru'ĭ spuneţĭ, cum, aţĭ dreptatea schimbă
Isvorul vieţei vóstre în nópte nesfărşită

Duchesa. Atîte suferinţe cuvêntul 'mĭ au luat,
Şi limba 'mĭ obosită nu póte să se vaite.
Plantagenet iubite, ah! Edward, unde eştĭ?

Margareta. Plantagenet rĕsbună p'un alt Plantagenet;
Şi Edward pentru Edward murind plătesce astfel,

Elisabetha. Ai părăsit, Oh Dómne! pe mielul fără sprijin,
Ca să'l asvîrlĭ în ghiara acelui lup cumplit?
Ce, adormiseşĭ óre când faptul s'a comis?

Margareta. Da, adormiseşĭ óre când au murit odată
Băiatul meŭ cel gingaş cu tat' seŭ sântul Henric?

Duchesa. Vai! viaţa 'mĭ e o mórte, vederea mea e órbă!
Sunt umbra muritóre a cruduluĭ trecut;
Aicea odihnesce 'ţĭ o lungă ueodihnă.

(Se aşéţă pe pămênt).

Chiar pe pămêntul ăsta ce bea în nesciinţă
Nevinovatul sânge ce ţilnic e vĕrsat.

Elisabeta. Nu sciĭ să dai odihnă durerei, oboselei,
Mormênt fi pentru mine, măcar să pot uita:
Să nu mai cat odihnă, ci numai să rĕmâi
Uitătă 'n vecinicie; căcĭ cine să mai aibă
Prilej ca noi să plângă.

(Se aşéţă lângă dênsa).

Margareta. De trebui respectată durerea cea mai veche,
Veţĭ plângă voi cu mine, am dreptul de vechime,
Vor trece înainte a mele suferinţe.
Ear dacă suferinţa să se discute rabdă.

(Se aşéţă lângă dênsa).

Vorbind de ale mele, veţĭ aminti în tocmai
Pe tóte ale vóstre: — Eu am avut un Edward,

Până'l ucise Richard; avut ai tu un Edward,
Şi Richard îl ucise; un Richard ai avut tu,
Şi e ucis de Richard.

Duchesa. Aveam şi eu un Richard pe care l'ai ucis,
Erai şi tu acolo când l'au ucis pe Rutland.

Margareta. Aveai un fiu, un Clarence, şi Richard l'a ucis.
Din pântecile tele un lup născu în lume
Ce sémănă peirea pe unde se tăresce;
Un câine, dinţĭ ce are chiar în privirea sa,
El chinuiesce mielul şi sângele i'l bea;
Tiranul cel mai mare ce umblă pe pământ.
Cu lăcrimĭ el domnesce. — Din pântecile tele!
Pe cei ce 'ĭ urmăresce chiar la mormânt i duce.
Oh, Dómne! tot putinte, cel drept şi milostiv,
Cât sunt mulţumitóre că féra sângerósă
Predéţă chiar pe rodul afurisitei mame
Ce l'a adus în lume; tăcând'o să bocéscă
Pe lângă cele l'alte de dênsul vĕduvite.

Duchesa. Ah! veduvă lui Henric, nu, nu te bucura
In marea mea durere, căci martor 'mĭ este cerul
C'am plâns eu pentru tin.

Margareta. Aştéptă, că'mĭ e sete de rĕsbunare dulce,
Şi mult acum mĕ bucur privind cea rĕsbunare.
Cel Edward ce ucîse pe Edward, fiul meu
E mort, şi cel l'alt Edward s'a dus să'l resplătéscă;
York tĕnĕrul e başcă, căcĭ ambii împreună
Nu valorau atîta cât cel ce l'am perdut.
E mort şi Clarence, care 'mĭ a înjunghiat pe Edward;
Şi toţĭ cei ce priviră la scena 'nfiorătóre,
Curvarul Hastings, Rivers, Vaughan, junele Lord Grey,
Intimpinat au mórtea în flórea vieţei lor.
Ear Richard tot trăesce, al iadului agent
Ce e trimes în lume s'aducă lui Satana
Ce suflete găsesce; dar vine, e aprópe
Sfârşitul lui cel jalnic, nejăluit de nimenĭ.
Pământul se deschide, înflăcărat e iadul,
Ţip demoniĭ, ear sfinţiĭ se rógă ca să péră: —
Ah! taie 'ĭ firul vieţei; dâ, Dumnezeule,
Să pot cânta în fine — *Mistreţul a murit!*

Elisabetha. Spuseşĭ drept odinióră că va veni o vreme
Când voiŭ striga la tine să vii să blestemăm
Vipera 'nvenenată, spurcata stîrpitură.

Margareta. Da, te numi atuncea van echo depărtat
Al fostei mele cinste; văpsită amintire
Şi palidă ca umbra, a marelui trecut:
Figură linguşită, sĕrbată ca în glumă,
Şi mai 'nalt rădicată să caḑĭ şi mai de sus;
Batjocorită mumă a doi frumoşĭ copiĭ:
Ca într'un vis privită; stindard strălucitor,
Şi ţintă nimerită de or ce întĕmplare;
Icóna demnităţei; un suflet, o iasmă;
Regină numai 'n glumă să jocĭ ca pe o scene.
Dar unde 'ţĭ e bărbatul, şi undes' fraţiĭ tei?
Şi copilaşiĭ undes'? Cu ce aḑĭ te mai bucurĭ?
Se rógă, ḑice vre-unul: *Regina să trăiéscă!*
Baroniĭ, Lorḑiĭ undes' ce ierĭ te linguşieau?
Şi unde sunt ostasiĭ porunca'ţĭ ascultând?
Rĕspunde la acestea să veḑĭ ce eştĭ acuma.
Nu fericită sóţă, ci veduvă măhnită;
Nu mamă bucurósă, căcĭ plângi cuvêntul — »mamă;«
Cerênd cu umilinţă la cel cui acordeai;
In loc de o Regină o tîrfă 'ncoronată
C'o mie de necasurĭ; amar despreţuită;
Făceai să tremurĕ' — alţiĭ, şi nimenĭ nu te'-ascultă;
Veḑĭ a dreptăţei rótă ce fel s'a învêrtit,
Lăsându-te ca préda a anilor ce trec,
Cu suvenirul numai de ce ai fost odată
Ca să te chinuiéscă veḑênd ce ai ajuns!
'Mĭ ai usurpat tu locul; decĭ nu e cu dreptate
Să usurpeḑĭ o parte a suferinţei mele?
Pe gâtul teŭ cel mândru lăsa voiŭ eu să caḑă
Intréga grĕutate ce am purtat în parte.
Regino mult cercato, şi veduvă lui York
Vĕ dau un lung adio, — căcĭ merg să rîd în Franţia
De ce am plâns aicea.

Elisabetha. Ah! tu ce sciĭ să blestemĭ, aştéptă, stăi aicea
Invéţă-mĕ pe mine a blestema ca tine!

Margareta. Gonesce nóptea somnul, postind ḑi dupĕ ḑi:

Presenta ta durere compar'o ḑi şi nópte
Cu fosta'ţĭ fericire; creḑĭ că copiĭ tei
Erau şi chiar mai gingaşĭ de cât în adevĕr;
C' acela ce 'ĭ ucise e mai neomenos
Mai negru de cât este.
Veĭ înveţa atuncea ce lesne e să blestemĭ,

Elisabetha Invéţă-mĕ cuvinte, c'a mele sunt prea slabe!

Margareta. Fă dup' a mea povaţă.

(Ese Regina Margareta).

Duchesa. De ce calamitatea e plina de cuvinte?

Elisabetha. Prccum şi advocatul exprimă ce clientul
Doresce să reésă, aşia cu vorbe aspre
Durerea se alină' La mult ea nu servésce,
Dar inima 'ĭ uşóră când păsul 'şĭ l'a pus.

Duchesá. Atuncĭ dă drumul vorbei: să mergem împreună,
Cuvintele amare ce voiŭ rosti, să taie
Pe fiul meu, cum dênsul tăiat a viaţa dulce
A pruncilor tei fragedĭ,

(Se aud tobe).

Ascultă toba, vine; — fiĭ elocinte déră.

Intre Regele Richard cu trupele în marş.

Richard. Cum! cine întrerupe călătoria mea?

Duchesa. Aceia ce mai bine 'ţĭ întrerupea născarea
In pântecile sele, strângându-te de gât; —
Intrerupeam ş'omorurĭ nenumĕrate 'n lume
Ce ai comis, tălhare.

Elisabetha. Fă să'ţĭ ascunḑă fruntea coróna cea de aur,
Căcĭ sciu, citesc acolo măcelul celui 'n drept
Să pórtă cea cunună; şi mórtea nemilósă
A Lorḑilor la Pomtret.
Rĕspunde tu, păgâne, copiĭ mei unde sunt?

Duchesa. Vorbesce, asasine, George Clarence, unde e?
Şi unde este Edward copilul luĭ cel tênĕr?

Elisabetha. Şi unde este Rivers, Vaughan unde, unde Grey?
Duchesa. Şi ce făcuşĭ pe Hastings?
Richard. Sunaţĭ, sunaţĭ, corniştiĭ!—Să bată tobele!
Să nu auḑă cerul pe babele acestea
Pe unsul însultându'l; băteţĭ, sunaţĭ, vĕ spun. —

(Trompetele sună, tobele bat)

Acum aveţĭ răbdare vorbind încet şi dulce,
Altfel al vostru ţipet prea lesne îl înec,
Cu sgomotósa notă ce sune în resbel.
Duchesa. Eştĭ fiul meu tu, óre?
Richard. Da, mulţumesc pe Domnul, pe tatăl meu, pe tine.
Duchesa. Ascultă cu răbdare ce nu mai pot răbda.
Richard. Am moştenit prin sânge din caracterul teŭ.
Nu pot răbda cuvinte ce sună ca mustrare.
Duchesa. O vorbă să spun numai.
Richard. Vorbesce, nu ascult.
Duchesa. Voiŭ fi blajină, dulce şi moderată 'n vorbă.
Richard. Şi mai cu sémă scurtă căcĭ snnt grăbit, zeŭ, mamă.
Duchesa. Ai grabă mare, mare? — Te aşteptai pe tine,
Răbdând şi ḑi şi nópte nespusă agonie.
Richard. Dar n'am venit în fine ca să te bucurĭ, mamă?
Duchesa Nu, jur pe sânta cruce; o sciĭ tu ca şi mine,
Căcĭ ai venit în lume în iad să 'mĭ o preschimbĭ.
O tristă întêmplare 'mĭ a fost a ta venire;
Posacă arţăgósă copilăria ta;
Sĕlbatic când la şcólă şi spaima tutulor;
Furios în tinereţe, crud, îndrăsneţ, şiret;
Crescând în vêrstă mândru, înşelător şi reŭ,
Un ceas de bucurie avut am eu cu tine?
Un singur ceas? — ci spune.
Richard. Atât de neplăcută de este chiar vederea
Mea, pentru tine, lasă să 'nainteḑ mai iute,
Să nu te super, Dómnă, - Sunaţĭ corniştĭ şi tobe.
Duchesa. Ascultă-mĕ o dată
Richard. Rostescĭ prea grele vorbe.

Duchesa. O vorbă, numai una,
Căcĭ nicĭ-o-dată 'n viaţă nu mai vorbesc cu tine.

Richard. Aşia?

Duchesa. Sau vei muri prin justa cerésca îndreptare,
'Nainte d'a te 'ntórce, acest resbel sfîrşit;
Saŭ trista bĕtrâneţe sfîrşi-va viaţa mea,
Şi nicĭ o dată 'n lume nu ne vom întălni.
Eă dar cu tine 'n luptă blestemul meŭ cel aspru;
Pe câmpul de bătaie să stea mai greu pe tine,
De cât armura grósă cu care te îmbracĭ!

Cu partea cea adversă e rugăciunea mea.
Duşmaniĭ tei în aer vor auḑi şoptind
Neodihnitul suflet al pruncilor lui Edward,
Victoriĭ şi succese lor promitêndu-le.
Eştĭ ucigaş sfîrşitu 'ţĭ prea sângeros va fi
O viaţă de ruşine va fi demn terminată
C'o mórte sângerósă.

(Ese).

Elisabetha. Cuvênt am şi mai tare, cu tóte că în gura 'mĭ
Sunt vorbele mai slabe: Amin decĭ ḑic din suflet
La tóte ce 'ţĭ uréḑă.

(Voiesce să easă).

Richard. Mai stai puţin oh! Dómnă, doresc să 'ţĭ spun ceva.

Elisabetha. Băieţĭ regescĭ de sânge nicĭ unu nu 'mĭ rĕmâne
Să 'l poţĭ ucide, Richard; ear pentru fata mea,
Va fi călugăriţă şi nu Regină dênsa;
Nu cată s' atingĭ déră a ei obscură viaţă.

Richard. Ţi aş vorbi de dênsa, Elisabetha-'o chémă,
Frumósă şi graciósă şi plină de virtuţĭ.

Elisabetha Şi dênsa vrei să móră? Ah! las'o să trăiescă!
'I voiŭ corumpe cinstea, pătându'ĭ frumuseţea,
Voiŭ spune că lui Edward am fost necredinciósă;
Voiŭ arunca pe dênsa un vêl de infamie:
Tot, numai să trăiéscă departe de măcelurĭ,
Mărturisi voiŭ tare că nu e a lui Edward.

Richard. Acésta nu vei face căcĭ e de neam regesc.

Elisabetha. Dar ca s'o scap de mórte voiŭ spune că nu este·

Richard. In nascerea ei tocmai găsesce siguranţiă.

Elisabetha. Cu astă siguranţiă muriră fraţiĭ ei.

Richard. In lume, care scapă de ce e scris să fie?

Elisabetha. Când este scris destinul de cel ce nu cunósce
Nicĭ simţul chiar de milă: pe copilaşiĭ altfel
Ar fi surîs destinul.

Richard. Vorbescĭ ca când eŭ singur 'mĭ aş fi ucis nepoţiĭ.

Elisabetha. Destulă mulţnmire nu fuse pentru tine
Să le eai libertatea, familia, domnia?
'Ţĭ a trebuit şi viaţa? Or cine cu'-a sa mână
A sevărsit păcatul, tu, tu l'ai ordonat;
N'avea tăiş cuţitul pân' nu l'ai ascuţit
Pe inima ta crudă şi tare ca o piatră,
Ca să pătrunţă lesne în inima lor blândă.
Cu ale tele crime par' că s' obicinuită,
Şi setea résbunărei în mine pare stinsă,
N'ar fi posibil altfel de dênşiĭ să vorbesc!
'Ţĭ aş sfăşia şi ochiĭ din chipul teŭ de câine;
Pe pieptu'ţĭ aruncată m'aş rupe în bucăţĭ,
Ca barca asvîrlită pe stăncĭ primejdiósă!

Richard. Să n'am noroc oh! Dómnă, în ce am întreprins,
De nu doresc mai bine la voi şi la ai voştri,
De cât cel reŭ ce 'n gându'ţĭ au suferit prin mine.

Elisabetha. Ce bine mai rĕmâne să gust în astă lume?

Richard. Inaintarea, Dómna. princesei, fetei vóstre.

Elisabetha. La eşafod s'ajungă mai iute, înţeleg.

Richard. La trépta cea mai 'naltă a templului glorios, —
Cununa 'mpĕrătéscă dorită de toţĭ ómenĭ

Elisabetha. Deşértă linguşire am în aceste vorbe!
Ce demnitate ore, ce stare, ce onóre
Poţĭ acorda acuma la bieţiĭ mei copiĭ?

Richard. Voiŭ rĕspândi onóre şi cinste fără mărgini
Pe un copil al vostru.
In Lelthe dér înécă amara amintire
A rĕului acela ce creţĭ că am comis.

Elisabetha. Vorbesce dér o dată ca nu cum-va să 'ţĭ péră
Cel gust de bunătate pe când vorbescĭ cu mine.

Richard. Să sciĭ dér că din suflet iubesc pe fata vóstră.

Elisabetha. Fii sigur că din suflet te crede mama ei.

Richard. Cum, ce fel ţicĭ că crede?

Elisasetha. Mylord, cred că din suflet iubescĭ pe fata mea.
Tot cu aceaşĭ iubire iubeai pe fraţiĭ ei. —
Iţĭ mulţumesc din suflet de dragoste ca asta.

Richard. Nu judeca în pripă; confunţĭ ce voiŭ să spun:
Am ţis că din tot suflet iubesc pe fata vóstră,
Şi că am intenţiunea s'o fac Regina mare.

Elisabetha. Şi cine 'ĭ va fi Rege, în intenţiunea vóstră?
Richard. Chiar cel ce o va face Regină; — care altu?
Elisabetha. Ce, tu?
Richard. Chiar eu. — Cum ţi se pare?
Elisabetha. Cum sperĭ a o decide?
Richard. Acesta chiar e lucrul ce ai să mĕ înveţĭ,
Căcĭ o cunoscĭ mai bine.
Elisabetha. Vrei s' afli de la mine?
Richard. Te rog cu umilinţă
Elisabetha. Trimete 'ĭ chiar prin omul ce a ucis pe Prinţiĭ,
Două inimĭ sângerânde, pe care ai se scriĭ
Sunt Edward, eu suut Richard; va plânge ea citind;
Pe urmă mai oferă 'ĭ, — precum odinióră
Regina Margareta a presintat lui tat' teŭ
Batista fumegândă cu sângele lui Rutland. --
Oferă 'ĭ o batistă, spuindu 'ĭ că a sters
Nevinovatul sângă al micilor eĭ fraţĭ,
Şi spune 'ĭ să usuce a ochilor ei lăcrimĭ
Cu cârpa ancă caldă.
De veḑĭ că nu se mişcă, că n'o facĭ să te'-adore
Trimete 'ĭ şi o listă, în care să 'ĭ expui.
Şi alte multe fapte.
Cum ai făcut să péră pe Clarence unchiul ei,
Şi unchiul ei Lord Rivers, şi ḑi, că pentru dênsa
Ai otrăvit pe Anna sĕrmana ei mătuşă.
Richard. Dar rîḑĭ de mine, Dómnă, nu póte fi acesta
Un mijloc ca de dênsa să fiŭ iubit vr'o dată.
Elisabetha Nu sciu o altă cale;
Afară de ai pune un chip ce nu 'ĭ al teŭ,
Să nu mai fi cel Richard autorul rĕului.
Richard. Dar spune 'ĭ că amorul c'el am eu pentru dênsa,
M' împinse chiar la crima!
Elisabetha. In adevĕr atuncea te ar lua fiĭ sigur,
Amoru 'ţĭ căpătându'l c'un preţ aşia de mare.
Richard. Nu voiŭ putea desface un lucru din trecut;
Şi or ce om greşesce, ear mai târḑiu regretă,
Când judecă mai matur de ce s'a petrecut.
Chiar de smulsei domnia dela băieţiĭ tei,
Ca să repar voiŭ da o Princesei, sorei lor.

Nu sună-' atît de dulce cuvêntul de bunică
Ca titlul cel de mamă? Nu 'ĭ dragostea aceiaşĭ
Ce simte ş'una ş'alta? — Sunt ca copiĭ, nepoţiĭ,
O tréptă mai departe, — din sângele acelaş.
In tinereţea vóstră copiĭ v'au supĕrat,
A vóstră betrâneţe găsi va mângăiere
In pruncĭĭ mei, mai dulce; că n'a domnit ca Rege
Al vostru fiu, — d' aceia verşĭ lăcrimĭ de durere?
Prin întêmplarea asta va deveni Regina
A vóstră fată numai.
Aş face şi mai multe să pot recăpăta
Favórea vóstră, ânsă atîta numai pot;
Primesce dér şi értă.
Marquesele de Dorset ce 'ncércă să s'ascundă
Umblănd în rătăcire p'in ţĕrmurĭ depărtate,
Va fi chemat acasă prin pacinica unire
Şi 'naintat la slujbe, la funcţiunĭ înalte;
Iar Regele ce chémă pe fiica ta soţie,
Voios chema va frate pe Dorset, fiul teŭ;
Şi ânc' o dată mamă vei fi a unui Rege;
Voiŭ 'nlocui ruina trecutului cel jalnic
Prin veacurĭ nesfîrşite de lungă mulţumire.
Ah! pentru noi, mĕ crede, zîmbesce viitorul!
Ear lăcrimile calde ce ai vĕrsat se schimbă
In şire argintate de albĭ mărgăritarĭ;
Căcĭ înţecit mai tare simţi vei fericirea
Cu cât a fost mai crudă nenorocirea, care
Din ochiĭ tei le smulse.
Decĭ dute, scumpă mamă, la fata ta, ţic, dute,
Cu mature cuvinte învinge 'ĭ modestia;
Prepar'o ne 'nvĕţată p'un curtesan s' asculte:
In sînul ei cel fraged o flacăre însuflă
Ce să 'ĭ aţîţe setea domniei aurite:
Asemenea mai spune 'ĭ că după ce cu óstea 'mĭ
Voiŭ potoli rĕscóla, — pe Buckingham mişelul
Cum merită plătindu'l, pe fruntea mea purtând
Guirlanda victoriósă, veni voiŭ să conduc
Biruitor, Regina, la patul nopţial!

Şi ascultând povestea triumphurilor mele,
Va fi triumphătórea stăpână lui Caesar.

Elisabetha. Şi cum creḑĭ că 'ĭ mai bine să ḑic, vorbind de tine
Al tatălui ei frate sau unchiul ei să ḑic?
Sau vrei să ḑic c' acela ce a măcelărit
Pe unchiŭ ei, pe fraţiĭ, o cere de nevastă?
Făcând în locu'ţĭ curte, ce titlu vrei să 'ţĭ dau
Ce ar putea să 'ĭ placă mai mult ca să te ea?

Richard. Convinge-'o chiar că pacea a ţerei nóstre 'ntregĭ
Va fi asigurată prin astă alianţă.

Elisabetha. Va cumpĕra cea pace c'o viaţă de resbel.

Richard. Mai spune 'ĭ că stăpânul ce póte porunci,
Cu umilinţă cere.

Elisabetha. Ceva ce un alt Rege mai mare că toţĭ regĭ
Oprit a să se facă.

Richard. Arată 'ĭ c' o Regină puternică va fi.

Elisabetha. Să plângă tot ca mă 'sa că titlul l'a purtat.

Richard. Mai spune 'ĭ că 'mĭ inspiră o vecinica iubire.

Elisabetha. Cu tine, câtă vreme va ţine vecinicia?

Richard. Cât viaţa ei va ţine o dulce dragoste.

Elisabetha. Dar câtă vreme, spune, va ţine viaţa ei?

Richard. Cât vor permite cerul, destinul şi natura.

Elisabetha. Cât va lăsa 'o iadul şi Richard să trăiéscă.

Richard. Că Regele ei, astăḑĭ devin supusul ei.

Elisabetha. Dăr ea, ce 'ţĭ e supusă ca Rege te abhoră.

Richard. Te rog fiĭ elocinte în interesul meŭ

Elisabetha. Mai mult efect va face o întêmplare, spusă
Adevĕrat, întocmai precum s'a întêmplat.

Richard. Curat decĭ povestesce 'ĭ iubirea mea întrégă

Elisabetha. Curat d' aş povesti'o ar fi în styl prea aspru.

Richard. Cuvinte arḑĕtóre lipsite d' adêncime.

Elisabetha. Sunt recĭ, înmormêntate ca bieţiĭ copilaşĭ
Ascunşĭ adânc în grópă, în flórea vieţei lor.

Richard. Nu mai vorbi de dênşi, e lucru din trecut.

Elisabetha. Vorbi voiŭ, al meu suflet cu milă se sfăşie.

Richard. Pe ordinele mele jur, pe coróna mea —

Elisabetha. Mângite, terfelite, mai mult chiar, usurpate.

Richard. Jur —

Elisabetha. Ah! nu jura pe ele, — nu e un jurămênt
Sfinţita sa onóre vitezul Sântu Gheorge
O perde, când atîrnă la peptu 'ţĭ mişelesc;
Cavalerésca cinste a ordinelor tele
Pătată'ĭ cu necinste.
Coróna'ţĭ usurpată e desbrăcată asiăḑĭ
De fala sa regală.
Un jurămênt d'ei face ce póte fi creḑut,
Jura vei pe un lucru ce nu l'ai feştelit.

Richard. Jur dér pe astă lume —

Elisabetha. Şi lumea este plină de rĕul ce 'l comiţĭ.

Richard. P'a tatălui meŭ mórte. —

Elisabetha. Prin viaţa ta, cea mórte destul ai necinstit'o

Richard. Jur dér pe mine însumĭ —

Elisabetha. Persóna ta pe tine prea mult te maltratéḑă.

Richard. Pe D-zeŭ atuncea —

Elisabetha In contra Lui pecate mai multe ai comis.
D'aveai puţină frică să nu 'ţĭ calcĭ jurământul,
Unirea întocmită de fratele teŭ Edward
Era săţie ancă, — şi el trăia acuma:
D'aveai puţină frică credinţa s'o păstreḑĭ,
Coróna 'mpărătéscă ce 'ncinge capul teŭ,
Era s' încingă fruntea a pruncilor mai gingaşĭ; —
Era aḑĭ să trăiéscă şi Prinţiĭ amenduoi,
Cei cari acum sunt préda, din viclenia ta,
A vermilor, în grópă. Ce 'ţĭ mai rĕmâne, spune,
Pe ce să jurĭ, acuma?

Richard Pe viitor, jura voiŭ.

Elisabetha. Perdut ai viitdrul prin tot trecutul teŭ.

Richard. Să nu 'mĭ ajute Domnul pe inamiciĭ mei
Să'ĭ asupresc cu braţul,—să cad prin mine însumĭ.
Nicĭ cerul nicĭ norocul să nu 'mĭ zîmbéscă dulce,
Să n'am repaos ḑioa, să n'am odihnă nóptea; —
Staţĭ stele împotrivă la tot ce întreprind
De n'oiŭ iubi în viaţă cu dragoste curată
Cu sântă devoţiune, cu inima întrégă
Pe fiica ta frumósă cu chip impărătesc.
Intr'ênsa fericire găsi vei pentru tine
Cu mine împreună; ear fără dênsa mórtea,

Peirea, nimicirea, ruina îngrozitóre
Urméză pentru ţéră şi pentru toţĭ ai noştri;
E singura scăpare aceia ce am spus.
Şi ast-fel, dragă mamă, căcĭ ast-fel te numesc,
Te rog fiĭ advocatul, pledéţă pentru mine.
Ce am să fiu, rog spune 'ĭ ci nu ce'-a ce am fost;
Nu cer ce a ce merit dar ce voiŭ merita;
Au fost şi timpurĭ grele ce multe au impus,
Spre a s'ajunge scopul cel mare, glorios.

Elisabetha. Mĕ ispiteşce dracu pe tine ascultând,

Richard. De póte fi ispită să facĭ ce este bine.

Elisabetha. Dér să mĕ uit eu însumĭ?

Richard, Uitându-te zĕŭ numai 'ţĭ vei face mare bine.

Elisabetha. Tu ânsă eştĭ acela ce 'mĭ ai ucis copiĭ, —
Şi eu să fiu aceia ce 'ţĭ dau pe fata mea?

Richard. Vei fi prin faptul ăsta o mumă fericită.

Elisabetha. Mĕ duc, — să 'mĭ scriĭ îndată,
Să afliĭ dela mine ce are să 'ţĭ rĕspundă.

Richard. Dă 'ĭ dulcea sărutare amorul ce 'ĭ trimete.

(O sărută, ese Regina Elisabetha).

Ah! próstă, îndulcită femeie şchimbătóre!
Ce veste duci, amice?

Intră Ratcliffe, după dênsul Catesby.

Ratcliffe. Stăpâne prea putinte, pe apa apusénă
Plutesce cu mândrie o flotă numĕrósă;
Spre ţĕrmul ce'-o primesce alérgă s'o respingă
O cétă îndoiósă din partisaniĭ noştri:
Se crede chiar că Richmond e amiralul lor;
Acolo ancoréţă, se ţice aşteptând
Pe Buckingham, cu care vor debarca în ţéră

Richard. Să mérgă unu iute la Ducele de Norfolk, —
Tu în persónă, Ratcliffe, — sau Catesby, — unde e?

Catesby. Aicĭ, stăpâne, gata.

Richard. Te du la Duce, Catesby.

Catesby. Cu cea mai mare grabă, mylord, la el voiŭ merge.

Richard. Aicĭ, aprópe, Ratcliffe, — pornesce drept la Salisbury,
Şi când ajungĭ acolo — (lui Catesby) uituc şi nătărău,
De ce rĕmâi aicea, şi nu te ducĭ la Duce;
Catesby. Antâi să 'mĭ spunetĭ, Sire, ce poruncitĭ să 'ĭ ḑic
Că Majestatea Vóstră doresce să se facă,
Richard. Adevĕrat ḑicĭ, Catesby, să strângă imediat
Oştire cât de multă şi bine încercată,
Să 'mĭ ésă înainte, făr' a vesti pe nimenĭ
In câmpul lângĕ Salisbury,
Catesby. Mĕ duc,

(Ese)

Ratcliffe. La Salisbury ce poruncă e pentru mine, Sire?
Richard. Ce vrei să facĭ acolo, pân' n'oiŭ ajunge eu?
Ratcliffe. 'Mĭ atĭ poruncit, stăpâne, să merg eu înainte.

(Ese).

Intră Stanley.

Richard. Imi vine o ideie. — Ei, Stanley, ce mai spui?
Stanley. Nicĭ bună veste. Sire, cu care să te bucurĭ,
Nicĭ rea destul să facă ca să fiĭ supĕrat.
Richard. Ei bravo! — o enigmnă! — ceva nicĭ bun nicĭ rĕu!
Ce trebuinţă este d'atîta ocolire,
Când potĭ aşia de lesne să spui ce ai de spus?
Rĕspunde dér, — ce veste?
Stanley. Pe mare este Richmond.
Richard. Acolo să se 'nece; pe el să fie marea;
Ce face el acolo, mişelul renegat?
Stanley. De alt fel nu pot spune, ghicind dór bănuiesc.
Richard. Şi cum e ce ghicescĭ?
Stanley. Cred că împins de Dorset, de Buckingham şi Morton,
Revendică coróna a ţerei ce domnescĭ.
Richard. Ce, gol e óre tronul, şi spada e netrasă?
Murit a Domnitorul? Domnia e vacantă?
Moscenitor în viaţă e altul de cât mine?

Ş'în Auglia nu domnesce heredele lui York?
Acuma spune'mĭ déră cu ce drept vine Richmond?

Stanley. De nu e pentru asta nu pot ghici ce cată.

Richard. Că dacă el nu vine coróna s'o hrăpéscă,
Nu poţĭ ghici ce cată pe teritorul nostru!
Ah! Stanley, mult 'mĭ e témă că vrei să mergĭ cu dênsul.

Stanley. Nu, Sire, de acésta să nu me bănuiescĭ.

Richard. Atuncea und' ţĭ e trupa cu care să'l respingĭ?
Urmaşiĭ unde s', unde sunt toţĭ vasaliĭ teĭ?
Nu'mĭ spune! — Sciu prea bine: — spre mare ei alérgă,
Conduc în siguranţă pe trădător, ce vine
Coróna să'mi hrăpéscă.

Stanley. Stăpâne, să n'o credeţĭ; în nord îmĭ sunt amiciĭ.

Richard. Prieteşug de ghiaţă: — Ce cată ei în nord,
Când în apus pe Rege să'l ocrotéscă cată?

Stanley. Nicĭ n'am primit poruncă, stăpâne prea putinte:
Dar daţi'mĭ numaĭ voie să plec d'aicĭ în grabă
S'adun ai mei prietenĭ ş'apoi să v'întâlnesc
Or unde vĕ va place.

Richard. Da, da, eştĭ din aceia ce s'intr'unesc cu Richmond;
Eu nu me pot increde.

Stanley. Prea înălţate Dómne,
N'aveţĭ cuvênt, mĕ credeţĭ, să v'îndoiţĭ de mine;
Nicĭ n'am trădat vr'o dată nicĭ voiŭ fi trădător.

Richard. Ei dute, strânge ómenĭ: dar vei lăsa cu mine
Pe fiŭ tĕu George Stanley; credinţă decĭ păstréḑă
Căcĭ altfel d'a sa viaţă nu voiŭ putea rĕspunde.

Stanley. Aşia vĕ rog să'ĭ faceţĭ de n'oiŭ fi credincios.

(Ese Stanley)

Intră un vestitor.

Vestitor. Aflat-am, Maiestate, din svon şi prin prietenĭ,
Că Courtenay cu-al sĕŭ frate episcopul trufaş
La Exeter aţîţă în arme să se scóle
Tot Devonshirul, gata s'alerge la semnal.

Intră un al doilea vestitor.

2-lea Vestitor. In Kentul Maiestate, s'au resculat în arme
Toţĭ ómenĭĭ luĭ Guildford: pe fie-care ceas
Se întăreşce forţa a insurgenţilor.

Intră un al treilea vestitor!

3-lea Vestitor. Mylord, armata dîrjă a marelui Buchingham....
Richard. Nu maĭ cobiţĭ într'una ca bufniţe ce sunteţĭ!
Plecaţĭ d'aicea iute, şi nu veniţĭ la mine
Cu ast-fel de vestire.

(Îl lovesce).

3-lea Vestitor. Acésta este vestea ce vream să vi o spun:
Inundaţiunĭ subite au risipit d'o dată,
Armata lui Buchingham, şi dênsul e fugar
Nu se mai scie unde.
Richard. Amice, cer ertare
Poftim ceva cu care să vindeci lovitura.

(Îi aruncă o pungă),

Luatu-s'a mĕsură să se proclame tare
Că cel ce va aduce pe trădător 'nainte'mĭ,
Primi-va de la mine rĕsplata pentru faptul?
3-lea Vestitor Deja eşit-a astă-ḑĭ acéstă proclamare.

Intră un al patrulea vestitor.

4-lea Vestitor. In Yorkshirul se ḑice că s'ar fi resculat
Sir Thomas Lovel. Sire, Marquesele de Dorset.
Măriei Vóstre ânsă aduc plăcuta veste
Că vijeliĭ grozave au risipit pe mărĭ
Puternica flotilă pornită din Bretagnia:
Trimise luntre Richmond spre Dorsetshire, să afle
Cât sunt de favorabilĭ locuitoriĭ ţĕrei,

I s'au adus rĕspunsul c'au întâlnit mergând
Imprăştiata cétă lui Buchingham fugarul:
Perḑând atuncĭ curagiul s'au îmbarcat din nou
Spre Franţia cu grăbire.

Ricnard. 'Nainte! Inainte! de óre ce subt arme
Nu suntem pentru luptă cu un ostaş strein,
Şi să stîrpim un duşman eşit chiar d'între noi.

Intră Catesby.

Catesby. S'a prins în fine, Sire puternicul Buchingham;
Acésta este vestea cea bună ce aduc;
Mai este ânc'o scire mai tristă de cât asta
Ce trebui ânsă spusă, că comtele de Richmond
A debarcat la Milford c'o forţă însemnată.

Richard. Alérgă tu la Salisbury, (pe când vorb·im aicea
O bătălie mare puteam să câştigam. —)
Şi să se dea poruncă pe Buckingham să 'l ducă
La Salisbury, ear cei l'alţĭ să vie dupĕ mine.

(Ese)

SCENA V.

O odaie în casa Lordului Stanley.

Stanley şi Sir Christopher Urswick.

Stanley. Sir Christopher, din partea !mĭ, lui Richmond spune asta.
Pe fiŭ meù George Stanley, mistreţul l'a închis
In négra 'ĭ vizunie.
De vin în ajutoru 'ĭ va cade capul lui;
Acésta mĕ opresce să pot lucra cu dênsul.
Dar spune 'mĭ, unde óre se află Richmond astăḑĭ?

Sir Christopher. La Pembroke sau la Harford în Gallia apusénă.

Stanley. Din cei ce sunt cu dênsul numesce 'mĭ pe câţĭ-va

Sir Christopher. Antâi Sir Walter Herbert, un renumit soldat:
Apoi Sir Gilbert Talbot, mai e şi William Stanley;
Şi Pembroke mult temutul, cu Oxford, Sir James Blunt,
Pe urmă Rice ap Thomas, c'o vitejéscă cétă;
Şi alţĭ destui ca dênşi de nume şi valóre;
Inaintând spre Londra de nu s'o îngriji
Să li se întrerupă prin forţă marşul lor.

Stanley. Intórcete atuncea în grabă la stăpân' teŭ,
Din partea mea salută 'l, şi spune 'ĭ dela mine,
C' a consimţit Regina cu mare bucurie
Pe fiica sa cu dênsul s'o logodéscă 'n Londra.
Afară de acestea, scrisorile de faţă
Vor arăta şi alte ce am în gândul meŭ.
Prietene adio.

(Dă hârtiĭ lui Sir Christopher).

(Es).

ACTUL AL CINCELEA

SCENA I.

Salisbury.*) — O piață.

Intra sheriful cu un pazitor ducând pe Buckingham la mórte.

Buckingham. Nu 'mĭ va permite Richard să'ĭ fac o rugăciune?

Sheriful. Acésta nu se póte, supune-te, mylord.

Buckingham. Voi, Hastings, copilașiĭ lui Edward, Rivers, Grey,
Sânțite Rege Henric și tinere Prinț Edward,
Tu Vaughan, și toțĭ aceia ce v'a nenorocit
Mârșava nedreptate a tiraniei d'astă-ḑĭ;
Privițĭ a mea peire, și chiar spre rĕsbunare
Rîdețĭ de mine; încă de pot în ceasul ăsta
Sufletele-vĕ triste în vecĭ neodihnite,
Văsduhul să'l pătrundă să véḑă pe pământ!
In câte suntem astă-ḑĭ? — E ḑioa morților,
Așia, băiețĭ, îmĭ pare.

Sheriful. Mylord, chiar astă-ḑĭ este.

---

*) Pronunțat Solsbri.

Buckingham. Ah! prasnicul acesta ve trebui să fie
Şi ḑioa morţei mele. In timpul lui Edward
Pe astă ḑi jurat-am că voiŭ fi credincios
Copiilor lui fragedĭ şi sóţei Regeluĭ:
Pe astă ḑi jurat-am aceluia credinţă
In care' aveam credinţă mai mare ca 'n ori-cine;
Acéstă ḑi nefastă fricosului meŭ suflet,
Va fi cea de pe urmă a faptelor nedrepte
Ce am comis adesea.
Şi cel ce vede tóte, cu care am glumit,
Pe capul meu nemernic îmĭ împlinesce ruga;
Chiar ast-fel el întórce tăişul celui rĕu
In pieptul sĕu să intre.
Pe mine cade astă-ḑĭ blestemul Margaretei, —
Ḑicea: «Când cu durere, el *), sufletul teŭ mândru
«Îl va sdrobi, atuncea mărturisesce 'n fine
«C'am fost prorócă bună!»
Acuma decĭ mĕ duceţĭ la mórtea ruşinósă:
Rĕu rĕsplétesce rĕul pe cel ce are vina.

(Es Buckingham etc.)

SCENA II.

O câmpie lângă Tamwerth.

Intra Richmond cu musica si drapelul. Oxford. Sir James Biunt, Sir Walter Herbert cu trupele în mars.

Richmond. Vitejilor tovarăşĭ şi mult iubiţĭ prietenĭ,
Voi, suferind ca mine subt jugul tiraniei,
Intrarăm pân'aicea în interiorul ţĕrei
Şi nu întêmpinarăm nicĭ semn de 'mpedicare.
Ear socrul meu Lord Stanley prin chiar scrisórea asta
Ne dă speranţă bună, urându-ne isbândă.

---

*) Richard.

Mistreţul cel sĕlbatic, infam usurpător
Ce via şi câmpia v'a devastat'o, 'n flóre
Din caldul vostru sânge bênd, şi făcându'şĭ sghiabul
Adânc în pieptul vostru, — acest mistreţ scârbos
Îşĭ are vizunia în centrul ţĕrei nóstre.
Precum aflai aprópe de Leicester *) el predéḑă:
O ḑi e pân' acolo din Tamworth, unde suntem.
Cu D-zeu să mergem, vitejiĭ mei prietenĭ,
Să dobîndim şi pace şi linişte eternă
Printr'o supremă luptă de viaţă şi de mórte.

Oxford. Găsi-va fie-care în consciinţa sa
O ascuţită sabie să taie ucigaşul.

Richmond. N'am nicĭ o îndoiélă că chiar amiciĭ lui
Spre noi se vor întórce.

Biunt. El n'are alţĭ prietenĭ de cât acei ce frica
I ţine lângă dênsul, la ceasul de nevoie
I va chema ş'atuncea nu vor fi lângă el.

Richmond. Da, tóte ce le spuneţĭ viu în favórea nóstră;
Decĭ, scumpiĭ mei tovarăşĭ, cu D-zeu 'nainte:
Speranţa 'ĭ lucru mare, şi iute ne conduce;
P'un Rege 'l póte face un zeu, pe cel mai mic
Il póte face Rege.

(Es).

SCENA III.

Câmpia de la Bosworth.

Intră Regele Richard cu trupele, Ducele de Norfolk, Comitele de Surrey si alţi.

Richard Taberile le faceţĭ chiar în câmpia asta
Ce se numesce Bosworth.
Mylord de Surrey, spunemĭ de ce eştĭ aşa trist?

Surrey. Mai îngrijit par póte de cât mĕ simt în suflet.

---

*) Pronunţat Lester.

Richard. Mylord de Norfolk —
Norfolk. Aicĭ, gracióse Sire.
Richard. Ne vom ciocni, — ce ḑicĭ tu, ei, Norfolke iubite?
Norfolk. Sperăm să dăm mai multe de cât primim, mylord.
Richard. Decĭ aşeḑaţi'mĭ cortul: aicea voiŭ dormi.

(Soldaţiĭ încep a aşeḑa cortul Regeluĭ).

Dar unde óre mâine? — Tot una'ĭ pentru mine. —
In numĕr, care scie ce forţă au duşmaniĭ?
Norfolk. Miĭ şése, póte şepte cel mult, d'o fi atîţea.
Richard. Bun. combatanţiĭ noştri sunt trei orĭ cât ai ḑis.
Pe urmă e o forţă în numele de Rege
Ce le lipseşce 'colo. — Nu'ĭ gata încă cortul?
Mylorḑĭ, să recunóscem terenul unde suntem; —
Chemaţĭ câţĭ-va din ómenĭ ce se pricep la asta; —
Vedeţĭ de disciplină; să nu mai zăbovim;
Pe ḑioa cea de mâine avem destulă trebă.

(Es).

Intră pe partea opusă a câmpieĭ, Richmond, Sir William Brandon, Oxford şi alţĭ Lorḑĭ. Câţĭ-va din soldaţĭ aşéḑă cortul luĭ Richmond.

Richmond. Veḑĭ, somnorosul sóre în aur s'a apus.
Strălucitórea cale ce a descris în cer
Promite pentru măine un timp senin, frumos. —
'Ţĭ încredinţeḑ, Sir William să porţĭ stindardul meu. —
Chărtie şi cernélă în cortul meu trimete'mĭ;
Voiŭ chibzui acolo proiectul bătăliei,
Anume fie cărui voiŭ desemna purtarea,
Trăgând folos mai mare din mica nóstră trupă.
Iubite Lord de Oxford, — şi bun Sir William Brandon,
Precum şi Walter Herbert, voi, rĕmâneţĭ cu mine:
Va comanda Lord Pembroke chiar regimentul seŭ;
Iar tu, Blunt căpitane, salută'l pentru mine,
Şi în zor de diminéţă, din partea mea, poftesce 'l
Sĕ viă să mĕ véḑă în cortul meŭ, aicea: —
Mai am o rugăciune să 'ţĭ fac, iubite Blunt;
Sciĭ óre unde este Lord Stanley cu ai sei?
Blunt. De n'am greşit drapelul (ce greu se póte crede)

E depărtat d' aicea spre sud, un kilometru
De locul unde şede chiar Regele postat.

Richmond. De este cu putinţă, dar făr' a fi pericol,
Iubite Blunt, încércă cu dênsul să te veḑĭ
Şi grabnic dă 'ĭ din partea 'mĭ un important răvaş

Blunt. De m' o costa chiar viaţa voiŭ încerca, mylord;
Dea Domnul astă nópte să dormĭ liniştit.

Richmond. Adio, căpitane. — Să mergem, Domniĭ meĭ
Să chibzuim de tóte ce mâine e să facem;
Dar să intrăm 'năuntru căcĭ vêntul bate rece.

(Se retrag în cort).

Intră în cortul opus Regele Richard, Norfolk, Ratcliffe şi Catesby.

Richard. Ce oră e?

Catesby. Mylord, e ora cinei.
Nouă ore, chiar trecute.

Richard. Nu voiŭ cina diseară. —
Puneţĭ 'mĭ lângă mine chărtie şi cernélă. —
Lărgitu s'a mantaua în ea să nu m' împedic? —
Aţĭ pus la îndemâna armura mea în cort?

Catesby. Precum doriţi sunt tóte şi preparate gata.

Richard. Te du, iubite Norfolk, la postul teŭ acuma;
Veghéḑă cu credinţă, eă sentinele bune.

Norfolk. Mĕ duc, mylord.

Richard. Cu ciocârlia mâine deştéptă-te, bun Norfolk.

Norfolk. Poţĭ fi pe pace, Sire.

Richard. Ratcliffe —

Ratcliffe. Mylord?

Richard. Trimete o patrula la regiment la Stanley,
Comandă 'ĭ să soséscă pân' nu se face ḑi
Cu óstea sa, aicea: ca nu cum-va să caḑă
Copilul lui în nóptea ce n'are diminéţă. —
(Lui Catesby) Tu, tórnă 'mĭ vin, 'mĭ e sete, şi dă 'mĭ şi un ceasornic*)
Pe calul meŭ alb, Surrey, să puneţĭ şeaua mâine. —

---

*) O luminare cu semne pe ea, arătând ceasul prin cantitatea arsă.

De lance aveţĭ grijă să nu atîrne greu. —
Ratcliffe —

Ratcliffe. Mylord?

Richard. Veḑut ai pe posacul Northumberland p'aicea?

Ratcliffe. Da, dênsul în persónă, şi comtele de Surrey
Când sórele sfinţise se preumblau p' în lagăr
Imbărbăţind soldaţiĭ.

Richard. Sunt mulţumit; acuma dă 'mĭ un pahar de vin
Nu simt ca tof-d'a-una gătéla cea de spirit
Ce nu 'mi lipsise încă. Bun, pune 'l gios acolo. —
Hârtia şi cernéla sunt gata cum am spus?

Ratcliffe. Mylord, sunt tóte gata.

Richard. Comandă sentinelei să ţie pază bună;
Ş' acum mĕ lasă singur. Cam pe la mieḑul nopţei
La cortul meu revino s'ajuţĭ când me armeḑ. —
Acum me lasă, — plécă.

(Regele Richard se retrage în interiorul cortuluĭ)

(Es Catesby şi Ratcliffe).

Se deschide cortul luĭ Richmond descoperindu'l în mijlocul ofiţerilor sei.

Intră Stanley.

Stanley. Noroc şi biruinţă p'asupra ta să sbóră!

Richmond. De póte o scânteie ceréscă de speranţă
Să ésă strălucindă din négra 'ntunecime
A nopţei, ce 'nconjóră pământul ostenit;
Pe tine să descindă, părinte mult iubite;
Dar spune'mĭ cum mai merge iubita nóstră mamă?

Stanley. Mandat am dela dênsa, te bine-cuvintéḑă;
Să rógă ea continu să'ţĭ mérgă bine, Richmond.
Destul acum de dênsa: — tăcând înaintéḑă
Din oră 'n oră nóptea, cu pete negre cerul
S'întunecă, lumina murind din rĕsărit.
In scurt, (împrejurarea m'obligă să fiu scurt)
Prepară bătălia de vreme diminéţă;
Destinul tĕu depinde de lupta sângerósă;
Eu, cât 'mĭ o sta 'n putinţă, (cât voiŭ să fac nu pot)
Voiŭ amâna venirea, întârḑierea mea

In lupta cea de mâine va fi un ajutor:
Pe faţă nu pot ânsă să ţiu cu tine, vere,
Căcĭ de m'ar prinde Richard, frăţiorul tĕu cel tênĕr
Ar fi ucis, sĕrmanul, chiar înaintea mea.
Adio, n'avem vreme, ş'ar fi primejdios
Să ne luăm adio în termene mai dulcĭ
Precum ni s'ar cuvine, ce de atîta vreme
Nu ne îmbrăţişarăm.
Dar sper să vie timpul în care, fără grijă
Vom observa aceste sânţite datoriĭ.
Adio, ânc' o dată: — viteaz şi norocos. —
Acésta 'mĭ e urarea.

Richmond. Mylords, vĕ rog să'l duceţĭ la regimentul lui;
Cu gândul plin de grije voiŭ încerca să dorm:
Să nu atârne mâine pe mine oboséla
In loc să sbor la luptă pe aripiĭ de vênt:
Şi earăşĭ nópte bună, mylords, şi Domniĭ mei.

(Es Lorḑiĭ etc. cu Stanley).

Părinte tot putinte! al cărui căpitan
Doresc să me consider, privesce-'a mea armată
C'un zîmbet de favóre: arméḑ' o ca să pótă
Distruge pân' în urmă pe inimiciĭ mei.
Să fim noi instrumentul chiar rĕsbunărei tele,
Ca în victoria nóstră să te mai lăudăm!
Las în păstrarea'ţĭ sântă neodifinitu'mĭ suflet,
'Nainte d'a se 'nchide în somn greuoiĭ mei ochĭ:
Dormind, deştept, oh! Dómne, în paza ta să fiu.

(adórme).

Umbra Principelui Edward, fiul Regelui Henric VI apare între corturĭ.

Umbra. (Lui Richard) Pe tine să atîrnŭ cu greutate mâine!
In flórea tinereţei pe mine mai ucis;
Gândesce-te la mine şi morĭ în desperare!
(Lui Richmond) Fiĭ cu speranţă bună; se luptă pentru tine

Nedreptăţite duhurĭ de Regĭ şi prinţĭ ucişĭ,
Moscenitor lui Henric eu, 'ţĭ spun să sperĭ, oh, Richmond!

Umbra Regelui Henric VI apare.

Umbra. (Lui Richard) Pe când eram în lume, chiar trupul meŭ sânţit
Fu găurit de tine cu sângeróse rănĭ:
Gândesce-te la Turnul şi morĭ în desperare.
(Lui Richmond) Plin de virtuţĭ, viteze, vei fi biruitor!
Eu Henric, prorocisem că vei ajunge Rege
Fiĭ fericit în somnu'ţĭ; trăiesce şi prosperă!

Umbra lui Clarence apare.

Umbra. (Lui Richard) Să stau cu greutate pe sufletul tĕu, mâine!
Eu, care după mórte în vin fui înecat,

Nenorocitul Clarence, ucis trădat de tine!
Gândesce-te la mine în bătălie mâine;
Lăsând să'ţĭ cadă spada să morĭ în desperare!
(Lui Richmond) Tu, spiţă strălucită a casei de Lancaster,
Nedreptăţiţiĭ hereḑĭ lui York sunt pentru tine;
Să te păzéscă îngeriĭ în bătălie mâine!

Umbrele lui Rivers, lui Grey şi lui Vaughan apar.

Rivers. (Lui Richard) Să şed cu greutate pe sufletul tĕu, mâine!
Eu Rivers, mort la Pomfret, ḑic: morĭ în desperare!
Grey. De Grey adu'ţĭ aminte şi morĭ în desperare!
Vaughan. Gândesce la mine, cu frica consciinţei
Să'ţĭ caḑă mâine spada şi desperând să morĭ!
Toţĭ. (Lui Richmond) Deştéptă-te cu gândul că sufletul luĭ Richard
De rĕul comis de dĕnsul va fi împovĕrat;
Te du dér la victorie.

Uubra lui Hastings apare.

Umbra. (Lui Richard) Tu, sângeros şi aspru, deştéptă-te în sânge,
Termină a ta viaţă în sânge şi bătaie!
Gândesce-te la Hastings şi morĭ în desperare!
(Lui Richmond) Duh liniştit şi nobil, deştéptă-te, deştéptă!
Şi pentru bunul ţĕrei câştigă bătălia.

Umbrele celor doi Prinţi apar.

Umbrele. (Lui Richard) Ca plumbul pe al tĕu suflet, ah! Richard, să şedem,
Târîndu-te la mórte, ruină şi ruşine!
Nepoţiĭ tĕi, îţĭ spunem să morĭ în desperare!
(Lui Richmond) In pace dormi, Richmond, în glorie te deştéptă;
Să te păzéscă ingerĭ de barbarul mistreţ!
Trăesce şi fondéḑă o linie de Regĭ:
Iţĭ spun copiĭ lui Edward: trăiesce şi prosperă.

Umbra Reginei Anna apare.

Umbra. (Lui Richard) Nevasta ta, oh, Richard! nenorocita Anna,
Ce un moment în pace cu tine n'a dormit,
Acum îţĭ umplă somnul cu gróză şi visiunĭ:
In bătălie mâine gândesce-te la mine
Căţênd din mâna 'ţĭ spada să morĭ în desperare!
(Lui Richmond) In linişte, duh nobil, adormĭ liniştit;
Viséţă de isbânda victoriei glorióse: —
A duşmanului soţă se rógă pentru tine.

Umbra lui Buckingham apare.

Umbra. (Lui Richard) Eu, cel d'ântâi pe tine te ridicai pe tron;
Căţut am cel din urmă subt tirania ta;
Să ai în bătălie pe Buckingham în gând,
Murind cum se cuvine vinovăţiei tele!
Viséţă mai viséţă de sânge şi de mórte
Murind în desperare şi desperând în mórte!
(Lui Richmond) Muriĭ sperând, — 'nainte d'aţĭ da un ajutor;
Dar fi cu gândul vesel şi nu te indoi;
Căcĭ Domnul şi-ai sei îngerĭ se luptă pentru Richmond;
Şi Richard cade préda mândriei ce atinse.

(Umbrele dispar, Regele Richard se deştéptă din somn).

Richard. Schimbaţ'mĭ un cal próspet, — legaţi'mĭ rănile, —
Christóse miluiesce! — Incet, era un vis —
Fricósa consciinţă amarnic m'a muncit! —
Ce vênătă'ĭ lumina. — E tocmai mieţul nopţei.
Inăduşéla rece de frică m'a cuprins.
De ce me tem? de mine? Alt nimenĭ nu'ĭ aicea:
La Richard ţine Richard; aş ţice, eu sunt eu
Sunt ucigaşĭ aicea? Nu, Da, căcĭ sunt aicĭ:
Fugĭ déră, — dela mine? Prea bine m'am gândit:
Să mĕ rĕsbun. Pe cine? — Pe mine. Pentru ce?
Dar pentru ce aş ţine la mine? Am făcut
Vr'un bine mie însumĭ? Nu, din nenorocire.

Mai lesne 'mĭ vine'-a crede că singur mĕ urăsc;
Din fapte urăcióse ce singur am comis.
Sunt un mişel: acuma minţ, nicĭ de cum nu sunt.
Vorbeşce te de bine: ba; nu te linguşi.
Consciinţa mea o mie de glasurĭ par'că are;
Şi fie care sunet, zĕu, altfel glăsuieşce
Dar sunetele tóte îmĭ spun că sunt mişel.
Sperjur, sperjur la culme şi ucigaş la culme.
Şi altele se 'nşiră, strigându'mĭ: *vinovat!*
Voiŭ despera, căcĭ nimenĭ la mine nu mai ţine;
Şi d'aş muri nicĭ unu n'ar fi ca să mĕ plângă: —
Dece m'ar plânge alţiĭ, când singur pentru mine
Nu pot să simt vr'o milă? Mi s'a părut în vis,
Că sufletele celor, pe carĭ i am ucis,
Ar fi venit la uşă şi toţĭ ameninţau
O aspră rĕsbunare pe Richard pentru măine.

Intră Ratcliffe.

Ratcliffe. Mylord, —

Richard. Ce? — cine e acolo?

Ratcliffe. Mylord, chiar eu sunt — Ratcliffe — cocoşul satulu
A salutat de două orĭ a ḑilei diminéţă;
Ai nostri se prepară ş'armura lor încing.

Richard. Visat-am, scumpe Ratcliffe, un vis îngrozitor!
Ce creḑĭ tu de aĭ nostri? Vor fi toţĭ credincioşĭ.

Ratcliffe. Mylord, făr' îndoiélă.

Richard. Mĕ tem, mĕ tem mult, Ratcliffe, —

Ratcliffe. Să nu te înspăimânte visiunĭ şi umbre góle.

Richard. Dar jur pe sântul Paul c'aḑĭ nópte umbre góle
L'au speriat pe Richard mai mult de cât ar face
Un batalion puternic de ḑece miĭ de ómenĭ,
Armaţĭ perfect şi tare şi comandaţĭ de Richmond;
Nu'ĭ încă diminéţă; mergĭ, rogu-te cu mine;
P'în corturile nóstre voiŭ să ascult puţin,
Să aflu dacă vr'unu ar vrea să ne trădeḑe.

(Es Regele Richard şi Ratcliffe).

Richmond se deştéptă, intră Oxford şi alţi.

Lorḑĭ. Te salutăm, Richmonde.

Richmond. Mylords, cer ertăciune, că voi sunteţĭ deştepţĭ
Prinḑêndu-mĕ pe mine un leneş somnoros.

Lorḑĭ. Cum aţĭ dormit stăpâne?

Richmond. Un somn uşor şi dulce; ear visurĭ fericite,
Mylords, de când plecarăţĭ, au încântat într'una
Gândirea'mĭ ostenită. Mi s'a părut în vis
Că sufletele celor pe carĭ barbarul Richard
Ucise odinióră, veneau la cortul meu
Strigându'mĭ: «Inainte, purcede la victorie!»
Vĕ jur că al meu suflet e mult înveselit,
Când îmĭ aduc aminte d'un vis atât de dulce.
Ce ceas, mylords, să fie?

Lorḑĭ. Pe punctul chiar de patru.

Richmond. Atuncea este vreme să ne armăm, pe urmă
Să dăm a nóstre ordinĭ.

(Inaintéḑi către trupă).

Concetățenĭ, prietenĭ, maĭ mult de cât am ḑis,
Să spun, nicĭ circumstanța nicĭ timpul nu'mĭ permite.
Aveţĭ present în minte un lucru decĭ, vĕ rog, —
Că pentru noi şi Domnul se luptă, şi dreptatea;
Victimele şi sfinţiĭ se rógă pentru noi;
Şi astă pomenire va sta 'naintea vóstră
Ca ziduri de tărie.
Ear cei cu carĭ ne batem (afară dór de Richard)
Mai mult doresc isbânda a nóstră ca a lui.
Căcĭ cine este dênsul? In adevĕr, prietenĭ,
Un ucigaş sĕlbatic, un sângeros tyran;
Crescut în sânge, tronul l'a căpătat prin sânge;
Făcut'a instrumente s'ajungă unde este,
Ş'acele instrumente chiar el le a distrus;
O piatră ce valórea o ea din legătură.
Al Angliei fotoliu pe care, pe nedrept
El şéde şi domnesce.
Şi vecinic el un duşman al cerului a fost;
Luptându-vĕ în contra duşmanul cerului,
Vĕ va păzi chiar cerul ca pe ai sei soldaţĭ:
De este lupta vóstră să doborîţĭ tyranul
In linişte dormi veţĭ când va fi gios acesta;
De sunt duşmaniĭ ţerei cu care vĕ luptaţĭ,
In ţéră chiar rĕsplată găsi-veţĭ pentru muncă;
De e acésta luptă să ocrotiţĭ soţiile,
Vĕ vor primi acasă soţiile bucuróse;
Pe copilaşiĭ voştri de'ĭ apăraţĭ cu ferul,
In bĕtrâneţea vóstră copiiĭ lor şi vouă
Vor da rĕsplată dréptă.
In numele acestor dreptăţĭ ce le aveţĭ
Inaintaţĭ stindardul şi trageţĭ săbiile:
Iar pentru mine plata supremei încercărĭ
Va fi al meu corp rece zăcând pe glodul humed;
In casul de isbândă cel mai mic d'între voi
Va împărţi cu mine câştigul cuvenit;
Trompetele să sune dér curagios şi vesel,
Şi noi cu Sântul Gheorghe *) şi Richmond înainte.

(Es)

*) Sântul Gheorghe este patronul Angliei.

Reintră Regele Richard, Ratcliffe și alțĭ cu trupelele.

Richard. Ce vorbe despre Richmond spunea Northumberland?
Ratcliffe. Că nicĭ o dată dênsul n'a fost crescut la arme.
Richard. A spus chiar precum este: și Surrey ce rĕspunse?
Ratcliffe. Spunea: «Atît mai bine, va fi dér pentru noi.»
Richard. Rĕspunse fórte bine; căcĭ negreșit că este.

(Ceasornicul sună)

Ce ceas e care sună? — Dă'n cóce-'un calendar, —
E sóre ațĭ afară?
Ratcliffe. Nu s'a vĕțut ațĭ ăncă.
Richard. Atuncĭ nu vrea să easă; căcĭ dupe calendar,
Mai bine de o oră de vreme a trecut:
Va fi o ți ursusă acésta pentru unu.
Ratcliffe —
Ratcliffe. Mylord?
Richard. Ațĭ n'are să lucéscă nicĭ sórele, căcĭ cerul
Se uită cu mănie pe céta mea de ómenĭ;
Aș vrea să nu lucéscă nicĭ rouă pe pămênt! —
Să nu lucéscă! — Ce 'mĭ face asta mie
Mai mult de cât lui Richmond? Căcĭ tot acelaș cer
Ce nu 'mĭ surîde mie pe dênsul, îl priveșce.

Intră Nolfolk.

Norfolk. Să alergăm la arme, mylord, căcĭ inamicul
De vreme se rangéță pe câmpul de bătaie.
Richard. Mișcațive mai iute și preparați'mĭ calul;
Chemațĭ să vie Stanley cu forța sa încóce; —
Eu voiŭ conduce trupa acésta, la câmpie,
Și ascultațĭ: acesta e planul bătăliei:
Intregul front al forței va fi desfășurat,
Avênd de o potrivă atîțea călărețĭ;
Ear trupele cu arcul vor ține mijlocul:
Lord Ducele de Norfolk cu comtele de Surrey,
Vor comanda 'mpreună acéstă trupă mică.
Atîta pentru dênșiĭ; ear noi vom rĕmânea

Cu grosul al armatei; ea astfel întărită
Pe amĕndoă flancurĭ, cu călăreţĭ aleşĭ: —
Ş' aşia cu Sântu Gheorghe! — cum ţi se pare, Norfolk?
Norfolk. Prea înţelept e planul, resboinic suveran.
In cort aḑĭ diminéţă poftim ce am găsit.

(Dă o chărtie).

Richard. (Citesce) »Departe mâine, Norfolk, nu te înainta,
»Căcĭ s'a vêndut stăpân' teŭ şi noi 'l vom cumpĕra.«
O glumă infernală de inamic urzită —
Acuma fie-care la locul seŭ să mérgă; —
Să nu lăsam ca visurĭ să ne aducă spaimă;
Consciinţa e un lucru ce ne slăbesce gândul,
Slugind să domoléscă pe cel cu duhul tare;
Tăria ni' e consciinţa, şi sabia legea nóstră. —
Mergeţĭ dér înainte să dăm precum putem;
Mai mult, ce vĕ pot spune de cât aţĭ înţeles?
Gândiţi-vĕ toţĭ numai cu cine' — aveţĭ a face:
O cétă vagabondă de toţĭ pungaşĭ fugarĭ,
Tălharĭ de prin Bretagnia, laquei chiar de ţĕranĭ,
Pe carĭ chiar a lor ţéră i versă în mulţimĭ
La rele intreprinderĭ şi sigură peire.
Pe când dormiţĭ în pace, vĕ turbură ei somnul;
Aveţĭ o moşióră, vrea ei să vi o ea;
Aveţĭ frumóse sóţe vrea să vi le hrăpéscă;
Şi cine i conduce? Un prost, un ticălos,
Crescut de muma nóstră cu cheltuiéla ei;
Un resfăţat ce 'n viaţă n'a suferit de frig
Nu scie ce e gerul, zăpada d'or vĕḑând'o
Să biciuim d' aicea pe veneticiĭ ăstia:
Să plece sdrenţeroşiĭ în Franţia, ţéra lor,
Li s'a urât cu viaţa de mai vin să cerşéscă
P'aicea nemâncaţiĭ; ei, dacă nu sperau
Să isbutéscă astăḑĭ, de mult se spânḑurau
Ne mai avênd nimica cu ce să se hrănéscă
Bărbat măcar să fie acela ce ne bate
Ci nu Bretagniĭ ăstia pe care tatăl nostru
'I a bătut acasă de 'ĭ a snopit la dĕnşiĭ

Ei să ne ea pământul, nevestele frumóse,
Şi gingaşele fete? — Ascultă toba lor.

(Se aud tobe în depărtare)

Luptaţĭ cu bărbăţie, precum se bat Englesiĭ!
Impingeţĭ înainte, daţĭ pintenĭ cailor,
Inaintând în sânge, ca lumea să se mire
Privind la voi, uimită.

Intră un Vestitor.

Ce ḑice Lordul Stanley, veni-va el cu trupa?
Vestitor. Mylord, nu vrea s'asculte.
Richard. Imediat să móră băiatul George Stanley
Norfolh. Mylord, duşmanul vine, el traverséḑă balta;
Să móră după luptă copilul osîndit.
Richard. In pieptu'mĭ par'că bate de inimĭ o mie;
Inaintaţĭ stindardul, căḑeţĭ pe inamic:
Şi vechiul nostru strigăt «*'Nainte S-tu Gheorghe*»
Cu foc să ne inspire ca să sburăm ca zmei
Pe dênşi, căcĭ victoria ne va acoperi.

(Ese)

SCENA IV.

O altă parte a câmpieĭ.

Atacul suna; — lupta în fund. — Intra Norfolh cu trupa, după dênsul Catesby.

Catesby. In ajutor, Lord Norfolk, veniţĭ în ajutor,
Căcĭ Regele se luptă făcând minunĭ cu spada;
Căḑu un cal subt dênsul, dar el pe gios se bate,
Şi tot pe Richmond cată cu mórte împrejur;
Veniţĭ în ajutoru'ĭ căcĭ alt-fel perdem ḑioa!

Intră Regele Richard.

Richard. Un cal! un cal! regatul 'mĭ aş vinde pe un cal
Catesby. Retrage-te stăpâne să vĕd eu de un cal.
Richard. Jucat-am a mea viaţă pe o aruncătură,
Ş'acuma nu'mĭ rĕmâne de cât s'aştept norocul.
Zĕu par'că vĕd pe Richmond în şése, şépte locurĭ;
Am omorît cincĭ ómenĭ creḑând că este dênsul.
Un cal! un cal! 'mĭ aş vinde regatul pe un cal!

(Ese).

Intră Regele Richard şi Richmond şi se retrag luptându-se) — Sună retragerea şi încetarea luptei. Intră Richmond, Stanley cu coróna şi alţĭ Lorḑĭ cu forţele.

Richmond. Să lăudăm pe Domnul, suntem victorioşĭ;
Şi sângerosul câine în fine a murit.
Stanley. Cu vitejie, Richmond măreţe, v'aţĭ purtat!
Insemnele domniei atât timp usurpate,
Hrăpit-am după fruntea mistreţului sĕlbatic,
Ca să împodobéscă a vóstră frunte, Sire;
Purtaţĭ'o 'n bucurie şi mult timp s'o păstraţĭ.
Richmond. Oh! Dómne tot putinte! la tóte ḑi *Amin.*
'Nainte de tot, spune'mĭ, trăiesce George Stanley?
Stanley. Mylord în siguranţă el s'a retras la Leicester;*)
Ş'acolo ne vom duce plăcere de aveţĭ.
Richmond. Prin cei ce aḑĭ căḑură numiţi'mĭ vr'o câţĭ-va.
Stanley. John Ducele de Norfolk, pe urmă Lordul Ferrars,
Sir Robert Brakenbury şi bietul William Brandon.
Richmond. Daţĭ ordin să se 'ngrópă precum li se cuvine,
Proclama ertăciunea soldaţilor fugarĭ
Ce vor veni îndată să se supună nouă:
De óre ce e dată o promisiune sacră,
Uni vom rosa albă cu roşia împreună: —
Şi cerul va surîde pe astă alianţă,
Căcĭ mult timp le cercase o lungă duşmánie:
Cel ce *amin* nu ḑice un trădător va fi!

---

*) Pronunţat Lester.

A fost nebună ţéra şi mult a suferit;
Şi sângele de frate de frate se vĕrsa;
Un fiu de un părinte se ucidea 'n mânie,
Părintele de fiul sĕu se măcelărea:
Acésta este vréjba ce anĭ întregĭ pe York
Cu Lancaster certase.
Se vor uni acuma Elisabetha, Richmond,
Herede fie-care al fie-cărui neam.
Moştenitoriĭ nostri, (de vei permite, Dómne!)
In pace neatinsă sfîrşi-vor viaţa lor,
Şi ţăra îndestrând'o cu ţile fericite
Şi veacurĭ de belşiug!
Oh! Dómne. rupe spada acelui trădător
Ce ar dori s'încépă d'isnóvă desbinarea,
Făcând să plângă ţéra cu sângeróse lacrimĭ!
Din bogăţia ţĕreĭ nicĭ unul să nu guste
Ce ar cerca s'atingă acéstă sântă pace!
Acum pe noi zîmbesce domnia blândei păcĭ
Cu noi mult să rĕmâie; — rĕspundeţĭ toţĭ *Amin.*

(Es).

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ BUCUREŞTI
VERIFICAT 2007
V
VERIFICAT 2017